

# PROGRAM ROZVOJA OBCE KRAHULE

---



## **PROGRAM ROZVOJA OBCE NA ROKY 2015 – 2020**



## **Krahule**

*Rok 2015*

**Zadávatel':** obec Krahule

**Dokument vznikol za podpory:**



**obce Krahule  
a podpory**

Občianskeho združenia **KRTKo**

*Za množstvo užitočných a vzácných informácií, aktívnu spoluprácu pri analýzach, hodnotení súčasného stavu ako aj pri programovaní budúcnosti obce do roku 2020*

**d' a k u j e m e**

*p. starostovi, pracovníkom obecnému úradu, aktívnym podnikateľom, zástupcom občianskych iniciatív, spolkov, klubov, partnerom a všetkým zúčastneným obyvateľom, ktorí prejavili záujem a spolupracovali na tomto dokumente.*

SCHVÁLENÉ Dňa:	Číslo uznesenia
Pečiatka a podpis	

**Programovacie obdobie:** 2014 – 2020

## OBSAH

<b>ANALYTICKÁ ČASŤ</b>	
<b>1. Úvod</b>	
1.1 Program rozvoja obce	4
1.2 Ciele a procesy programovania	5
1.3 Štruktúra programu	7
1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia	8
1.5 Širšie územné väzby	9
<b>2. Analýza geografického a environmentálneho potenciálu</b>	
2.1 Prírodné pomery	10
2.1.1 Geologické pomery	10
2.1.2 Geomorfologické pomery	10
2.1.3 Klimatické pomery	10
2.1.4 Hydrologické pomery	11
2.1.5 Pôdne pomery	11
2.1.6 Rastlinstvo a živočíšstvo	12
2.1.7 Chránené územia	13
2.1.8 Environmentálne záťaž	13
2.2 Súčasná krajinná štruktúra	14
<b>2. Analýza hospodárskych, sociálnych a kultúrnych zdrojov</b>	
2.3 Urbanistická štruktúra sídla	15
2.4 Kultúrno – historický potenciál	16
2.5 Demografická situácia	18
2.6 Technická infraštruktúra	22
2.7 Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie	24
2.8 Hospodárska základňa	27
2.9 Rekreácia a cestovný ruch	29
2.10 Trh práce	31
2.11 Ľudský potenciál	34
2.12 Rozvojové dokumenty (súladi s existujúcou dokumentáciou rozvoja)	35
2.13 Realizovaný rozvoj	41
2.14 Finančná analýza	43
<b>3. SWOT analýzy</b>	
3.1 Vnútorne SWOT analýzy	45
3.2 Vonkajšie SWOT analýzy	47
3.3. Problémová analýza	48
<b>4. Hodnotenie</b>	
4.1 Hlavné smery rozvoja obce (v širších súvislostiach)	49
<b>STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ</b>	
<b>1. Strategický cieľ</b>	52
<b>2. Špecifický cieľ č. 1, opatrenia a aktivity</b>	53
<b>3. Špecifický cieľ č. 2, opatrenia a aktivity</b>	61
<b>4. Špecifický cieľ č. 3, opatrenia a aktivity</b>	65
<b>2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie programu</b>	
2.1 Riadenie programu	71
2.2 Hlavné zásady administratívy	71
<b>3. Finančné zabezpečenie a harmonogram</b>	72
<b>4. Monitoring</b>	73
4.1 Monitorovací orgán Programu rozvoja	73
<b>5 Časový harmonogram realizácie programu</b>	
5.1 Krátkodobé plánovanie do roku 2017	73
5.2 Plán investičných a neinvestičných zámerov – príloha č. 1	74
<b>INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA</b>	
<b>Prílohy k dokumentu</b>	76
<b>Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu</b>	76

## ANALYTICKÁ ČASŤ

### 1. Úvod

#### 1.1 Program rozvoja obce

Program rozvoja obce (ďalej len Program) je rozvojový dokument, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni v súlade so **zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja**. Program rozvoja obce je vypracovaný podľa metodiky spracovanej v rámci Programu obnovy dediny „Programovanie trvaloudržiateľného rozvoja vidieckych mikroregiónov“ ako spracovať strategický dokument programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja združenia vidieckych obcí (autor: Ing.arch. Iveta Kavčáková a kol.).

Vypracovaním Programu rozvoja obce sa dosiahne zavedenie procesu strategického plánovania do života obce a zlepšenie zručností a schopností rozvojových aktivít, zvýši sa jej konkurencieschopnosť pri uchádzaní sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ, obzvlášť v rámci operačných programov zameraných na budovanie miestnej infraštruktúry.

Program sa spracováva s vnútornými aj vonkajšími rozvojovými aktérmi, ktorí sa môžu rovnocenne zapojiť do programovacieho procesu a priamo počas tvorby dokumentu definujú problémy a predpoklady rozvoja tak, že výsledkom je spoločná dohoda a spokojnosť. Výsledkom tohto má byť kvalitný a uskutočniteľný dokument, ktorý má za sebou mobilizáciu vnútorných zdrojov, hmotných, finančných ale hlavne ľudských, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou implementácie rozvojovej stratégie Programu rozvoja.

**Zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov**

**Zákon č. 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja §8 cit.**

#### Program rozvoja obce

(1) Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

(2) Vypracovanie programu rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.

(3) Program rozvoja obce vytvorený v rámci partnerstva pozostáva z

a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,

b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,

c) programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,

d) realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov, a

e) finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.

(4) Aktualizácia programu rozvoja obce sa vypracúva podľa potreby.

(5) Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

(6) Schválenie programu rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa [§ 4 ods. 2](#).

Pri programovaní hrá dôležitú rolu práve rozdiel medzi obcou s cca 100 obyvateľmi a menej a obcou s 2000 a viac obyvateľmi. Programovanie touto metódou zohľadňuje skutočnosť, že ide o obec s počtom 192 obyvateľov (ŠÚSR 31.12.2013), ktorá je typickou horskou obcou s rozvinutým cestovným ruchom, avšak ktorá nevyniká zvláštnym hospodárskym alebo sociálnym rozvojom. Nie je možné programovať rozvoj takejto vidieckej obce rovnako ako na úrovni miest a väčších obcí. Sociálnymi a ekonomickými partnermi sú priamo obyvatelia obce, výnimočne tí, ktorí na území obce podnikajú, resp. tí, ktorých inštitúcie sa na území nachádzajú.

V prípade obce Krahule ide o "koncovú ale aj prejazdnu" obec s priaznivým dopravným prístupom vo vzťahu k lokalizácii významnejších ekonomických resp. sociálnych aktivít. Prístup je rovnako z mesta Kremnice ako aj z obce Kremnické Bane a pritom je to obec, cez ktorú nie je dopravný prejazd do inej obce resp. územia so samostatným významom. Krahule majú prioritne charakter rekreačnej obce. Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce. Vypracovanie programu rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva. Program rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.

Program sa spracováva v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou a existujúcimi rozvojovými dokumentmi v zmysle platnej legislatívy. Ako východiská pre definovanie jednotlivých častí Programu boli aj:

1. **Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, MVRR SR, apríl 2004**
2. **Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ENTERPLAN v spolupráci s VOKA, ARVI a BBSK)**
3. **Koncepcia územného rozvoja Slovenska**
4. **Územný plán VÚC Banskobystrického kraja**
5. **PHSR Banskobystrického kraja**
6. **Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Žiar nad Hronom**
7. **Územný plán obce Krahule**
8. **Vlastivedný slovník obcí na Slovensku**
9. **Fotodokumentácia má výlučne dokumentačný charakter a je prevzatá z dostupných zdrojov (web stránky a z obce).**

## 1.2 Ciele a procesy programovania

Obec Krahule pristúpila k riešeniu programu obce z dôvodu stanovenia hlavných rozvojových cieľov do budúceho obdobia do roku 2020. Programovacie obdobie je zhodné s programovacím obdobím Národnej stratégie rozvoja SR vo väzbe na programovacie obdobie EÚ. Cieľom práce na programovaní stratégie rozvoja obce Krahule je stanovenie cieľového stavu obce v roku 2020 a programovanie krokov teda parciálnych cieľov, opatrení a aktivít na dosiahnutie tohto cieľa.

Programovanie prebiehalo na dvoch úrovniach.

1. **Zvnútra** – Plánovanie s verejnosťou v obci  
Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou  
(zástupcovia partnerských a záujmových skupín a podnikateľskou sférou v obci)
2. **Zvonku** - Pohľad a hodnotenie odborníka na riešené územie  
(na krajinu, ekológiu, architektúru, dopravu, a iné) z hľadiska existujúcich  
a potenciálnych zdrojov (prírodné, fyzické, duchovné, ľudské, a iné)
3. **Dohoda** - Výsledkom programovacieho procesu je dohoda záujmových strán na spoločnej vízii a stratégii rozvoja.

### Plánovanie s verejnosťou

Príležitosť vstupu do programovacieho procesu dostali všetci obyvatelia obce vrátane užívateľov územia obce, ktorí boli obcou vyzvaní zúčastniť sa procesu programovania. Účasť bola dobrovoľná a proces transparentný.

Informácia o príprave prác na Programe rozvoja obce bola zverejnená začiatkom októbra 2014 vo vývesnej skrinke, pozvanky na verejné stretnutia boli doručené do každej domácnosti minimálne 1 týždeň pred konaním stretnutia, rovnako dňa 23.10.2014 boli informácia o Programe a pozvánky uverejnené na web stránke obce [www.krahule.sk](http://www.krahule.sk) a na verejnej tabuli začiatkom októbra 2014. V rámci získavania verejnej mienky boli verejnosti poskytnuté 2 možnosti participácie na programovaní: 1. Aktívne - zúčastniť sa na programovaní a osobne prispieť k tvorbe stratégie rozvoja obce alebo Pasívne – prostredníctvom ankety, ktorá bola rozoslaná v rovnakom období do domácností v obci Krahule. Uzávierka odosielania ankety bola do 30.10.2014. Účasť verejnosti bola umožnená aj priebežne počas procesu možnosťou doručenia podnetov, návrhov a riešení na uvedený kontakt. Miestni podnikatelia mali príležitosť reagovať prostredníctvom dotazníka, ktorý im bol zaslaný. Návratnosť možno vyhodnotiť ako neuspokojivú, keďže z celkového počtu obyvateľov sa v ankete vyjadrilo 5 obyvateľov vrátane a dotazník zaslali len 4 podnikatelia čo predstavuje 6 % návratnosť od obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku.



### Vyhodnotenie Prieskumu verejnej mienky:

Anketa pre občanov obsahovala 22 otázok a priestor na námety na zlepšenie života v obci. Celkom na otázky odpovedalo 5 obyvateľov v prevažnej väčšine ženy vo veku do 40 a nad 60 rokov. Prioritne určili pozornosť na oblasti rozvoja obce ako najdôležitejšie: nezamestnanosť, vzhľad obce, služby a obchod a životné prostredie a zdravie obyvateľstva. Na otázky ako sa v obci zabezpečuje sociálna oblasť, investície do rozvoja, kriminalitu a celkovú životnú úroveň hodnotili respondenti veľmi uspokojivo. Riešenia navrhujú do oblastí rozvoja podnikania, služieb cest. ruchu, do ľudí, medziľudských vzťahov a mládeže a prípravy stavebných pozemkov. Prírodné zdroje považujú za veľmi dôležité a rozhodovať o ich využívaní by mala nielen samospráva ale aj všetky zainteresované strany. Uprednostnili prácu s verejnosťou a informovanosť a poukázali na hodnoty, ktorými obec disponuje v oblasti Kremnicka: príroda, životné prostredie, ski stredisko, salaš a trate a vyhlídkovú vežu.

Dotazníky pre podnikateľov obsahovali len zásadné otázky na rozvojové zámery poskytovateľov služieb hlavne v cestovnom ruchu. Zámery sú orientované na rozšírenie služieb v cestovnom ruchu a zlepšenie podmienok pre rozvoj služieb.

**Na 1. stretnutí** občania a miestni aktéri prišli a hovorili o tom, čo je v obci slabou stránkou a čo navrhujú zmeniť, zrušiť a riešiť, ale aj o tom, čo je silnou stránkou, a čo navrhujú ponechať, obnoviť a rozvíjať. Súčasne sa zaoberali zamyslením sa nad tým, v čom vidia nové možnosti rozvoja, a v čom možné riziká. Takejto analýze problémov hovoríme aj **SWOT analýza** s verejnosťou. Stretnutie začalo želaniami občanov na otázku: „Aká by mala byť naša obec o 10-15 rokov?“. Želanie sa stalo dlhodobou víziou aj pre roky 2015 - 2020. Cieľom stretnutia boli diskusie o možnostiach a predpokladoch rozvoja obce a toho, čo obyvateľ, užívateľ, resp. návštevník od rozvoja očakáva.

**Na 2. stretnutí** občania a miestni aktéri programovali rozvoj obce do roku 2020. **Výsledkom práce s rozvojovými aktérmi a vyhodnotenia anketového prieskumu verejnej mienky boli priority rozvoja** obce Krahule podľa rozvoja oblastí ako: ľudia, bývanie, malé a stredné podnikanie, technická vybavenosť, sociálna starostlivosť, ŽP a iné.

### Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou

Z programovania sa na základe dobrovoľnosti a ochoty spolupracovať vytvorí skupina tzv. **aktívna verejnosť**, ktorá v obci definuje **víziu**, **SWOT analýzu** územia, jeho potenciál a predpoklady rozvoja, **plánuje a hodnotí priority rozvoja**.

**Akčnú skupinu** tvoria **aktívni občania, predstavitelia obce, záujmových skupín, podnikateľov, štátnej správy a odborníkov**, ktorých záujmy tvoria základ pre budúci rozvoj.

Súbežne s prácou s verejnosťou odborníci spracovali **Audit územia a zdrojov**, ktorý je zas akýmsi „**pohľadom zvonku**“. Ten hodnotí územie a existujúce zdroje (okrem územia sú to ľudia, príroda, stavby, história, a pod.) , porovnáva s vonkajším prostredím a zohľadňuje vyššie vstupy a požiadavky na územie obce. Akčná skupina porovnáva obidva pohľady, výsledkom čoho má byť jasná a presvedčivá **spoločná rozvojová stratégia**, teda odpoveď na otázku „**Čo chceme v rozvoji obce dosiahnuť a akým spôsobom**“ za obdobie 7 rokov a čo povedie všetkých k oživeniu a posilneniu a čo zaručí trvaloudržateľný rozvoj. Práca všetkých zainteresovaných má byť spoločnou dohodou na strategických krokoch smerovaných k spoločnému cieľu.

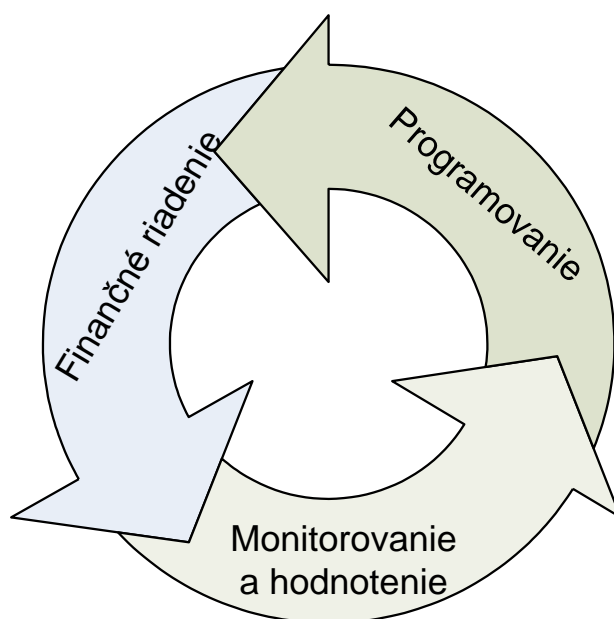


## 1.3 Štruktúra programu

Analytická časť		Popis a hodnotenie		
		SWOT analýza		
		Smery rozvoja		
		Ciele a priority		Strategická časť
		Stratégia soc. ekon. rozvoja		
		Programovanie		
		Finančné zabezpečenie		
Implementácia		Riadenie programu		
		Monitoring		
		Organizačné zabezpečenie		

Strategické plánovanie podpory regionálneho rozvoja pozostáva z týchto troch hlavných procesov:

- programovanie
- finančné zabezpečenie
- monitorovanie a hodnotenie



## 1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia

Región: okres Žiar nad Hronom  
 Nadmorská výška: 872 m n.m.  
 Rozloha: 1076 ha 10,76 km<sup>2</sup>  
 Počet obyvateľov: 192 (k 31.12.2013)  
 Hustota obyvateľstva: 17,84 obyvateľ(ov)/km<sup>2</sup>  
 Prvá písomná zmienka: 1331  
 Štatistická územná jednotka: 516961 PSČ: 967 01  
 Adresa obecného úradu: Krahule 26, 967 01 Kremnica  
 Webové sídlo: <http://www.krahule.sk>

**Obec Krahule** leží na strednom Slovensku, v severnej časti okresu Žiar nad Hronom, ktorý je súčasťou Banskobystrického kraja. Prevažne odlesnený povrch chotára na chrbte so skalnými útvarmi, na severe rozčlenenom dolinami prítokov potoka Turca a na juhu dolinami potoka Bystrica, tvoria najmä andezity a ich pyroklastiká. V severovýchodnej zalesnenej časti prevláda buk, dub a smrek. Má zväčša hnedé lesné pôdy. Nadmorská výška obce v jej strede je 880 m, v jej chotári 800 - 1184 m.

*Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. časť*

### Základná charakteristika obce Krahule

Tabuľka č. 1 a 2

Obec	id. číslo	okres	najnižšia nadm. výška	najvyššia nadm. výška
Krahule	30230365	Žiar nad Hronom	872	1060

*Zdroj: ŠÚSR k 31.12.2013*

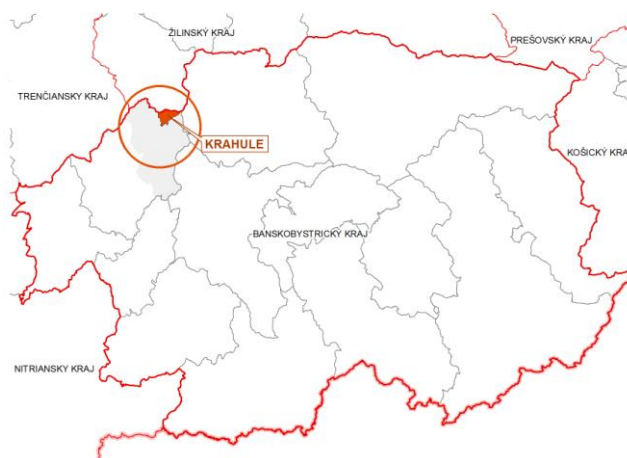
Obec	Kód ZUJ	Rozloha katastra v km <sup>2</sup>	Počet obyvateľov v r. 2013	Hustota obyvateľstva v katastri: obyv./ km <sup>2</sup>	Výročie prvej písomnej zmenky o obci v r. 2014
Krahule	516961	10,76	192	17,84	683

*Zdroj: ŠÚSR k 31.12.2013*

### Poloha obce v rámci Slovenska



### Poloha obce v rámci kraja





## 1.5 Širšie územné väzby

Horská obec Krahule leží na strednom Slovensku, v centrálnej časti Kremnických vrchov. Obec je 1000 m dlhá a 150 m široká. Domy sú rozmiestnené po oboch stranách cesty. Obec zaberá plochu približne 15 ha a celková plocha chotára je 1076 ha. Chotár má tvar trojuholníka, kde kratšiu stranu tvorí línia od Trnovníka (989 m nad morom) po Krahulský štít (958 m nad morom) a meria asi 3 km. Z južnej strany Krahulskú kotlinu uzatvára Krahulský štít, odkiaľ je nádherný výhľad na juh až na Sitno a priamy pohľad na Kremnicu. Na severnú stranu je z Krahulského štítu priamy pohľad na Skalku. Severnú časť Krahulskej kotliny uzatvára vrchol Predných Pláni (1 115 m) a Zadných Pláni (1 178 m). Ich svahy, na ktorých sú vybudované lyžiarske vleky, poskytujú ideálne podmienky pre zjazdové lyžovanie. Na západ od obce sa vypína vrchol Trnovníka (Dorn Stein) a pohľad na jeho vrchol zo strany Kremnických Baní sa javí ako ležiaci ľudská hlava. Poskytuje nám aj priamy pohľad na miesto, ktoré je označené ako Stred Európy s Kostolom svätého Jána Nepomuckého. Obec susedí na juhu s Kremnicou, na severe s Turčekom a na západe s Kremnickými Baňami.

Mikroregión Kremnica a okolie, do ktorého v súčasnosti patrí aj obec Krahule, vznikol 24. marca 2000 za účelom rozvoja obcí, regiónu a cestovného ruchu. Mikroregión Kremnica a okolie dnes pozostáva z nasledovných obcí: Bartošova Lehôtka, Dolná Ves, Horná Ves, Hronská Dúbrava, Ihráč, Jastrabá, Kopernica, Krahule, Kremnica, Kremnické Bane, Kunešov, Lúčky, Nevoľné, Pitelová, Stará Kremnička a Trnavá Hora.

V blízkom okolí prechádza dôležitá spojnica medzi Pohroním a Považím cez horský prechod Kremnické Bane. Doprava je vykonávaná po štátnej ceste I/65. Na uvedenú cestu sú napojené cesty II. a III. triedy a miestne komunikácie zabezpečujúce dopravu do sídiel v okolí cesty I. triedy a tiež vzdialenejších obcí. Vlakové spojenie zabezpečuje trať Zvolen - Kremnica, Kremnica – Horná Štubňa – Prievidza, Kremnica – Hronská Dúbrava – Banská Štiavnica, Kremnica – Hronská Dúbrava – Žiar nad Hronom.

Okresné mesto Žiar nad Hronom je prirodzeným spádoviskom širšieho regiónu so sústredením pracovných príležitostí, s vyššou občianskou vybavenosťou a dopravným terminálom.

**Poloha obce v rámci okresu Žiar nad Hronom**



**Poloha obce v rámci Mikroregiónu Hlinické Pohronie**



## 2. ANALÝZA GEOGRAFICKÉHO A ENVIRONMENTÁLNEHO POTENCIÁLU POPIS SÚČASNEJ SITUÁCIE

### 2.1 Prírodné pomery (v širších súvislostiach)

#### 2.1.1. Geologické pomery

Územie obce Krahule sa nachádza v centrálnej časti Kremnických vrchov, ktoré sú budované vulkanickými horninami neogénneho veku. Priamo v lokalite sú zastúpené zlatostudnianskou formáciou (báden), ktorá reprezentuje pozostatky rozsiahleho stratovulkánu pyroxenických a amfibol-pyroxenických andezitov. Jedná sa o masívne horniny s blokovitou odlučnosťou. Pokryvnú vrstvu kvartéru tvoria sedimenty polygenetického pôvodu. Prítomné sú predovšetkým eluviálno-deluviálne hliny zvetralín, deluviálno-soliflukčné hliny a piesčité hliny, hlinito-kamenité a kamenité svahové hliny a sutiny. Na území sa vo všeobecnosti neprejavujú geodynamické javy a územie je z uvedeného hľadiska stabilné (Matula et al., 1989). Z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie (Matula et al., 1985) sa územie nachádza v regióne vulkanických formácií s vysokou mierou stability a rezistencie voči geodynamickým javom. Svahové deformácie sa v Kremnických vrchoch vyskytujú najmä v iniciálnych hrebeňových štádiách až po finálne zosuvné formy na okrajoch pohoria najmä na severozápadnom a východnom. Okrem tektonickej predispozície svahové poruchy podmieňuje i geologická stavba pohoria, ktorá vytvára štruktúru dvoch horninových komplexov s rozdielnymi pevnostnými charakteristikami. Relatívne pevnejší vrchný komplex vulkanitov leží na plastickom objemovo nestálom stlačiteľnom bridličnatom paleogénnom. resp. neogénnom súvrství. Pre iniciálne štádiá je charakteristický gravitačný rozpad hrebeňov na rozpadliny. Tie vytvárajú charakteristické skalné stupne, oddelené ťahovými puklinami.

#### 2.1.2. Geomorfologické pomery

Kremnické vrchy sú geomorfologickým celkom vulkanického pôvodu v Západných Karpatoch. Povrch je rozčlenený do sústavy chrbtov a rássoch, striedajúcich sa s hlbokými dolinami, časté sú brnate tvary a kamenné moria. Veľká časť Kremnických vrchov je zalesnená. Na západe sú rozsiahle lúky a pasienky. Najvyššie polohy zaberajú bučiny s prímiesou smrek. V južnej časti sa vyskytuje dub cerový a niektoré chránené teplomilné stepné druhy. Najvyšším vrchom Kremnických vrchov je Flochová s kótou 1316 m.n.m.

Z morfológického hľadiska je významná skupina vrcholových skaliek na hlavnom hrebeni Kremnických vrchov, tiahnúcich sa od Skalky, cez Zlatú studňu po Laurín. Reprezentuje rozpadnuté čelá lávového prúdu pyroxenického andezitu vrcholového typu. Nájdeme tu viacero geomorfologických zaujímavostí, ako sú svedecké stĺpy, skalné hríby, novovznikajúce kývavce, skalné okná a ďalšie zaujímavé útvary.

#### 2.1.3. Klimatické pomery

V zmysle klimatologickej klasifikácie (Lukniš - Konček, 1982) patrí väčšina územia do mierne teplej oblasti, podoblasti mierne teplej vrchovinovej s priemernou teplotou v júli pod 17° C. Do chladnej oblasti patrí územie s nadmorskými výškami nad 1000 m n. m. Pre túto oblasť je charakteristické kontinentálne podnebie s prevládajúcimi letnými zrážkami a s pomerne veľkými výkyvmi teplôt vzduchu. Priemerná ročná teplota vzduchu je 5 – 8° C. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je 80 až 100 dní v roku. Priemerný ročný úhrn zrážok 700 – 850 mm, vo vrcholových partiách až 1000 – 1200 mm. (Na okraji žiarskej kotliny dosahuje ročný zrážkový úhrn len 650 – 700 mm).

V oblasti katastra obce Krahule prevláda prúdenie vzduchu od severozápadu až severu. V teplom polroku sa výraznejšie uplatňuje prevládajúce podružné prúdenie vzduchu od juhovýchodu až juhu.

Na juhovýchodne až juhozápadne orientovaných svahoch predhoria sa uplatňuje najmä v dennej dobe počas jarného a letného obdobia za slnečného a teplého počasia i termická zložka prúdenia a tým je tu cez deň prevládajúci južný až juhovýchodný vietor. V nočnej dobe dochádza ku stekaniu chladnejšieho vzduchu z pohorí do dolín a tým vzduch prevažne prúdi od severu až severozápadu.

Veternosť je v tejto oblasti mierna, v otvorených vyšších polohách priemerné mesačné rýchlosti vetra sa pohybujú zväčša v rozsahu 3 - 4 m.s<sup>-1</sup>, v nižších polohách v rozmedzí 2-3 m.s<sup>-1</sup>. Priemerný úhrn výparu z povrchu pôdy je na väčšine územia v rozmedzí 400 – 450 mm.

#### 2.1.4. Hydrologické pomery

Bezmenný potok (tzv. Krahulský potok) odvádza vody z okolia obce Krahule, zo svahov pod kótou 1062 m n.m., ktorá sa nachádza nad obcou. Vody sú odvádzané Krahulskou dolinou až po sútok s potokom Skalka. Hydrologické údaje Krahulského potoka od SHMÚ: Hydrologické číslo toku: 4-23-04-038m, plocha povodia: 1,90 km<sup>2</sup>, dlhodobý priemerný prietok: 0,031 m<sup>3</sup>.s<sup>-1</sup>.

Podzemné vody Kremnických vrchov môžeme rozdeliť podľa hĺbky obehu (Auxt et al., 1989):

- podzemné vody **s plytkým obehom** – do tejto kategórie sú zaradené vody eluviálnych a deluviálnych uloženín, kvartérnych náplavov a podzemné vody pásma povrchového rozpukania hornín (maximálne do 100 m).
- podzemné vody **s hlbokým obehom** – zahŕňajú vrstevné a puklinové vody vo vulkanickom komplexe a podzemné vody hlboko založených tektonických línii regionálneho významu.

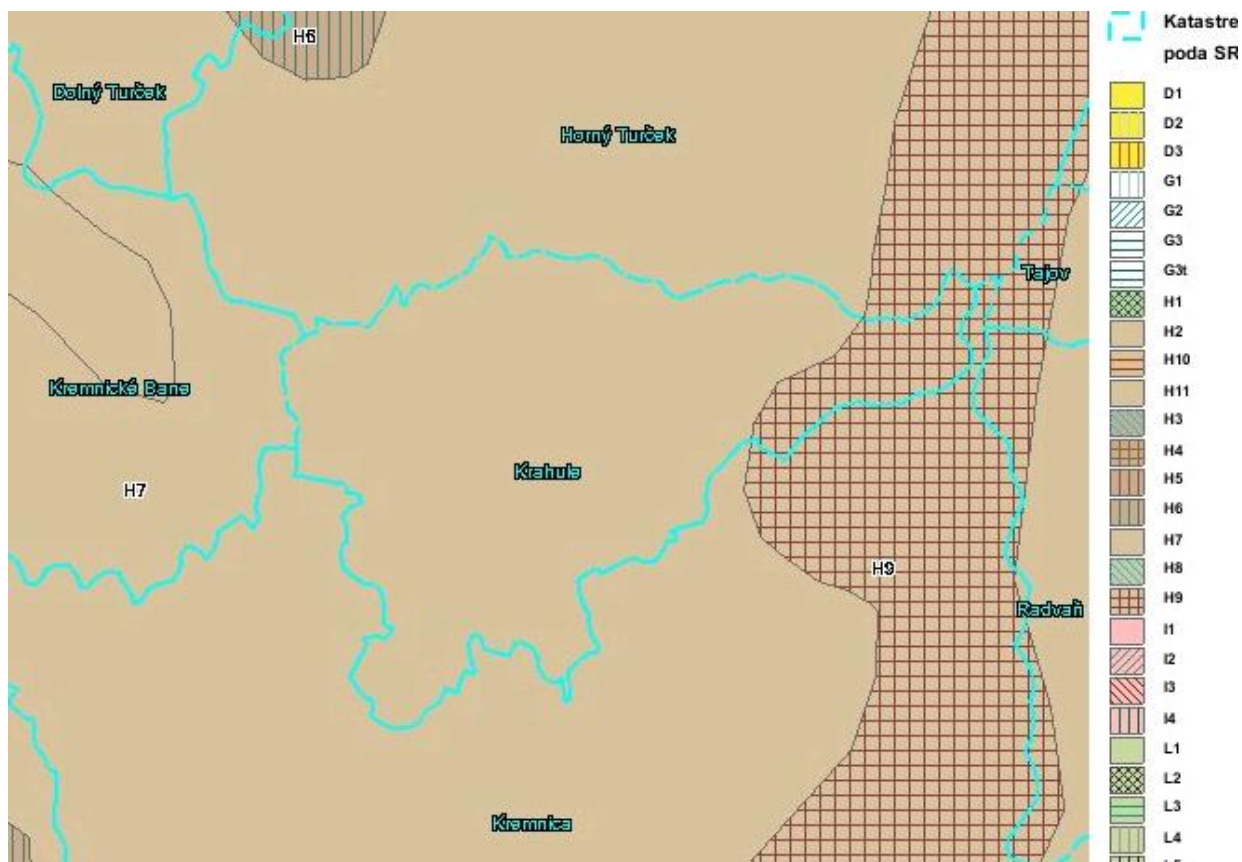
Do kategórie podzemných vôd s hlbokým obehom Auxt et al. (1989) zaraďuje aj vody podložného mezozoika. Ich hĺbka obehu a režim sú však natoľko odlišné od obehu a režimu podzemných vôd neovulkanitov, že vytvárajú samostatnú kategóriu podzemných vôd. Hydrogeologické pomery územia sú ovplyvnené horninovým prostredím, premenami hornín, tektonickou porušenosťou územia.

#### 2.1.5. Pôdne pomery

Podľa Atlasu krajiny SR (2002) sa na danom území vyskytuje pôdny typ kambizeme až kambizeme podzolové. Zrnitostná trieda piesčito – hlinitá až hlinitá. V území sa jedná najmä o lesné pôdy zaraďujúce sa k menej produkčným pôdam so stredne hlbokým humusovým horizontom. Pre vývoj a využitie pôd je limitujúcim faktorom aj hĺbka pôdneho profilu a svahovitosť.

Ich prirodzená úrodnosť je nízka a podľa typologicko-produkčnej kategorizácie agroekosystémov ich racionálne využívanie je v kategórii trávne porasty s lokálnym územným využívaním striedavých polí (málo produkčné orné pôdy a menej produkčné trávne porasty).

#### Pôdna mapa



Zdroj: Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy SR, 2014

H6 – Kambizeme pseudoglejové nasýtené

H7 – Kambizeme podzolové (kultizemné podzolové) a kambizeme modálne (kultizemné) kyslé

H9 – Andozeme modálne kyslé, Kambizeme andozemné a Kambizeme modálne kyslé

## 2.1.6. Rastlinstvo a živočíšstvo

### Rastlinstvo

Táto kapitola bola spracovaná prevažne na základe údajov v „Návrhu na zriadenie CHKO Kremnické vrchy“ (BOZALKOVÁ A KOL., 1993). Z hľadiska fytogeografického členenia posudzované územie patrí do oblasti Západokarpatskej flóry, obvod predkarpatskej flóry, okresu Slovenské stredohorie, podokresu Kremnické vrchy. V území Kremnických vrchov prevládajú rastlinné spoločenstvá lesov, ktoré pokrývajú 70 – 80 % územia. Zbytok pripadá na nelesné formácie reprezentované lúčnymi, pasienkovými spoločenstvami, vegetáciou pramenísk vodných tokov, skalných stepí, lesostepí i slatinno - rašelinných lúk a menších mokradí.

Lesné spoločenstvá na území Kremnických vrchov môžeme zaradiť do 1. až 7. vegetačného lesného stupňa, samozrejme s rôznou mierou plošného zastúpenia. Najviac sú zastúpené 5. a 6. vegetačný stupeň (jedľovo - bukový a smrekovo - bukov - jedľový). Lesné porasty vytvára buk lesný (*Fagus sylvatica*), smrek obyčajný (*Picea abies*), jedľa biela (*Abies alba*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), jaseň štitý (*Fraxinus excelsior*), brest horský (*Ulmus montana*). Na teplých južne exponovaných svahoch dub zimný a dub cerový. Vo vyšších polohách sa uplatňuje buk a smrek. Darí sa im hlavne na západnej a severnej expozícii. Buk vytvára čisté i zmiešané porasty. Jedľa je typická pre zmiešané bukov - jedľovo - smrekové.

Lúky a pasienky na území Kremnických vrchov patria medzi sekundárne spoločenstvá. Vzhľadom na svoje situovanie majú spravidla horský charakter. Územie Kremnických vrchov má z botanického hľadiska význam aj z dôvodu výskytu niektorých endemických, chránených, ohrozených, ako aj druhov so severnou fytogeografickou hranicou rozšírenia v území. Z druhov endemického charakteru sú prítomné: skalnica horská (*Sempervivum montanum* ssp. *carpaticum*), bodliak kopcový (*Carduus collinus*), zubačka žliazkatá (*Dentaria glandulosa*), chrastavec Kitaibelov (*Knautia kitaibelii*). Početnú skupinu tvoria druhy chránené: prilbica jednojová (*Aconitum anthora*), veternica lesná (*Anemone sylvestris*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), čerešňa mahalebková (*Cerasus mahaleb*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), šafran karpatský (*Crocus heuffelianus*), horec luskáčovitý (*Gentiana asclepiadea*), kosatec trávolistý (*Iris graminea*), ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*), ľalia cibulkonosná (*Lilium bulbiferum*), plavúň obyčajný (*Lycopodium clavatum*), plavúň pučivý (*Lycopodium annotinum*), kukučka vencová (*Lychnis coronaria*), vemeník dvojlistý (*Platanthera bifolia*), kavyl' Ivanov (*Stipa joannis*), žltohlav európsky (*Trollius europeus*), klokoč perovitý (*Staphylea pinnata*). Z celoslovenského hľadiska ohrozenia si pozornosť zasluhujú okrem už skôr menovaných v súvislosti s endemizmom či ochranou: dvojradovec neskorý (*Cleistogenes serotina*), nadutica bobuľnatá (*Cucubalus baccifer*), nevädza mäkká (*Cyanus mollis*), chudôbka múrová (*Draba muralis*), bielolist roľný (*Filago arvensis*), hrachor trávolistý (*Lathyrus nissolia*), vstavač bledý (*Orchis pallens*) a iné. Fytogeografickú hranicu rozšírenia v území má napríklad šafran karpatský (*Crocus heuffelianus*), ktorý v chránenom nálezisku Bujačia lúka dosahuje západnú hranicu rozšírenia. Na severnú hranicu rozšírenia sú vysunuté lokality napríklad druhov križiavka piemontská (*Cruciata pedemontana*), prilbica jednojová (*Aconitum anthora*), valdštajnska kuklikovitá (*Waldsteinia geoides*), naopak výskyt druhu valeriana celistvolistá (*Valeriana simplicifolia*) siaha na južnú fytogeografickú hranicu.

### Živočíšstvo

Podľa členenia živočíšnych regiónov sa predmetné územie nachádza v oblasti Západných Karpát, vnútorný obvod, južný okrsk. Lesné a podhorské ekosystémy charakterizujú, z vtákov: jastrab lesný (*Accipiter gentilis*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), sova obyčajná (*Strix aluco*), holub hrivňák (*Columba palumbus*), kukučka obyčajná (*Cuculus canorus*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), žlna zelená (*Picus viridis*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd plavý (*T. philomelos*), penica čierňohlavá (*Sylvia atricapilla*), penica obyčajná (*S. communis*), kolibiarik sykavý (*Phylloscopus sibilatrix*), kolibiarik čipčavý (*P. collybita*), králik zlatohlavý (*Regulus regulus*), králik ohnivohlavý (*R. ignicapillus*), muchárik sivý (*Muscicapa striata*), sýkorka hôrna (*Parus palustris*), sýkorka čierňohlavá (*P. montanus*), sýkorka chochlatá (*P. cristatus*), sýkorka uhliarka (*P. ater*), sýkorka veľká (*P. major*), brhlík obyčajný (*Sitta europaea*), kôrovník dlhoprstý (*Certhia familiaris*), strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*), sojka obyčajná (*Garrulus glandarius*), škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*), pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*), zelenka obyčajná (*Carduelis chloris*), stehlík obyčajný (*C. carduelis*), glezg obyčajný (*Coccothraustes coccothraustes*), strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*),

Z cicavcov: piskor lesný (*Sorex araneus*), duloonica vodná (*Neomys fodiens*), veverica stromová (*Sciurus vulgaris*), hrdziak lesný (*Clethrionomys glareolus*), ryšavka lesná (*Apodemus flavicollis*), kuna lesná (*Martes martes*), líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), diviak lesný (*Sus scrofa*), jeleň lesný (*Cervus elaphus*), srnec lesný (*Capreolus capreolus*). Rozsiahle lesné komplexy s bralnatými plochami vytvárajú veľmi dobré topické podmienky pre predátory - medveďa hnedého (*Ursus arctos*) a rysa ostrovida (*Lynx lynx*).

Pre rozsiahlejšie skalné biotopy brál, stien a sutín popri špecifických zoocenózach bezstavovcov napr.: z pavúkovcov (*Arachnida*) hmyzu a mäkkýšov je charakteristický hniezdny výskyt výr skalný (*Bubo bubo*), krkavec čierny (*Corvus corax*), žltouchvost domový (*Phoenicurus ochrurus*).

#### 2.1.7. Chránené územia v katastrálnom území obce a jej okolí

---

##### Chránené územia – územná ochrana

Územie obce Krahule neprináleží k žiadnemu územiu chránenému podľa osobitných predpisov. Územie spadá pod 1. stupeň ochrany. Správu nad územím vykonáva odborná organizácia ochrany prírody – Štátna ochrana prírody, Správa Chránenej krajiny oblasti Štiavnické vrchy.

Zároveň územie nie je zaradené do sústavy lokalít európskeho významu ako NATURA 2000 a ani sa na ňom nenachádza chránené vtáčie územie.

Na území obce Krahule nie je vyhlásená žiadna lokalita s ochranou rastlinných alebo živočíšnych druhov.

#### 2.1.8. Životné prostredie

---

##### Ochrana ovzdušia

Podľa Environmentálnej regionalizácie SR, Mapy zaťaženia územia základnými znečisťujúcimi látkami (vypracovanej Slovenskou agentúrou životného prostredia) je územie na základe tried nečistenia ovzdušia zaradené podľa prekročenia nadhraničných hodnôt koncentrácií (NHK) nasledovne:

- minimálne znečistenie (nevyskytuje sa v NHK žiadna látka). K tomuto výsledku napomáha aj skutočnosť, že južné výbežky Kremnických vrchov čiastočne oddeľujú Kremnicu od Žiarskej kotliny, ktorá patrí kvôli znečisteniu medzi oblasti riadenej kvality ovzdušia. Medzi ďalšie zdroje znečisťovania patria prevádzkované malé kotolne v prevádzkach a rodinných domoch, čistiarne odpadových vôd, doprava a pod.

##### Povrchové vody

Krahulský potok nepatrí medzi vodohospodársky významné toky ani toky vodárenské, uvedené vo Vyhláske MŽP SR č.211/2005 Z.z. Tok Skalka, do ktorého Krahulský potok ústi, a Kremnický potok patria medzi vodohospodársky významné vodné toky.

Slovenský rybársky zväz obhospodaruje Krahulský potok ako lososový-pstruhový lovný rybársky revír č.3 -1730 -4 -1 Kremnický potok. Údaje o kvalite vody v Krahulskom potoku sú k dispozícii v rozsahu ukazovateľov stanovených pri odberoch v dvoch lokalitách. Povrchové vody určené pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb, tohto nariadenia, výsledky v ukazovateli rozpustený kyslík síce v tomto odbere nedosiahli odporúčané hodnoty, ale sú vyššie ako určené medzné hodnoty a to aj pre pásmo vôd lososovitých rýb a aj pre pásmo vôd kaprovitých rýb. Do Krahulského potoka sú zaústené čistené odpadové vody z obce Krahule. Fyzikálnochemické parametre merané v čase odberu nenaznačovali žiadnu významnú odchýlku od prirodzeného stavu. Navyše, ako konduktivita, tak aj množstvo kyslíka, môžu byť v jesennom období do určitej miery ovplyvnené zvýšeným prísunom organického materiálu z okolitej vegetácie. Aj taxonomické zloženie spoločenstva s prevahou taxónov, ktoré z hľadiska typológie tokov zodpovedajú študovanému úseku, potvrdzuje dobrý ekologický stav toku bez významného narušenia morfológie toku, koryta, či hydrologických podmienok.

##### Pôda

Podľa Environmentálnej regionalizácie SR, Mapy kontaminácie pôdy (vypracovanej Slovenskou agentúrou životného prostredia) je v oblasti Kremnice lokalizovaná bodová kontaminácia s klasifikáciou - pôdy s obsahom rizikových prvkov presahujúcich limitné hodnoty B. Pri analýze príčin zvyšovania obsahov ťažkých kovov v pôdach sú uvádzané anomálie podmienené charakteristickým výskytom rúd. Z regionálneho hľadiska sa medzi najdôležitejšie geochemické anomálie zaradujú aj Kremnické vrchy (Pb, Zn, Cu, As, Cd) bez bližšej lokalizácie a zistených hodnôt kontaminácie. (2009, Znečistenie kovmi na Slovensku, prof. RNDr. Agáta Farkašová, DrSc.) Napriek tomu ale z Environmentálnej regionalizácie SR, Mapy rizika kontaminácie rastlinnej produkcie a možnosti poľnohospodárskeho využívania vyplýva, že oblasť Kremnice a jej okolia je zaradená do kategórie stredné riziko, rovnako ako podstatná časť Slovenska. Samotná obec Krahule sa nachádza v pásme so strednou kategóriou radónového rizika (od 10 do 100 kBq/m<sup>3</sup>). Pre zníženie hladiny radónovej radiácie je potrebné pri výstavbe dodržať požadované stavebno-technické požiadavky, vyplývajúce z Nariadenia vlády SR č. 350/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú



podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie žiarenia z prírodného žiarenia. Vhodné je priebežné kontrolovanie stupňa výskytu a hodnôt radónového žiarenia.

### Odpady

Obec Krahule nemá vo svojom katastrálnom území skládku odpadu, a ani sa neuvažuje o jej zriadení. Obec má upravené nakladanie s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi vznikajúcimi v obci. Všeobecne záväzným nariadením obce o nakladaní s odpadom a poplatkoch za zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov. Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti zabezpečovaný zbernými nádobami a kontajnermi určenými na zber jednotlivých separovaných zložiek, a tiež aj vrecovým systémom.

Odpad je zneškodňovaný na skládke odpadov Horná Štubňa, okres Martin. V širšom okolí sa nachádza Skládka odpadov Kremnické Bane - Ovčín, ktorá je v súčasnosti po rekultivácii a priebežne na nej uskutočňuje monitoring kvality podzemných vôd a skládkových plynov. V databáze Environmentálnych záťaží SR prevádzkovej SAŽP je vedená v Kremnici skládka komunálneho odpadu Termál.



## 2.2. Súčasná krajinná štruktúra (v širších súvislostiach)

Charakter územia a jeho poloha predurčujú spôsob využívania pôdneho fondu a možnosti celkového hospodárskeho využitia územia regiónu Kremnických vrchov. Celé územie je hornaté. Lesy pokrývajú viac ako polovicu územia. Poľnohospodársku pôdu takmer na 100 % tvoria trvalé trávne porasty.

Tabuľka č. 3: Členenie pôdneho fondu v území

Obec	Poľnohospodárska pôda/ha	Lesná pôda/ha	Vodné plochy/ha	Zastavané plochy/ha	Ostatné plochy/ha	Spolu/ha
Krahule	449,14	581,88	1,24	19,95	24,03	1 076,24
% vyjadrenie	41,73	54,07	0,12	1,85	2,23	100

Zdroj: ŠÚ SR 2014

### Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárska pôda má charakter trvalo trávnatých porastov (až 99 %). Využíva sa hlavne ako pasienky pre hospodárske zvieratá. Malé percento záhrad sa viaže prevažne na sídelný útvar a ich rozsah je daný hustotou a charakterom sídelnej štruktúry. Vinice, chmeľnice a ovocné sady sa v tomto území nenachádzajú. Dané územie nepredstavuje vhodné podmienky pre takýto druh pozemkov.

### Funkčný význam lesov

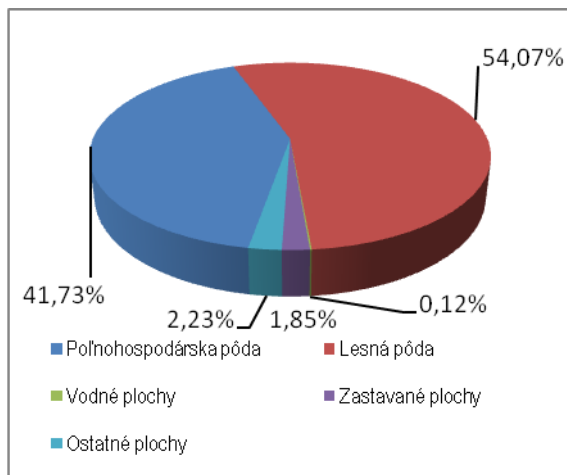
V záujmovom území k.ú. Krahule dosahuje lesnatosť 54 %. Lesy spadajú do kategórie hospodárskych, ich funkcia je hlavne produkčná.

Tabuľka č. 4: Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

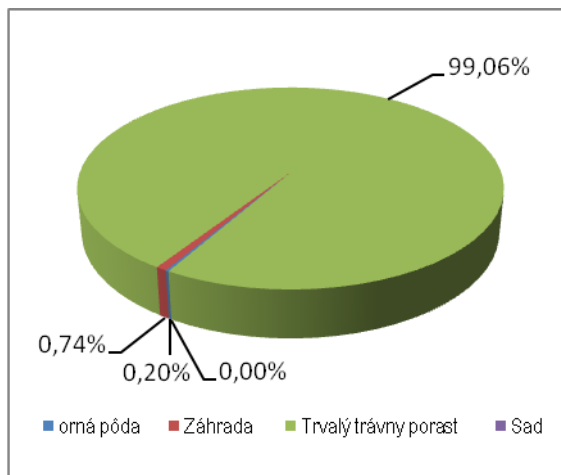
Názov KÚ	orná pôda (ha)	Záhrada (ha)	Trvalý trávny porast (ha)	Sad (ha)	Poľnohospodárska pôda spolu (ha)
Krahule	0,90	3,34	444,90	0	449,14
% vyjadrenie	0,20	0,74	99,06	0,00	100

Zdroj: ŠÚ SR 2014

**Členenie pôdneho fondu v území v %**



**Štruktúra poľnohospodárskej pôdy v %**



## 2. ANALÝZA HOSPODÁRSKYCH, SOCIÁLNYCH A KULTÚRNYCH ZDROJOV

### 2.3. Urbanistická štruktúra sídla (v širších súvislostiach)

Sídlný útvar obec Krahule sa nachádza cca 7 km severo-východne od mesta Kremnica a je sprístupnený z dvoch strán. Od Kremnice štátnou cestou II-578 Kremnica - Skalka a jej odbočkou do obce Krahule-Blaufuss po št. ceste III-5783 a od Kremnických Baní odbočkou od štátnej cesty I-65 Žiar nad Hronom - Martin do obce Krahule-Blaufuss po št. ceste III-5783.

Obec Krahule je umiestnená v prírodnom prostredí Kremnických vrchov v krajine montánneho typu. Oblasť baníckych diel – štôlní, ťiahnúcich sa z oblasti Turčeka cez Kremnicu smerom na Žiar nad Hronom, zasahuje veľmi malou mierou časť severozápadného cípu k. úz. obce (v blízkosti Skaly mieru). Tieto diela sú už v súčasnosti neprístupné. Z hľadiska ďalšieho rozvoja sú pre obec rozhodujúce vzťahy na príslušné mesto Kremnicu a Skalku. Ku Kremnici je obec Krahule satelitne naviazaná vo všetkých rozhodujúcich funkciách. Kremnica ako centrum osídlenia subregionálneho významu, je obchodným, kultúrne - spoločenským centrom a východiskovým bodom turistického ruchu príslušnej oblasti. Vzdialenosť od okresného mesta Žiar nad Hronom, kde je dostupná občianska vybavenosť vyššieho stupňa, je 25 km.

Na sídelnej základni Krahúl sú typy prízemných domov s jedným oknom na povale a pôvodne sú zo Šumavy a Bavorského lesa. Sú stavané z dreva alebo z kameňa, prípadne novšieho materiálu. Na povale sa vystupuje drevenými schodmi z chodby, ktorá rozdeľuje dom obyčajne na dve polovice. Na povale sú izby alebo komory. Každý obytný dom má ešte osobitný zadný východ. Vedľajšie hospodárske stavby sú oddelené od obytných domov. Tieto domy stoja súbežne s cestou prechádzajúcou cez obec. V roku 1945 bolo v obci 131 domov, z ktorých viac ako polovica, prevažne drevené, boli v povojnových rokoch zbúrané, resp. rozobraté.

V súčasnosti je pre obec charakteristická reťazová zástavba hniezdového typu, kde zástavba je voľne roztrúsená okolo hlavnej komunikácie a potoka. V tejto zdanlivej nepravidelnosti je možné „čítať“ zámernú tvorbu akýchsi oválnych plôch bez zástavby, kde je dominantným prvkom zeleň – lúčny porast

s minimom vysokej zelene. Striedanie intenzívnej zástavby s týmito „výdychmi“ je zachované, nakoľko vytvára charakteristický urbanistický princíp obce. Vznikajú tak pôsobivé priehľady na objekty domov, umocnené krajinárskymi prvkami mierne zvlneného terénu – trávnatý porast so solitérmi obrovských skál.

V ÚPN Krahule sú ucelené sústavy jestvujúcich rodinných domov dopĺňané o nové. Zároveň sú zóny individuálnej rekreácie s chatami a rekreačnými domami rešpektované tak, aby v určitej segregácii vytvárali predsa len s obytnými domami stálych obyvateľov urbanisticky a krajinársky harmonizujúci celok.

Pri zhodnotení možností riešiť narastajúce požiadavky na novú výstavbu bol zvolený postup nenásilného „zahusťovania“ zástavby, prípadne expandovania do územia tak, aby sa nenarušili typické priehľady či už na objektové skupiny, alebo krajinu. Celkové hmotovo - priestorové riešenie vychádza z konfigurácie terénu a z mierky existujúcej zástavby a reaguje na tradičnú formu zástavby



## 2.4. Kultúrno-historický potenciál

Vznik a vývoj obce súvisí s vývojom sídelného priestoru Kremnice. Pôvodné územie bolo pokryté iba veľkými lesmi, ktoré patrili ku Zvolenskému kráľovskému panstvu. Obec vznikla na území dvoch míľ zeme alebo lesov, ktoré uhorský kráľ Karol Róbert z Anjou privilegálnou listinou 17.novembra 1328 daroval kremnickým "hostom" a povýšil Kremnicu na slobodné kráľovské banícke mesto. Smerom na sever od Kremnice vnútornou kolonizáciou takto boli vybudované dve banské osady, Blaufuss v roku 1331 a Piargy v roku 1361. Ďalšia zmienka o obci pochádza z roku 1442. Založenie týchto dvoch osád malo pre Kremnicu veľký význam. Po vykonaní kolonizácie tieto potom ihneď dodávali pracovné sily do baní na zlato. Materiál z okolitých lesov, ako bolo drevo, prevažne bukové, veľmi prispel k ťažbe zlata. V rozkvetení baní bohatstvo rudných žíl vyžadovalo veľa dreva a pracovných rúk.

V roku 1450 mala obec už 250 obyvateľov, z toho 100 baníkov. Okolie vtedajšej obce bolo pokryté veľkými lesmi, v ktorých našli prácu drevorubači a majstri uhlári. Hospodársky úpadok na prelome 18. – 19. storočia mal za následok núdzu a nedostatok práce doma. Muži, ženy i dievčatá chodili na jar práce do poľnohospodárskych krajov celej strednej Európy a potom na zimu sa vracali s ušetrenými peniazmi do svojho rodiska či bydliska. Postupom času obyvatelia obce z hlavnej zárobkovej činnosti baníctva prešli do rôznych zamestnaní. V rokoch 1715 až 1720 sa obec spomína spomedzi siedmich osád mesta pod menom Plofusz a v tomto období mala táto obec 23 obytných domov.

V dobe medzi prvou a druhou svetovou vojnou do roku 1945 a tiež aj po druhej svetovej vojne až do roku 1948 obec poznáme pod menom Blaufuss. Dnešný názov obce Krahule sa používa od roku 1948 a ľudovo na okolí ho obyvatelia tiež nazývajú Krahulec. Po odsune Nemcov v roku 1945 zostala obec vyľudnená, čo sa odrazilo i na počte obyvateľstva, keď tu zostalo len niekoľko rodín nemeckého obyvateľstva. Do prázdnych domov boli presídlení Slováci z rôznych krajov Slovenska. Keďže v období vzniku obce sa celým okolím tiahli veľké lesy, na stavbu obydlí sa ako stavebný materiál používalo drevo. Stavali sa banícke typy poschodových domov s gangom okolo poschodia, ďalej poschodové domy bez gangu a prízemné domy. Stavebným materiálom v základoch je kameň a ostatok je z dreva, alebo je postavený celý z dreva, strechy pokryté šindľom.

Z kultúrnych hodnôt sa v kategórii stavebných pamiatok v zmysle zákona č.49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v území nachádza NKP - Kostol sv. Jána Nepomuckého z roku 1806 (barokovo-klasicistický rímsko-katolícky kostol) a ďalšie objekty, zapísané v Štátnom zozname kultúrnych pamiatok. V katastrálnom území obce Krahule – Blaufuss sa nachádzajú evidované **národné kultúrne pamiatky** (ďalej NKP):

Tabuľka č. 5: **Národné kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu**

č.	objekt	č.ÚZPF SR*	parc. č.	poznámka
1.	rímsko-katolícky Kostol sv. Jána Nepomuckého	1236/0	45	ochranné pásmo č.443/65-Hr. z 02/1965
2.	dom ľudový zrubový č. 6	1993/0	299/1	
3.	dom banícky murovaný č. 30	3392/1	188	
4.	stodola pri dome č. 30	3392/2	186	kamenné murivo a zrub
5.	dom ľudový zrubový č. 43	1992/1	55	
6.	stodola pri dome č. 43	1992/2	56	
7.	hospodárska budova pri d. č. 53	1994/2	175/2	
8.	turčekovský vodovod, (18 km dlhý)	1312		prechádza k.ú.z. Horný a Dolný Turček a Kremnické Bane, na k.ú.z. Krahule sa nachádzajú jarky a spádové plochy ústiace do trasy vodovodu

\* Ústredný zoznam pamiatkového fondu Slovenskej republiky

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené ostatné **pamätihodnosti obce**:

Tabuľka č. 6: **Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – hmotné zdroje, pamätihodnosti**

č.	objekt	parc. č.	poznámka
1.	zrubová hospodárska stavba s výškou	47	alt. návrh do ÚZPF
2.	murovaná kaplnka	365	
3.	erb obce		
4.	solitéry – prízemné domy		objekty dotvárajúce prostredie

Okrem tejto evidencie je v záujme prezentovania tradičného charakteru sídla zachovať niektoré ďalšie objekty, ktoré predstavujú **typickú domovú formu** baníckej výstavby v minulosti a doteraz úspešne slúžia účelu bývania, resp. rekreácie (objekty sú označené ako „architektonicky zaujímavé objekty“ – AZO).

Tabuľka č. 7: **Prehľad architektonicky zaujímavých objektov**

č.	objekt	parc. č.	poznámka
1.	zrubový dom č. 2	276	
2.	2 zrubové hospodárske objekty pri dome č. 4	270/2	
3.	zrubový hospodársky objekt	248	
4.	zrubový hospodársky objekt	326/2	obývaný, vo veľmi dobrom stave
5.	zrubový obytný dom č. 9	247	obývaný, vo veľmi dobrom stave
6.	zrubový obytný dom č. 17	230	obývaný, vo veľmi dobrom stave
7.	zrubový obytný dom č. 19	337	obývaný, vo veľmi dobrom stave
8.	zrubový hosp. objekt pri dome č. 93	195/8	nevyužívaný, adaptácia na inú funkciu - citlivo dopĺňať objekt
9.	zrubový dom s funkciou rekreačného bývania	378	dlho nevyužívaná - chátka
10.	murovaný dom č. 34 – súčasné využitie ako chalupa	28/2,28/4	vo veľmi dobrom stave
11.	murovaný dom č. 39	24	obývaný
12.	hospodársky objekt pri dome č. 39	27/1, 27/12	
13.	zrubový dom č. 40 - chalupa	29	vo veľmi dobrom stave
14.	murovaný obytný dom č.48 a stodola	61, 69	obývaný, po oprave
15.	kamenný a zrubový obytný dom č. 50	65	v pomerne zlom stave



16.	zrubová stodola pri objekte č. 51	67	kuriózne použitím enormne dlhých drevených kmeňov cez celú dĺžku objektu
17.	zrubové domy č. 52, 54	126,160/2	časť

Uvedené objekty pamiatkové ako i ďalšie, architektonicky a esteticky dotvárajú prostredie a umocňujú charakter obce. V budúcnosti by sa mal klásť dôraz na zachovanie architektonickej a výtvarnej podstaty týchto objektov.

### NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO:

Súčasťou kultúrneho dedičstva sú ľudové tradície, zvyky, pôvodné remeslá, etnografické prejavy (slovesná a hudobná kultúra, odev, nástroje, výrobky), folklórne slávnosti a expozície významných osobností.

Kultúra v súčasnej recesii spoločnosti prežíva vo veľmi skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov a minimalizácie výdavkov na kultúru. Markantne sa táto situácia prejavuje v podmienkach vidieka, kde sa programové voľby obmedzujú len na miestne ľudové a ochotnícke predstavenia a často iba na príležitostné spoločenské podujatia (svadby, hostiny, kary, a pod.). Významný posun nastal v posledných rokoch v organizovaní zaujímavých podujatí kultúrneho, spoločenského, aj športového významu.

### Rodáci, významné osobnosti

V obci sa nevedie zoznam významných osobností a rodákov.



## 2.5. Demografická situácia

### Vývoj počtu obyvateľov

Celkovo možno konštatovať, že v obci Krahule je v horizonte rokov 1994 – 2013 preukázateľný nárast počtu obyvateľov. Pozitívne saldo je spôsobené najmä vyšším počtom prisťahovaných občanov. Uvedený prírastok mierne znižuje domáca mortalita obyvateľstva.

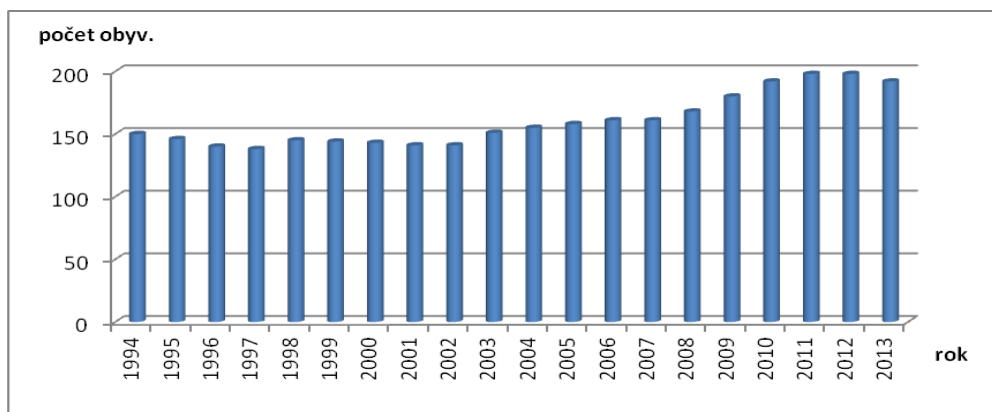
Tabuľka č. 8: **Prehľad počtu obyvateľov v obci v rokoch 1991-2013**

Obec/rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Krahule	150	146	140	138	145	144	143	141	141	151
Obec/rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Krahule	155	158	161	161	168	180	192	198	198	192

Zdroj: ŠÚ SR 2014



Graf - Vývoj počtu obyvateľov

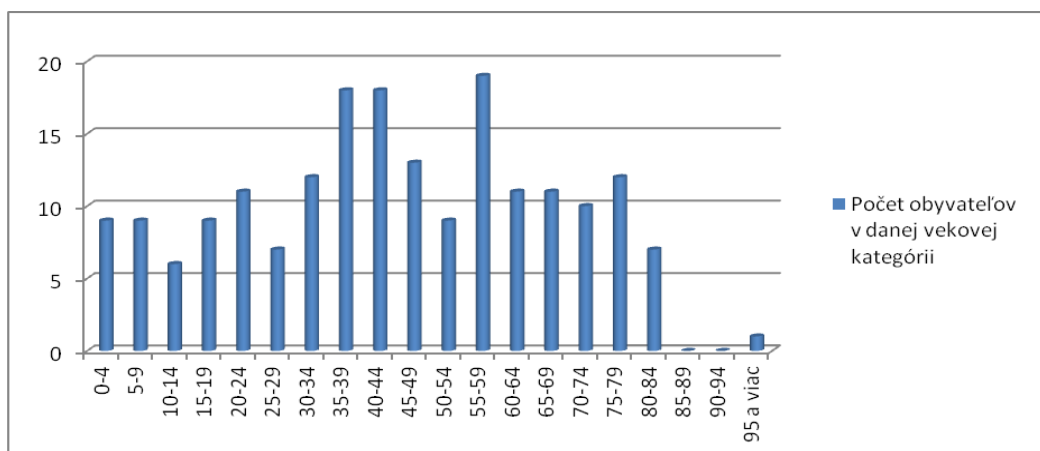


Tabuľka č. 9: Vekové zloženie obyvateľstva k 31.12.2013

Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Obec Krahule	Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Obec Krahule
0-4	9	50-54	9
5-9	9	55-59	19
10-14	6	60-64	11
15-19	9	65-69	11
20-24	11	70-74	10
25-29	7	75-79	12
30-34	12	80-84	7
35-39	18	85-89	0
40-44	18	90-94	0
45-49	13	95 rokov a viac	1

Zdroj: ŠÚ SR 2014

Graf - Vekové zloženie obyvateľstva



Tabuľka č. 10: Pohyb obyvateľov 2000 - 2013

Obec	celkový prírastok/úbytok obyvateľstva										
	2000	2001	2003	2004	2005	2006	2008	2009	2010	2011	2013
Krahule	-1	-3	10	4	3	3	7	12	12	4	-6

Zdroj: ŠÚ SR 2014

### Príčiny trendov v demografických pohyboch

Pokiaľ do roku 1997 bola tendencia znižovania počtu obyvateľov, v súčasnosti sa situácia stabilizovala a dokonca dochádza k nárastu počtu obyvateľov. Súvisí to so skutočnosťou, že mladé rodiny s deťmi zostávajú bývať v obci, nakoľko im mobilitu, napr. za prácou môže zabezpečiť osobný automobil.

Väčšina ekonomicky aktívneho obyvateľstva je zamestnaná v Kremnici, prípadne v Žiari nad Hronom. Určitá časť je zamestnaná v zariadeniach reštauračného typu, prípadne sezónne vo verejno-prospešných prácach.

Tabuľka č. 11: **Priemerný vek, index starnutia\***

Obec	Muži		Ženy		Spolu	
	Priemerný vek	Index starnutia	Priemerný vek	Index starnutia	Priemerný vek	Index starnutia
Krahule	45,27	212,50	43,25	150,00	44,23	170,83

\*Index starnutia: Počet osôb v poproduktívnom veku k osobám v predproduktívnom veku.

Index starnutia je výrazne vyšší ako je priemer na Slovensku (88,34%) za rok 2013. Celkový index starnutia v obci Krahule je 170,83 tzn. na 24 detí do veku 14 rokov pripadá 41 osôb starších ako 65 rokov.

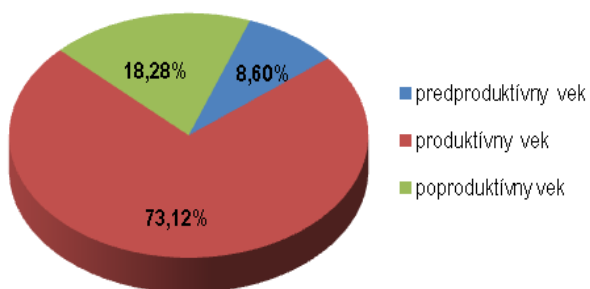
Z hľadiska vekovej štruktúry nemôžeme hodnotiť obec veľmi pozitívne. Počet obyvateľov v produktívnom veku je síce 66,15%, avšak znepokojujúci je podiel vysokého percenta obyvateľov v poproduktívnom veku až 21,35% a len 12,50% obyvateľov v predproduktívnom veku.

Tabuľka č. 12: **Štruktúra populácie územia podľa produktivnosti k 31.12.2013**

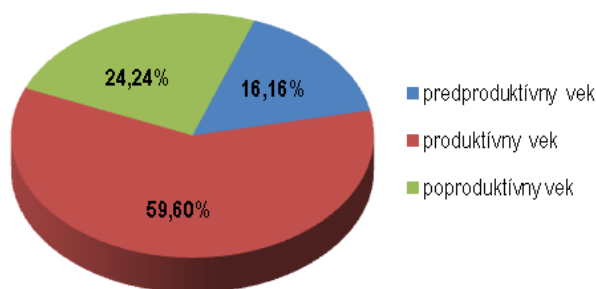
Obec/rok 2013	Predproduktívny vek		Produktívny vek		Poproduktívny vek		Počet obyvateľov	
	12,50		66,15		21,35		192	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Krahule Vyjadrenie v %	8,60	16,16	73,12	59,60	18,28	24,24	93	99

Zdroj: ŠÚ SR 2014

**Muži podľa produktivity v %**



**Ženy podľa produktivity v %**



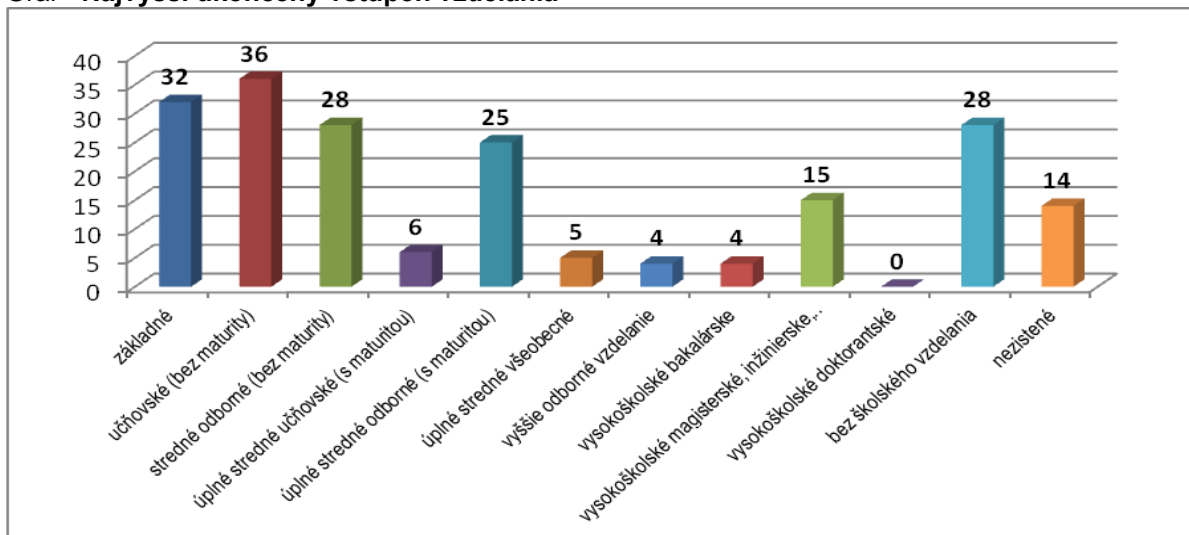
Vzdelanostnú úroveň obyvateľov dokumentuje tabuľka č.13:

Tabuľka č. 13: **Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva, rok 2011**

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Spolu	%
Základné	32	16,24
Učňovské (bez maturity)	36	18,27
Stredné odborné (bez maturity)	28	14,21
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	6	3,05
Úplné stredné odborné (s maturitou)	25	12,69
Úplné stredné všeobecné	5	2,54
Vyššie odborné vzdelanie	4	2,03
Vysokoškolské bakalárske	4	2,03
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	15	7,61
Vysokoškolské doktorantské	0	0,00
Bez školského vzdelania	28	14,21
Nezistené	14	7,11
Úhrn	197	

Zdroj: SOBD 2011

Graf - Najvyšší ukončený vstupeň vzdelania



Úroveň vzdelania obyvateľstva v produktívnom veku nie je úplne ideálna. Z celkového počtu 127 produktívnych obyvateľov je 30,45 % občanov so základným vzdelaním a takmer 10 % občanov má vysokoškolské vzdelanie. Ostatní občania majú stredné vzdelanie, prípadne úplné stredné všeobecné alebo úplné stredné odborné s maturitou.

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra výrazne negatívny pomer. Záujem o vyššie vzdelanie je silne demotivovaný skutočnosťou, že stagnuje trh práce a v obci a jej okolí nie sú pracovné príležitosti, ktoré by takéto vzdelanie vyžadovali. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci zvyšovať počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním, ako aj počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním.

Obyvateľstvo obce má okrem slovenskej národnosti silné zastúpenie nemeckej národnosti (až 31,5 %).

Z hľadiska vierovyznania dominantná časť obyvateľov sa hlási ku rímskokatolíckemu vierovyznaniu (50 %) a pomerne veľká časť obyvateľstva sa hlási aj k evanjelickému vierovyznaniu (19 %).

Tabuľka č. 14: Národnostné a etnické zloženie obyvateľstva v obci

Národnosť	slovenská	maďarská	rusínska	židovská	ukrajinská
Územie spolu: 197	121	-	-	-	1
Národnosť	poľská	nemecká	česká	ruská	ostatné, nezistené
Územie spolu: 197	-	62	1	-	12

Zdroj: SOBD 2011

Tabuľka č. 15: Zloženie obyvateľstva – vierovyznanie v obci

Rímsko-katolícka cirkev	Gréckokat. cirkev	Evanjelická cirkev augburs. vyznania	Evanjelická cirkev metodistická	Pravoslávna cirkev	Novoapoštolská cirkev
98	1	37	1	-	-
Českoslov. husitská	Cirkev bratská	ostatné	Bez vyznania	Nezistené	
1	-	-	30	29	

Zdroj : SOBD 2011

## 2.6. Technická infraštruktúra

Obec je elektrifikovaná a aj plynifikovaná. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod. Obec má vybudovanú splaškovú kanalizáciu napojenú na ČOV. V obci sú vybudované aj zberače dažďovej vody. Obec je pokrytá signálom mobilných sietí operátorov ORANGE a T-MOBILE. Uroveň signálu mobilných operátorov je **nedostatočná**. Pripojenie na internetovú sieť je na **veľmi slabej** úrovni. Obec disponuje analógovou telefónnou ústredňou.

Tabuľka č. 16: **Vybavenosť územia infraštruktúrou**

Obec	vodný zdroj	plyn	min. prameň	term. prameň	vodovod	kanalizácia splašková	ČOV	televíz. signál	digit. ústredňa	vykurovanie
Krahule	áno	áno	nie	nie	áno	áno	áno	áno	áno	TP – uhlie a drevo, plyn, EL

Zdroj: ÚPN obce Krahule 2007

### Zásobovanie vodou

Obec Krahule je zásobovaná pitnou vodou z vlastných zdrojov, ktoré sa nachádzajú v intraviláne a extraviláne obce, ktoré spĺňajú podmienky pre ich využívanie na pitné účely. Zdroj vody Turček s úpravňou pitnej vody je situovaný v lokalite Turček, t. j. je mimo obce Krahule. Zdroj je v správe Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. Zdroj je určený na zásobovanie miest a obcí cez sústavu vodojemov a ČS.

Obec plánuje ďalší rozvoj, pre ktorý je potrebné v obci rozšíriť vodovodné potrubie.

### Výdatnosť prameňov

V katastrálnom území Krahule :

a) Prameň "Medvedí prameň" s výdatnosťou v množstvách:

$$Q_{\max.} = 2,5 \text{ l/s}$$

$$Q_{\text{roč.}} = 14\,500 \text{ m}^3$$

s povolením OÚŽP Banská Štiavnica č.s.2004/01249/ZH zo dňa 03.11.2004, že bude slúžiť pre účely zásobovania obce Krahule pitnou vodou a požiarnych hydrantov.

b) Prameň "Družstevný" s výdatnosťou cca 1,1 l/s z ktorého je odoberaná voda do areálu Agropodnikateľa Bednár (bývalé JRD) ako voda úžitková aj ako pitná.

c) Prameň "Stred Európy, /Starý/ – záchyt pre vodojem 150 m<sup>3</sup> Stred Európy s výdatnosťou cca 0,7 l/s – voda pitná je v správe SCR a využíva sa pre areál cestovného ruchu „Stred Európy“.

### Akumulácia pitnej vody

V katastrálnom území Krahule sa nachádzajú vodojemy :

- vodojem "Skala mieru" 400 m<sup>3</sup> v správe StSVS, t.č. zrekonštruovaný, skolaudovaný
- vodojem "Stred Európy" 150 m<sup>3</sup> v správe SCR
- vodojem obecný 100 m<sup>3</sup> - v správe obce
- vodojem družstevný 10 m<sup>3</sup> - v správe obce

### Rozvodná obecná sieť

Vodovodná sieť obce Krahule je vybudovaná mimo hlavnej cesty v nezastavanom území. Vodovodná obecná sieť je prepojená s vodojemom 100 m<sup>3</sup> a po vybudovaní nového zásobného potrubia bude možnosť prepojenia so zásobným potrubím z vodojemu 400 m<sup>3</sup>.

### Kanalizácia

V obci v hlavnej komunikácii je vybudovaná delená kanalizácia.

Hlavný zberač splaškovej kanalizácie DN 300 je zaústnený do vlastnej ČOV situovanej pod obcou. Počet EO 740 EO. ČOV sa skladá zo 4 ks aktivačných jednotiek. T. č. je prevedená rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV 2 ks aktivačných jednotiek PESL 25, t.j. je využívaná na 50 %. Obec plánuje ďalší rozvoj, pre ktorý je potrebné v obci rozšíriť kanalizačné potrubie rozšírenie ČOV o ďalšie aktivačné jednotky na zvýšenie výkonu o 100%.

Po vyčistení sú OV vypúšťané do Krahulského potoka.

Na hlavný zberač je napojených cca 50 % terajších domov a chalúp. Množstvo odpadových vôd je zvýšené množstvom priesakových vôd vplyvom netesnosti spojov potrubia.

Hlavný zberač dažďovej kanalizácie je situovaný v strede obce a je zaústnený do Krahulského potoka. Odľahčenie dažďových vôd z vetvy dažďovej kanalizácie je riešené v dvoch miestach, ktoré sú opatrené lapačmi splavenín. Odľahčovacie stoky sú situované v obci, križujú hlavnú cestu a sú vyústené do Krahulského potoka.

Okrem odľahčenia dažďovej kanalizácie nachádzajú sa v obci tri zberače dažďovej vody, ktoré zberajú povrchovú vodu z priekop situovaných vedľa cesty ako aj v svažitom teréne. Zberače sú opatrené vtokovými mrežami a kalovým priestorom.

Dažďové a podzemné vody z týchto zberačov sú odvedené stokami do Krahulského potoka.

Biologická čistiareň odpadových vôd pre splaškové vody sa nachádza pod obcou a jej výstavba sa datuje do r. 1989. Návrh ČOV bol zrealizovaný v r. 2001.

### **Plynifikácia**

Plynifikácia obce Krahule bola realizovaná v r. 2002 investorom SPP š.p. Bratislava, na základe projektu "Plynifikácia obce Krahule" vypracovaného v r. 2000 Kooplynom s.r.o. Michalovce. Projekt plynu zohľadnil odber pre existujúcu výstavbu a pre plánovanú výstavbu nájomných bytov podľa územného plánu zóny obce ako aj mimo obce, kde je možné, že ju nahradí teraz výstavba golfu v „Zóne Dedičné“.

Prepojovací STL plynovod D 110 je napojený na STL plynovod D 160 z Kremnických baní pri geografickom strede Európy za kláštorom kapucínov. Od bodu napojenia je vedený extravilánom a pri štátnej ceste Kremnické Bane – Krahule. V obci je rozvedený potrubím D 110 - D 50.

### **Elektrifikácia**

V súčasnosti sú dobudované trafostanice v centre obce s transformátormi o výkone 400 - 630 kW. Zároveň sú v súčasnosti budované na hornom aj dolnom konci obce trafostanice o výkone 250 - 400 kW (horný koniec) a 250 kW (dolný koniec obce), napojené na súčasné vzdušné vedenie 22 kW.

### **Verejné osvetlenie**

Obec má vybudované verejné osvetlenie popri ceste III. triedy a miestnych komunikácií.

### **Minerálne vody**

Na území katastra sa nenachádzajú minerálne pramene, ani nie je predpoklad získania minerálnych teplých vôd.

### **Zásobovanie teplom**

Hlavným znečisťovateľom ovzdušia boli v minulosti komínové splodiny pri kúrení pevnými palivami. V súčasnosti najmä fakt zavedenia plynu spôsobil ústup kúrenia tuhým palivom. Taktiež množstvo domácností využíva na kúrenie elektrickú energiu.

### **Miestny rozhlas**

Obecný rozhlas s centrálou na Obecnom úrade je prevedený vzdušne na konzolách. Z hľadiska funkčnosti v súčasnosti zatiaľ vyhovuje ale je potrebná komplexná rekonštrukcia.

### **Telekomunikácie**

V obci je pre pevnú telekomunikačnú sieť umiestnená analógová ústredňa. Telekomunikačný rozvod je realizovaný aj vzdušným vedením, aj zemným vedením.

Územie je pokryté sieťou mobilných operátorov ORANGE a T-MOBILE avšak v nedostatočnej intenzite vrátane internetu. Pre zlepšenie pokrytia územia je potrebný 4G internet s možnosťou potiahnutia Žiaru nad Hronom.

Rozvody káblovej televízie sa v obci nenachádzajú.

### **Doprava**

Trasovanie a výstavba dopravnej infraštruktúry v obci, vychádzajúca z prepravných požiadaviek jej obyvateľov a hospodárskych subjektov v nej žijúcich a činných, je podmienená miestnym územným členením a charakterom územia. Najvýraznejším trendom nielen v tunajšej doprave za uplynulé roky je výrazný rast individuálnej automobilovej dopravy na úkor verejnej osobnej dopravy.

Tabuľka č. 17: **Stav dopravnej infraštruktúry**

Obec	MHD	Dĺžka miestnych komunikácií	Počet autobusových zastávok	Autobusové prístrešky	Vlak	Benzínová pumpa	Dĺžka chodníkov v obci
Krahule	SAD Zvolen	4,5 km	2	1	nie	nie	0 m

Zdroj: obec 2014

### **Súčasný stav komunikačnej siete.**



Obec je napojená zo severu na štátnu komunikáciu I. triedy, spájajúcu Žiar nad Hronom s Martinom. Na južnom okraji obce pokračuje cestná komunikácia na rázcestie, kde sa rozdeľuje na smer na Skalku a do Kremnice

Prevádzkovú kostru územia tvorí komunikácia – št. cesta III-5783. Táto komunikácia je prirodzenou prevádzkovou a kompozičnou osou obce. Integruje v sebe všetky druhy dopravy – automobilovú (dynamickú, čiastočne i statickú), pešiu, cyklistickú ako i trasu MHD s dvoma autobusovými zastávkami v oboch smeroch.

Ako pri komunikáciách v intraviláne, tak aj v extraviláne (prístup k penziónom a hotelom) sa využívajú trasy jestvujúcich poľných komunikácií, ktoré slúžili pre prístup do okolitých lesov, prípadne boli vytvorené v dávnejších obdobiach ako vozové cesty pre spojenie s Kremnicou alebo Kunešovom, Turčekom a pod. Vzdialenosť od okresného mesta Žiar nad Hronom, kde je dostupná občianska vybavenosť vyššieho stupňa, je 15 km.

#### **Železničná doprava**

Priamo v katastri obce sa nenachádza železničná stanica, ani neprechádza železničná trať. Najbližšia zastávka vlakov osobnej dopravy je v obci Kremnické Bane vo vzdialenosti cca 5 km.

#### **Statická doprava**

Hlavné plochy statickej dopravy sú alokované v priestoroch pri budovách občianskej vybavenosti obce.

#### **Vodná doprava**

V riešenom území nie sú podmienky pre existenciu vodnej dopravy.

#### **Letecká doprava**

Najbližšie letisko, vzdialené cca 46 km, je na Sliači.



## **2.7. Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie**

V nasledujúcich tabuľkách je poskytnutý prehľad o existencii základných aj doplnkových zariadení občianskej vybavenosti v obci. Ide o vybavenosť v oblasti technickej infraštruktúry, služieb, sociálnych služieb, zdravotníctva, školstva a športového vyžitia. Značka „x“ znamená existenciu daného zariadenia v obci (vzhľadom na sústavne sa meniaci stav sa neudáva počet zariadení).

V obci sa nachádza poštová schránka, predajňa potravín a dve pohostinstvá.

V obci Krahule je vybudovaný kultúrny dom, ktorý je v majetku a správe obce a je využívaný na kultúrno-spoločenské podujatia. V obci sa nenachádza žiadne zdravotnícke zariadenie. Najbližšia lekáreň, rýchla zdravotnícka pomoc a vyššie zdravotné vybavenie sa nachádza v Kremnici, resp. v Žiari nad Hronom a v Turčianskych Tepliciach.

Požiarňa zbrojnica slúži ako súčasný objekt požičovne lyžiarskej výstroje. Neslúži svojmu pôvodnému účelu, pretože v obci zanikol Dobrovoľný hasičský zbor. V obci sa nachádza filiálny Kostol sv. Jána Nepomuckého. V obci pôsobí nezisková organizácia Spoločenstvo OTCOV DOM, ktorá naplňa sociálny charakter (starostlivosť o starších a ľudí odkázaných na pomoc či zdravotného alebo sociálneho personálu.)

Tabuľka č. 18: **Sociálna infraštruktúra v obci**

Obec	administratíva	poštová schránka	obchod	espresso	pohostinstvo	kaderníctvo	kino
Krahule	Obecný úrad	áno	áno	áno	áno	nie	nie

Obec	lekár obvodný	lekár pediater	zubár	lekáreň	MŠ	ZŠ - 1. stupeň	ZŠ - 2. stupeň
Krahule	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie

Obec	kostol RKC	kaplnka modlitebňa	zvonica	kult. dom	knižnica	pamät. izba	rozhlas	dom smútku	cintorín
Krahule	áno	áno	áno	áno	nie	nie	áno	áno	áno

Obec	telocvičňa	kúpalisko	lyžiarsky vlek	futbalové ihrisko	vol/tenis ihrisko	klzisko
Krahule	nie	nie	áno	áno	áno	nie

Obec	verejne prístupný internet, miesto	www stránky obce	propagačný materiál	noviny	informačné strediská
Krahule	áno	áno	áno	nie	nie

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 19: **Školstvo, sociálna pomoc - stav objektov a rozvojové zámery**

Obec	Objekty s nevyhovujúcim stavebno – technickým stavom	Málo využívané objekty	Objekty s nepostačujúcou kapacitou	Vlasníctvo objektu/ prevádzkovateľ zariadenia
Krahule	-	-	-	-

Zdroj: Obec 2014

Tabuľka č. 20: **Prehľad a popis inštitúcií pôsobiach v území**

Obec	Miestna úroveň	Regionálna úroveň	Národná úroveň
Krahule	- obecný úrad	-	-

Zdroj: Obec 2014

Tabuľka č. 21: **Verejné a iné služby - situácia**

Obec	Obchod a služby	Administratíva
Krahule	<ul style="list-style-type: none"> <li>- predajňa potravín</li> <li>- 1 pohostinstvo, 1 reštaurácia s kuchyňou</li> <li>- Turistické ubytovne a ubytovania na súkromí s kapacitou cca 500 lôžok</li> </ul>	- Obecný úrad

Zdroj: Obec 2014

Tabuľka č. 22: **Stav objektov verejných budov**

Obec	Objekty s nevyhovujúcim stavebno – technickým stavom	Málo využívané objekty, služby	Objekty, služby s nepostačujúcou kapacitou	Vlasníctvo objektu/ prevádzkovateľ zariadenia
Krahule	-	Požiarna zbrojnica	-	obec
	-	Dom smútku	-	obec

Tabuľka č. 23 : **Známe rozvojové zámery v oblasti verejných a iných služieb**

Obec	Známe rozvojové zámery	Vlastníctvo objektu
Krahule	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vybudovanie kuchyne s jedálňou pri Ocú</li> <li>• výstavba ďalších ubytovacích objektov pre služby v cest. ruchu,                         <ul style="list-style-type: none"> <li>• zámer – golfové ihrisko,</li> <li>• multifunkčné ihrisko,</li> <li>• rozšírenie zásobovania pitnou vodou,</li> </ul> </li> <li>• modernizácia a vybudovanie miestnych komunikácií,</li> <li>• dobudovanie záchytných parkovísk,</li> <li>• budovanie prístupových ciest do lesa a vybudovanie cyklotrás,</li> <li>• nový kanalizačný zberač a rozšírenie ČOV                         <ul style="list-style-type: none"> <li>• zavedenie 4Ginternetu v obci</li> </ul> </li> <li>• vybudovanie zberného dvora pre odpadové hospodárstvo                         <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozšírenie kamerového systému</li> <li>• rozšírenie verejného osvetlenia</li> </ul> </li> <li>• vybudovanie vodnej nádrže pre cest. ruch</li> </ul>	obec

Zdroj: Obec 2014

Tabuľka č. 24: **Náklady na prevádzku verejných obecných zariadení**

Ukazovateľ/Rok	2011	2012	2013
Výdavky v Euro	1000	1200	1300

Zdroj: Obec 2014

### Domový fond

Obyvateľstvo obce na bývanie využíva predovšetkým rodinné domy alebo budovy s jedným bytom. Najväčší rozvoj bytovej výstavby zaznamenala obec v rokoch 1919-1945. V obci je evidovaných celkom 73 bytov. Celkový počet obývaných bytov v obci dosahuje 65, neobývaných bytov 8. Žiadny byt sa nenachádza v nebytovej budove.

Tabuľka č. 25: **Prehľad bytového fondu podľa obdobia výstavby**

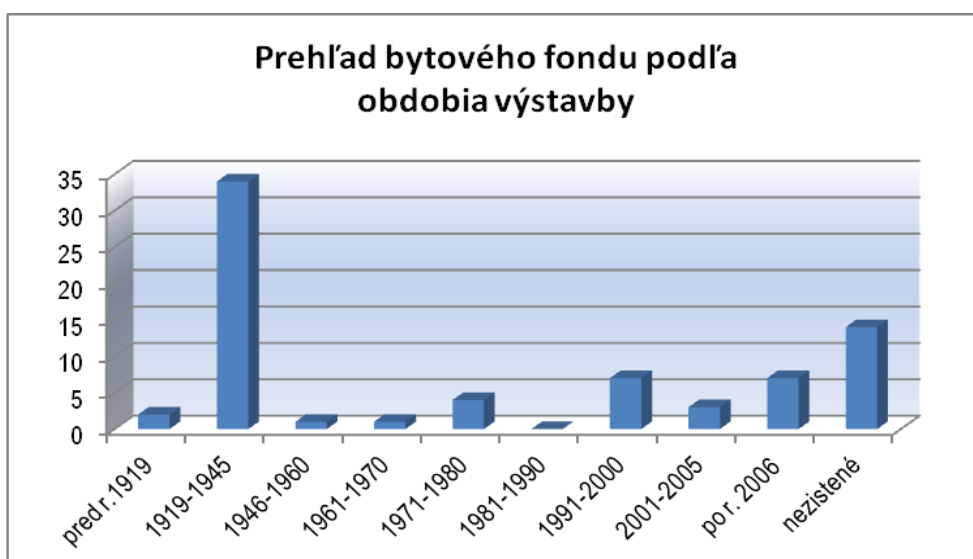
Byty spolu	Pred r.1919	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	Po r. 2006	Nezistené
73	2	34	1	1	4	0	7	3	7	14

Zdroj: SOBD 2011, HC53

Tabuľka č. 26: **Prehľad bytového fondu - obývanosť**

Obec	Bytov spolu	Trvale obývaných bytov	Neobývané byty
Krahule	73	65	8

Zdroj: SOBD 2011



Tabuľka č. 27: **Prehľad obývanosti bytov podľa typu budovy**

Obec	Hustota obývanosti spolu	Byty v budovách			Byty v nebytových budovách
		s 1 bytom	s 2 bytmi	s 3 bytmi a viac	
Krahule	65	59	4	2	0

Zdroj: SOBD 2011, HC54

V posledných rokoch sa neustále zvyšuje záujem o výstavbu rodinných domov, narástli požiadavky na výstavbu rekreačných chát a je záujem budovať v území obce, resp. blízko nej zariadenia pre rekreáciu – penzióny, hotely. V ÚPN obce Krahule sú zohľadnené narastajúce požiadavky na výstavbu týchto zariadení, ktoré by mali priniesť aj zvýšenie zamestnanosti obyvateľov v samotnej obci.

V ÚPN obce Krahule sú ucelené sústavy jestvujúcich rodinných domov dopĺňané o nové. Zároveň sú zóny individuálnej rekreácie s chatami a rekreačnými domami rešpektované tak, aby v určitej segregácii vytvárali predsa len s obytnými domami stálych obyvateľov urbanisticky a krajinársky harmonizujúci celok.

Stávajúce **rodinné bývanie** je takto rozšírené na južnom okraji obce, potom na SZ „okrají“ pozdĺž hranice intravilánu. Ďalej ÚPN obce Krahule vytvára komplex rodinných domov v centrálnej polohe západne od Obecného úradu. Vytvorená je nová línia rodinných domov, voľne radených okolo navrhovanej komunikácie – paralelnej s hlavnou cestou, situovanej východne od nej.

Podobne je posilnená obytná funkcia rodinnými domami severne od príjazdovej cesty ku Kostolu sv. Jána Nepomuckého.

**Rekreačné bývanie** sa lokalizovalo v severnej a juhovýchodnej polohe obce. Tieto enklávy sa v ÚPN obce Krahule rozširujú o ďalšie objekty individuálnej rekreácie a to vo väčšej miere v juhovýchodnom území, pričom sa využíva aj priestor mimo intravilánu obce. Dôvodom je dobrá, prirodzene terénne daná dostupnosť pozemkov (vybudované poľné cesty, ktoré sú základom pre konštrukciu novej komunikácie), príjemná poloha na západných svahoch, čiastočne „údolná“, umožňujúca väčšiu ochranu pred vetrami ako je tomu u chát a rekreačných domov na severe a severovýchode územia.

Okrem typových drevených montovaných chát sa tu nachádzajú aj objekty murovaných domov. Navyše sa rekreačné bývanie (chalupy) vyskytujú aj v obci, pokiaľ boli pre individuálnu rekreáciu odkúpené domy od pôvodných obyvateľov. Rekreačné bývanie sa využíva aj na ubytovanie na súkromí.



## 2.8. Hospodárska základňa

V obci žije cca 66 % t.j. prevažná časť obyvateľov v produktívnom veku. Aktuálny výrobný potenciál obce však je veľmi nízky. Väčšina obyvateľov za prácou dochádza, prevažne do blízkej Kremnice a Žiaru nad Hronom. Cestovný ruch a s ním spojené aktivity charakterizujú obec Krahule a od toho sa odvíja aj charakter obce a podnikateľská činnosť.

**Priemyselná výroba** nemá v obci zastúpenie. V obci sú skôr zastúpené remeselné živnosti na báze pilníctva, stolárstva a pod.

**Potravinárska výroba** nemá v obci zastúpenie.

**Strojársky priemysel** nemá v obci zastúpenie.

**Drevospracujúci priemysel** – Obecné lesy Krahule, s.r.o.

**Stavebný priemysel** je zastúpený niekoľkými živnostníkmi so stavebnou činnosťou.

Iný priemysel nemá v obci zastúpenie.

### Poľnohospodárstvo

Pôdny fond tvoria prevažne trvalé trávnaté porasty. Orientácia hospodárenia s pôdou sa predpokladá najmä smerom zintenzívnenia chovu oviec, kôz, koní a hovädieho dobytku. Značná časť PPF sa rieši ako pasienky. Poľnohospodárska produkcia je výlučne pridruženým spôsobom pre jednotlivé domácnosti v priestoroch záhrad pri domoch. Bývalé objekty JRD v strede obce sa asanujú a vzniknú nové zariadenia cestovného ruchu.

Tabuľka č. 28: Poľn. subjekty v prvovýrobe, hospodárske dvory, súkromne hospodáriaci roľníci

Lokalita	subjekt	celková výmera PP	orná pôda	TTP	ošípané	hovädzí dobytok	ovce	počet zamest.
Krahule	Opov Dvor, s.r.o.	350 ha		350	-	150-200	250-300ks	3

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 29: Súkromne hospodáriace subjekty v poľnohospodárstve

Meno	Sídlo	Právna forma	Predmet podnikania	Počet zamestnancov
Opov Dvor, s.r.o.	Krahule	s.r.o.	Služby v poľnohospodárstve Chov zvierat	3

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 30: Poľnohospodárske a výrobné objekty

Objekty/stavby	Podnikateľ, firma	Druh činnosti	Poznámka
Hospársky dvor po bývalom JRD	Opov Dvor, s.r.o.	-poskytovanie služieb v poľnohospodárstve a záhradníctve -poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve -chov zvierat, oviec, koní a kráv a i.	Nevyhnutná asanácia pôvodnej zástavby a potreba novej výstavby

Zdroj: obec 2014

### Poľovníctvo a rybárstvo

V katastri obce Krahule pôsobia dve poľovné združenia: Zlatá studňa Kremnica a Poľovné združenie Skalka Turček.

### Lesné hospodárstvo

V katastri obce Krahule pôsobí niekoľko lesohospodárskych podnikov. Aj samotná obec má svoju obchodnú spoločnosť aktívnu v tejto oblasti – **Obecné lesy Krahule, s.r.o.** Zo štátnych lesov tu pôsobia dva odštepne závody: OZ Žilina a OZ Žarnovica. Cirkevnú obec zastupuje spoločnosť Farles, s.r.o.

Tabuľka č. 31: Súkromne hospodáriace subjekty v lesníctve

Meno	Sídlo	Predmet podnikania	Počet zamestnancov
Obecné lesy Krahule, s.r.o.	Krahule	Lesníctvo	1
Mestské lesy Kremnica, s.r.o.	Kremnica	Lesníctvo, poľovníctvo	50-99
Farles, s.r.o.	Zvolen	Pilárstvo, približovanie dreva	3-4
LESY SR š.p.	Žarnovica	Lesníctvo	0

Zdroj: databáza firiem 2014

### Nerastné suroviny a prírodné zdroje

V katastrálnom území obce Krahule sa nenachádzajú chránené ložiskové a prieskumné územia, ani dobývacie priestory. Do juhozápadnej časti k.ú.z. môžu zasahovať chodby banských dobývok z čias 16. storočia, ktoré sú však vo veľkej hĺbke a nijako neovplyvnia rozvojové zámery obce.

V súčasnosti prírodným zdrojom v mikroregióne okrem drevnej hmoty je aj pitná voda.



## 2.9 Rekreačia a cestovný ruch

Po roku 1989 obec Krahule nadviazala na predchádzajúce smerovanie s orientáciou na rozvoj cestovného ruchu a v spolupráci s miestnymi podnikateľskými subjektmi sa darí naplňovať toto smerovanie aj v súčasnosti. Vďaka výbornej polohe a klimatickým podmienkam sú Krahule celoročne vyhľadávané turistické stredisko. V zime lákajú návštevníkov predovšetkým lyžiarske vleky SKI Krahule a tiež výborné podmienky pre bežecké lyžovanie v Kremnických vrchoch. Bežecké trate sa s miznúcim snehom v lete menia na cyklistické trasy s nádhernými výhľadmi, popretkávané množstvom značených turistických chodníčkov. Tieto ako aj ďalšie prednosti tejto lokality majú priamy vplyv na systematický rozvoj výstavby rekreačných objektov v obci, ktorý najmä v poslednom období zaznamenal prudký nárast.

V strede obce Krahule neďaleko geografického streda Európy sa nachádza stredisko Ski Krahule – Stred Európy. Nástupná stanica horských dopravných zariadení je situovaná vo výške 900 m n.m. a vratná stanica štvorsedačky 1068 m n.m.. Stredisko je vybudované ako kompaktný celok vrátane služieb - reštaurácia, ubytovanie, SKI servis s požičovňou lyží vrátane snowboardov. Parkoviská strediska sú k dispozícii pre ubytovaných pri penziónoch a pre návštevníkov 100 m od nástupnej stanice štvorsedačky. Parkovanie je nutné riešiť hlavne pre nárazovú návštevnosť mimo zastavané územie obce.

Obsadenosť ubytovacích zariadení je nepostačujúca napriek tomu, že v zimnom období je to 70 – 99 %, avšak v letnom sotva 30 %. Obec je monitorovaná kamerovým systémom. Celkovo bezpečnosť turistov aj obyvateľov monitoruje 13 kamier. 6 nových kamier je naplánovaných následne.

Tabuľka č. 32: Ubytovacie zariadenia v obci Krahule

Názov zariadenia	Lôžková kapacita	Stravovacia kapacita	Kategória
Ubytovňa Konica	18	-	Turistická ubytovňa
Turistická ubytovňa Krahule	54	-	Turistická ubytovňa
Judr. Vladimír Urblík „Valiga o.s.s“	200	200	Turistická ubytovňa
Ubytovania na súkromí	cca 200	-	Ubytovanie na súkromí

Zdroj: obec 2014

V obci sa nachádza futbalového ihrisko, ktoré aktívne využíva miestny futbalový klub TJ Sokol Krahule. Okrem neho je k dispozícii aj tenisový kurt s umelou trávou. Bežkári majú k dispozícii tzv. "Trať zdravia" - 5 -10 km okruh v priestore bývalého štartu BS SNP. Udržiava sa aj spojnice bežeckej trate (aj turistický chodník) Krahule - Skalka.

Tabuľka č. 33: Prehľad športových zariadení – letné športy

Obec	Športové zariadenie	Počet	Vlastník	Poznámka
Krahule	Futbalové ihrisko	1	obec	Povrch tráva
	Tenisový kurt	1	obec	Umelá tráva

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 34: Prehľad športových zariadení – zimné športy

Obec	Športové zariadenie	Počet	Vlastník	Poznámka
Krahule	Lyžiarsky vlek POMA 4-sedačka 850m	1	JUDr. Vladimír URBLÍK - VALIGA o.s.s.	Kapacita 2400 osôb/hod.
Krahule	Lyžiarsky vlek POMA H130 750m	1	JUDr. Vladimír URBLÍK - VALIGA o.s.s.	Kapacita 1000 osôb/hod.
Krahule	Lyžiarsky vlek POMA H80 750m	1	JUDr. Vladimír URBLÍK - VALIGA o.s.s.	Kapacita 800 osôb/hod.
Krahule	Lyžiarsky vlek POMA P300 300m	1	JUDr. Vladimír URBLÍK - VALIGA o.s.s.	Kapacita 600 osôb/hod.
Krahule	Det'ský lanový vlek 100m	1	JUDr. Vladimír URBLÍK - VALIGA o.s.s.	Kapacita 200 osôb/hod.
Krahule	Lyžiarsky vlek P300 450m	1	JUDr. Vladimír URBLÍK - VALIGA o.s.s.	Kapacita 600 osôb/hod.

Zdroj: www.skikrahule.sk

V obci Krahule sa nachádza 6 lyžiarsky vlekov. Okrem nich sa v blízkosti nachádza ďalšie lyžiarske stredisko Skalka arena s viac ako 5 km zjazdových tratí. V ich blízkosti sú k dispozícii aj upravované bežkárske trate.

### Náučné chodníky a turistické trasy

Hustá sieť turisticky značených trás v oblasti Kremnických vrchov poskytuje veľa možností ako na letnú, tak aj na zimnú turistiku, a to nielen pre náročných turistov (dialkové turistické pochody a hrebeňovky), ale aj pre menej náročných turistov a na kratšie túry a prechádzky pre rodiny s deťmi, ktorí môžu využívať kratšie okruhy turistických trás.

Mestské lesy Kremnica obnovili chodník medzi Kremnicou a obcou Krahule. Vyčistili ho od rozrastajúcich sa krov a označili ho lokálnymi zelenými značkami. Znovu spriechodnený chodník začína v centre mesta „Pri medveďoch“ a pokračuje cez Zámocké námestie, záhradkársku oblasť a železničnú trať až ku kostolu v Krahuliach.

Tabuľka č. 35: Vybrané turistické trasy v obci a okolí

Č.	Trasa	Ukazovatele trasy
1.	Kremnica – Toliar 3km – Hostinec 10km – Tri križe 11,1km – Skalka 17km – chata Obrázok 23,8km – Turček Predná 29,5km – Krahule chaty 33, 8 km- Krahule Waldbürgerov kameň 36km – Toliar 36,9km – Kremnica 39,9km	Stredne obtiažna, dĺžka 39,9 km, prevýšenie 670 m, min.bod 550 m n.m., max. bod 1220 m n.m.
2.	Kremnica – Toliar 3km – Skalka 10,5km – chata Obrázok 17,2km – Pod vlekom 25,6km – Krahule chaty 31,6km – geografický stred Európy, kostol sv. Jána Krstiteľa 34,2km – Kremnické Bane 35,3km – Kremnica 38,3km	Stredne obtiažna, dĺžka 38,3 km, prevýšenie 600 m, min. bod 550 m n.m., max. bod 1150 m n.m.
3.	Kremnica – Nevoľné 6,2km – Biely potok 8,3km – Hostinec 16,8km – Tri križe 17,9km – Skalka 23,8km – Krahule chaty 27,6km – Toliar 30,7km – Kremnica 33,7km	Stredne obtiažna, dĺžka 33,7 km, prevýšenie 690m, min. bod 530 m n.m., max. bod 1220 m n.m.
4.	Skalka – Tunel 1,8km – Pramene Turca 7,8km - chata Štrich 12,3km – Kaltrín 14,7km – vodárenská nádrž Turček 16,4km – Turček 19,2km – geografický stred Európy 22,9km – Krahule Zruby 25,6km – Skalka 29,5km	Stredne obtiažna, dĺžka 29,5 km, prevýšenie 485 m, min. bod 700 m n.m., max. bod 1185 m n.m.

Zdroj: Turistická mapa Kremnické vrchy

V širšom okolí sa nachádzajú Zlaté kúpele Turčianske Teplice, kúpele Vyhne a Kováčová aj historické mesto Banská Štiavnica. Možnosti skalolezectva ponúkajú Štiavnické vrchy a tiež skalné útvary pod Sitnom, Rabenstein medzi Červenou Skalou a Hodrušou.

Ďalej sa v širšom okolí nachádza barokový kaštieľ vo Svätom Antone pri Banskej Štiavnici, ryolitové Kamenné more v obci Vyhne, starobylé banské mesto Kremnica s historickou 600 - ročnou mincovňou, planetárium, bowling, squash, kaštieľ a iné atraktivity v Žiari nad Hronom, majestátny Zvolenský zámok zo 14. storočia v centre mesta Zvolen, Arborétum Borová hora, zrúcanina Šášovského hradu, krajské mesto Banská Bystrica s bohatými možnosťami kultúrneho a športového vyžitia, hrad Revište.



## 2.10. Trh práce

### Zamestnanosť

V oblasti zamestnanosti je v obci neuspokojivá situácia. Obyvatelia pracujú prevažne v podnikoch v Kremnici, Zvolene alebo v Žiari nad Hronom. Drvivá väčšina dochádza za prácou mimo obce autobusom alebo osobnými vozidlami.

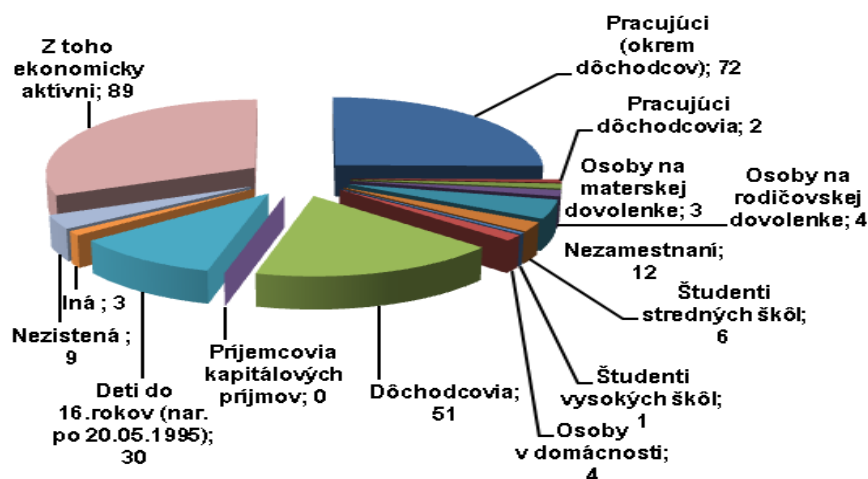
Najväčšími zamestnávateľmi v obci sú:

- Obec Krahule - 5 zamestnanci, 4 aktívni pracovníci
- JUDr.V.Urbík VALIGA, O.S.S. - 7 zamestnancov stálych, v sezóne + 15
- Opop dvor, s.r.o. – 3 zamestnanci
- Pohostinstvo, Šenk pod svahom – 1 pracovník
- Obecné lesy Krahule, s.r.o.-1 pracovník
- Otcov dom, NO – 4 zamestnanci

Tabuľka č. 36: Členenie obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity

Počet obyvateľov	197
Pracujúci (okrem dôchodcov)	72
Pracujúci dôchodcovia	2
Osoby na materskej dovolenke	3
Osoby na rodičovskej dovolenke	4
Nezamestnaní	12
Študenti stredných škôl	6
Študenti vysokých škôl	1
Osoby v domácnosti	4
Dôchodcovia	51
Príjemcovia kapitálových príjmov	0
Deti do 16.rokov (nar. po 20.05.1995)	30
Iná	3
Nezistená	9
Z toho ekonomicky aktívni	89

Zdroj: SOBD 2011



Tabuľka č. 37: **Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia**

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	2	0	2	2
Lesníctvo a ťažba dreva	2	2	4	4
Iná ťažba a dobývanie	2	0	2	2
Výroba potravín	2	3	5	5
Výroba odevov	0	1	1	0
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	2	0	2	2
Výroba chemikálií a chemických produktov	0	1	1	1
Výroba výrobkov z gumy a plastu	1	0	1	0
Výroba a spracovanie kovov	1	0	1	0
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	3	0	3	2
Výroba elektrických zariadení	7	2	9	9
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	1	0	1	0
Iná výroba	1	0	1	1
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	2	0	2	2
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	1	0	1	1
Špecializované stavebné práce	2	0	2	1
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	2	2	4	2
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	2	2	4	4
Pozemná doprava a doprava potrubím	1	0	1	1
Poštové služby a služby kuriérov	1	1	2	1
Ubytovanie	1	2	3	3
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	1	2	3	2
Telekomunikácie	1	0	1	1
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	0	1	1	1
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	0	1	1	1
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1	2	3	3
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	2	0	2	2
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	0	1	1	1
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	5	1	6	4
Vzdelávanie	3	5	8	7
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	0	2	2	2
Činnosti herní a stávkových kancelárií	0	1	1	0
Činnosti členských organizácií	1	0	1	0
Nezistené	3	4	7	3
Spolu	53	36	89	70

Zdroj: SOBD 2011

Z celkového počtu 197 obyvateľov obce bolo v roku 2011 (SOBD2011) ekonomicky aktívnych 89, čo činí takmer 45 %.

V roku 2013 bolo v obci evidovaných cca 12 nezamestnaných, čo je cca 12 % produktívneho obyvateľstva. Obec zamestnáva 4 aktívnych pracovníkov a 3 vlastných zamestnancov.

Tabuľka č. 38: **Podnikateľské subjekty zapísané v ORSR so sídlom v obci Krahule**

Názov podnikateľského subjektu	Vznik	Oblasť činnosti
ADYSAM s.r.o.	2008	Stavebná činnosť, pranie prádla
DABRASAN s.r.o.	2013	Stavebná činnosť
Obecné lesy Krahule, s.r.o.	1996	Lesníctvo, ubytovacie služby
Opov dvor, s.r.o.	2012	Poľnohospodárstvo
Opova autodoprava s.r.o.	2014	Služby v poľnohospodárstve, lesníctve

Zdroj: [www.orsr.sk](http://www.orsr.sk) r.2015

Na území obce majú k 17.01.2015 vedenú prevádzku nasledovné podnikateľské subjekty zapísané v živnostenskom registri SR.

Tabuľka č. 39: **Podnikateľské subjekty zapísané v ŽRSR so sídlom prevádzkarne v obci Krahule**

Názov podnikateľského subjektu	Predmet živnosti
Juraj Brož	Ubytovacie služby
Jozef Ďurajka - PAULUS	Odevná výroba
VÚSAPL, a.s.	Ubytovacie služby
Slovenské elektrárne, a.s.	Turistické nocľahárne
SKI KRAHULE, s.r.o.	Prevádzkovanie športových zariadení
Ing. arch. Peter Králik	Požičovňa športových potrieb
SNOWSPORTS, s.r.o.	Výučba lyžovania
Marek Urbílik - VALIGA O.S.S.	Pohostinská činnosť
Opov dvor,s.r.o.	Salaš
Michal Urbílik - Kocka - Valiga O.S.S.	Prevádzkovanie lyžiarskych vlekov
SKI KRAHULE CENTER, s.r.o.	Prenájom hnutelných vecí
VENIMEX s.r.o.	Prenájom nehnuteľností, ubytovacie služby
Eva Marková	Ubytovacie služby
Denisa Mrvánová	Ubytovacie služby
Viera Paňková	Ubytovacie služby
ADYSAM s.r.o.	Prevádzkovanie čistiarne a práčovne
MUDr. Karol Vencelík	Reklamné služby
Obecné lesy Krahule, s.r.o.	Ubytovacie služby, hospodárenie v lesoch
JUDr. Vladimír Urbílik - VALIGA O.S.S.	Prevádzkovanie lyžiarskych vlekov, pohostinská činnosť
Slavomír Antony - D.A.S.A.	Ubytovacie služby
Anna Balkovičová	Maloobchod, veľkoobchod

Zdroj: [www.zrsr.sk](http://www.zrsr.sk) r.2015



## 2.11 Ľudský potenciál (spolky, združenia, kluby)

### Kluby, spolky a združené spoločenské aktivity, Spolupráca

V oblasti záujmovej a spolkovej činnosti existuje viac možností trávenia voľného času v spolkoch. V obci Krahule pôsobí miestna skupina Karpatskonemeckého spolku na Slovensku.

Obyvatelia sa môžu pravidelne zúčastniť aj na svätých omšiach, ktoré sa konajú v Kostole sv. Jána Nemuckého.

Na území obce pôsobí futbalový klub TJ Sokol Krahule, ktorý aktívne reprezentuje obec v II. triede Sever.

Každoročne obec Krahule v spolupráci s rôznymi záujmovými združeniami ako aj s podnikateľskými skupinami organizuje množstvo kultúrnych podujatí pre svojich obyvateľov a tiež aj pre návštevníkov obce ako napr. SKI Karneval, Mikuláš, MDD, Psie záprahy.

Tabuľka č. 40: Zručnosti obyvateľstva

Obec	Databáza zručných ľudí v území
Krahule	v obci sa momentálne nevedie zoznam ľudí, ktorí praktizujú nejakú tradičnú zručnosť

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 41: Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – nehmotné zdroje, ľudský potenciál

Obec	Kluby, spolky a združenia	Kultúrne podujatia
Krahule	<p><b>Registrované občianske združenia:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>TJ Sokol Krahule</li> <li>Biela stopa Krahule</li> <li>Klaster Kremnické vrchy - združenie cestovného ruchu</li> </ul> <p><b>Registrované neziskové organizácie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Spoločenstvo OTCOV DOM, n.o.</li> </ul> <p><b>Registrované združenia právnických osôb:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Zlatý stred</li> </ul> <p><b>Registrované záujmové združenie v rámci SR:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Karpatský spolok na Slovensku – miestna skupina Krahule</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>koledníci</li> <li>Deň matiek,</li> <li>stavenie mája,</li> <li>vianočný program,</li> <li>fašiangy,</li> <li>Deň detí,</li> <li>tanečné zábavy,</li> <li>vianočné trhy</li> <li>karneval na snehu</li> </ul>

Zdroj: obec 2014, Register Občianskych združení SR, Štatistický register organizácií

#### Práca s verejnosťou

V roku 2007 až 2013 sa uskutočnili verejné stretnutia, kde sa zhodnotilo to, čo sa urobilo v predchádzajúcom roku, predložil sa zámer na ďalší rok a riešili sa návrhy a dotazy občanov. Dotazníky sa nerobili.

#### Spolupráca

Obec spolupracuje v rámci mikroregiónu Kremnica a okolie a regiónu Žiarska kotlina. Významným je aj založenie združenia cestovného ruchu „Klaster Kremnické vrchy“, ktorá sídli v obci Krahule.

Obec je zapojená v :

1. Kremnica Region – združenie turizmu
2. Občianske združenie Žiarska kotlina
3. Asociácia horských sídiel so sídlom Vysoké Tatry-Starý Smokovec
4. ZMO ZH – Združenie miest a obcí Žiar nad Hronom



## 2.12 Rozvojové dokumenty (súladi s existujúcou dokumentáciou rozvoja)

Na riešené územie je spracovaných viacero dokumentácií, ktoré sa zaoberajú jeho trvalo udržateľným rozvojom:

**Koncepcia územného rozvoja Slovenska** ako územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu rieši nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, životné prostredie, nadradené systémy sociálnej a technickej infraštruktúry.

**ÚPN VÚC Banskobystrického kraja** rieši rozvoj územia podrobnejšie. Schválený bol vládou SR uznesením č.394 z 9.6.1998, ktorého záväzná časť bola vyhlásená Nariadením Vlády Slovenskej republiky č. 263/1998 Z.z. , ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj.

Jeho zmeny a doplnky boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja (ZBBSK):

- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2004** uzn.č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra.2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21.januára 2005,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 1/2007** uzn.č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra.2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21.januára 2005,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 1/2007** uzn.č. 222/2007 zo dňa 23.augusta 2007, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 6/2007, ktoré nadobudlo účinnosť 27. septembra 2007,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2009** uzn.č. 94/2010 zo dňa 18.júna 2010, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 14/2010, ktoré nadobudlo účinnosť 10. júla 2010.

**Zhodnotenie a požiadavky záväznej časti nadradenej ÚPD - Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj (ÚPN VÚC) v znení jeho zmien a doplnkov/ výber častí vo vzťahu ku územiu obce Krahule.**

### I. Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia

#### 1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

1.7. V oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom

1.7.1. podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a kultúrno-historických a urbanisticko-architektonických daností,

1.7.3. pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať a rešpektovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, alebo obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.

1.7.4. vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráм podporou výstavby verejného dopravného a technického vybavenia obcí tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a

pracoviskovo rovnocenné prostredie s urbánnym prostredím a dosahovali skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,

## **2. V oblasti hospodárstva**

2.1 vytvárať územno-technické predpoklady pre rozvoj hospodárskych aktivít v území vrátane zariadení na nakladanie s odpadmi a považovať ich za prioritný podnet pre jeho komplexný rozvoj,

### **2.2. Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo**

2.2.1. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno-ekologickej rajonizácii a typologicko-produkčnej kategorizácii, v súlade s platnou legislatívou

2.2.2. v chránených územiach zavádzať osobitný režim hospodárenia (chránené územia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, ochranné pásma vodárenských zdrojov) v zmysle platnej legislatívy,

2.2.3 v národných parkoch a v ich ochrannom pásme a v chránených krajinných oblastiach uprednostňovať poľnohospodárstvo s výrazným ekologickým účinkom a s prioritným cieľom udržania biodiverzity a trvalo udržateľného rozvoja územia,

2.2.4. pri využívaní lesných pozemkov uplatňovať funkčnú diferenciáciu územia aj v závislosti od stupňa ochrany a kategórie chráneného územia v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny, v národných parkoch vyhlasovať len lesy osobitného určenia a ochranné lesy, existujúce hospodárske lesy podľa možnosti prekategORIZOVAŤ na lesy osobitného určenia,

2.2.5. v chránených územiach uplatňovať ekologické princípy hospodárenia

2.2.6. zalesniť pôvodnými, stanovištne vhodnými druhmi drevín poľnohospodársky nevyužiteľné pozemky, ak súčasne nepredstavujú biotop chránených druhov rastlín, alebo živočíchov a ak tým nie sú ohrozené záujmy ochrany prírody v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny, a vykonať ich prevod do lesných pozemkov,

2.2.7. zosúladiť stav evidencie pozemkov s ich skutočným stavom – prevod zalesnených nelesných pozemkov do lesných pozemkov,

2.2.9. vytvárať podmienky pre obnovu trvalých trávnych porastov v súlade s udrzaním ekologickej stability územia a zachovania krajinného rázu,

### **2.3. Priemysel, ťažba a stavebníctvo**

2.3.1. pri rozvoji priemyslu podporovať a uprednostňovať princíp rekonštrukcie, sanácie a intenzifikácie využívania existujúcich priemyselných zón, areálov a plôch, prípadne aj objektov.

## **3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky**

3.2. Udržiavať a skvalitňovať podmienky a vybavenosť pre krátkodobú vnútromestskú a prímestskú rekreáciu:

3.2.1. zabezpečiť ochranu plošného rozsahu existujúcej verejnej zelene a parkov v sídlach a budovaním nových plôch zelene zabezpečiť zvyšovanie jej podielu na jedného obyvateľa a kvality životného prostredia,

3.4. Rozvíjať komplexnosť a kvalitu vybavenosti všetkých turisticky atraktívnych miest, obcí a stredísk cestovného ruchu

3.4.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia a jeho okolia,

3.4.2. nové zariadenia a služby v lokalitách rekreácie a cestovného ruchu mimo zastavaných území miest a obcí, umiestňovať prednostne do už zastavaných lokalít,

3.4.3. priestor voľnej krajiny využívať predovšetkým na športové, relaxačné, poznávacie a iné pohybové aktivity,

3.5. Zvyšovať kvalitu vybavenosti jestvujúcich stredísk cestovného ruchu na území národných parkov a veľkoplošných chránených území prírody len v súlade s ekologickou únosnosťou dotknutých a nadväzujúcich lokalít

3.5.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia,

3.5.2. návštevnosť, kapacity vybavenosti a využitie voľnej krajiny v ich okolí zosúlaďovať s požiadavkami štátnej ochrany prírody.

3.6. Rozvoj vybavenosti pre rekreáciu a turizmus v nových, doteraz neurbanizovaných lokalitách a v strediskách cestovného ruchu umožniť len v súlade so schváleným programom, alebo plánom rozvoja obce, mesta, alebo regiónu a len na základe schválenej územnoplánovacej dokumentácie. Na územiach s 3. až 5. stupňom ochrany a v územiach európskeho významu podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, nezakladať nové lokality a strediská rekreácie, športu a turizmu.

3.8. Viazť lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do zastavaného územia sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok.

3.10. Vytvárať podmienky pre rozvoj špecifickej vybavenosti centier cestovného ruchu nadregionálneho a regionálneho významu:

3.10.4. Pohronský región CR (15) – Hriňová, Štiavnické Bane, Sv. Anton, Prenčov, Sklené Teplice, Nová Baňa, Žarnovica.

3.12. Pri rozvoji rekreácie a turizmu na území chránených území a ich ochranných pásiem rešpektovať návštevný poriadok príslušného chráneného územia, platný v čase prípravy a realizácie rozvojových zámerov.

3.15. Vytvárať územno-technické podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a celoštátneho významu, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.

3.16. Využiť bohatý kultúrno-poznávací potenciál územia na rozvoj poznávacieho a rekreačného turizmu.

3.17. Zabezpečiť podmienky pre vytvorenie komplexného informačného systému regiónu ako neoddeliteľnej súčasti rozvoja cestovného ruchu a informovanosti o atraktivitách Banskobystrického kraja, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.

3.18. Podporovať rozvoj všetkých druhov turizmu v súlade s ochranou prírody a krajiny.

3.19. Vo všetkých existujúcich a navrhovaných strediskách cestovného ruchu zabezpečiť dobudovanie a projektovú prípravu a realizáciu kompletnej technickej infraštruktúry s osobitným zreteľom na zabezpečenie zásobovania pitnou vodou v dostatočnom množstve a zodpovedajúcej kvalite.

#### **4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a pôdneho fondu**

4.1. Rešpektovať územné vymedzenie a podmienky ochrany a využívanie všetkých vyhlásených chránených území v kategóriách chránená krajinná oblasť, národný park, národná prírodná rezervácia, prírodná rezervácia, národná prírodná pamiatka, prírodná pamiatka, chránený areál, chránený krajinný prvok a ich ochranných pásiem, chránené vtáčie územie, územie európskeho významu, navrhované územia európskeho významu a národného významu, biotopy chránených rastlín a živočíchov.

4.2. Podporovať zabezpečenie primeranej právnej ochrany všetkých existujúcich a navrhovaných chránených území a území zaradených do sústavy NATURA 2000.

4.4. Uplatňovať pri hospodárskom využívaní území chránených podľa zákona o ochrane prírody a krajiny diferencovaný spôsob hospodárenia a uprednostňovať biologické a integrované metódy ochrany územia,

4.4.1. rešpektovať prioritnú biologickú, ekologickú a environmentálnu funkciu lesov nachádzajúcich sa vo vyhlásených a navrhovaných chránených územiach kategórie národná prírodná rezervácia, prírodná rezervácia, národná prírodná pamiatka a prírodná pamiatka,

4.5. rešpektovať platné územné systémy ekologickej stability.

4.7. Uplatňovať pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky ustanovené platnou legislatívou:

4.7.7. vylúčiť umiestňovanie veterných elektrární v chránených územiach (v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny) a na územiach sústavy NATURA.

4.10. Rešpektovať poľnohospodársku pôdu a lesné pozemky ako limitujúci faktor urbanistického rozvoja územia, osobitne chrániť poľnohospodársku pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným

potenciálom, poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia a osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti (produkčné sady a vinice).

4.11. Zabezpečovať nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej.

4.12. Zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehy vrátane brehových porastov a lemov, zvýšiť rôznorodosť príbrežnej zóny (napojenie odstavených ramien, zachovanie sprievodných brehových porastov) s cieľom obnoviť integritu a zabezpečiť priaznivé existenčné podmienky pre biotu vodných ekosystémov s prioritou udržiavania biodiverzity a vitality brehových porastov vodných tokov.

4.14. Podporovať ťažbu nerastov len v územiach kde sa pri realizácii ťažby nepredpokladajú jej negatívne dopady na životné prostredie, vznik environmentálnych záťaží, záujmy ochrany prírody a krajiny, terénny reliéf a súčasnú krajinnú štruktúru. Podporovať len takú ťažbu nerastov, ktorá nepoužíva technológiu kyanidového lúhovania.

4.15. Zabezpečiť ochranu všetkých vodných zdrojov v rozsahu ich vymedzených ochranných pásiem na území kraja využívaných na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

## **5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrneho dedičstva**

5.1. Rešpektovať pamiatkový fond a kultúrne dedičstvo, vo všetkých okresoch Banskobystrického kraja predovšetkým chrániť najcennejšie objekty a súbory objektov zaradené, alebo navrhované na zaradenie do kategórie pamiatkových území pamiatkových rezervácií a pamiatkových zón, pamiatkových objektov a nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, vrátane ich vyhlásených ochranných pásiem, chrániť ich a využívať v súlade s ustanoveniami zákona o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

5.4. Utvárať podmienky na ochranu pamiatkového fondu a spolupracovať s orgánmi štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu pri záchrane, obnove a využívaní nehnuteľných kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a ich ochranných pásiem v súlade s ustanoveniami zákona o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov,

5.4.5 podporovať iniciatívu obcí na vytváranie a odborné vedenie evidencie pamätihodností jednotlivých obcí ako významného dokumentu o kultúrnom dedičstve a histórii špecifických regiónov na území Banskobystrického kraja.

5.8. Podporovať ochranu

- hodnotných objektov a zachovaných urbanistických štruktúr miest a obcí z obdobia 19. a 20. storočia,

5.13. Uplatňovať a rešpektovať typovú a funkčnú charakteristiku sídiel mestského, malomestského a rôznych foriem vidieckeho osídlenia vrátane typického rozptýleného osídlenia strednej a južnej časti územia kraja.

## **7. V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry**

7.1. Vodné hospodárstvo

7.1.10. zabezpečiť vypúšťanie komunálnych odpadových vôd výstavbou verejnej kanalizácie s ČOV (prípadne iné vhodné spôsoby odvádzania komunálnych odpadových vôd)) v aglomeráciách nad 10.000 ekvivalentných obyvateľov do 31.12.2010 a v aglomeráciách od 2.000 - 10.000 ekvivalentných obyvateľov, ktoré nemajú vybudovanú verejnú kanalizáciu, a v aglomeráciách menších ako 2.000 EO, v ktorých je vybudovaná verejná kanalizácia bez primeraného čistenia do 31.12.2015 v súlade s platnou legislatívou, ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd,

7.1.11. postupne znižovať zaostávanie rozvoja verejných kanalizácií s ČOV za rozvojom verejných vodovodov

b) prioritnou výstavbou kanalizácií s ČOV v obciach ležiacich v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov, prípadne v ich blízkosti,



7.1.13. v zmysle platnej legislatívy zabezpečiť stanovenie rozsahu inundačných území tokov a pri ich využívaní rešpektovať ustanovenia platnej legislatívy o ochrane pred povodňami,

7.1.14. akceptovať pásma ochrany verejných vodovodov a verejných kanalizácií v súlade s platnou legislatívou o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, pásma ochrany vodárenských zdrojov v súlade s vodným zákonom, pásma ochrany prírodných liečivých a prírodných minerálnych zdrojov v súlade so zákonom o prírodných liečivých vodách, prírodných liečivých kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o regulácii v sieťových odvetviach,

7.1.17. pri zabezpečovaní zásobovania obyvateľstva pitnou vodou uprednostniť zásobovanie pitnou vodou z podzemných zdrojov pred vodárenskými nádržami a povrchovými zdrojmi vody,

### 7.3. Zásobovanie plynom a teplom

7.3.1. prednostne využívať zemný plyn na zásobovanie lokalít teplom s cieľom znížiť miestnu záťaž znečistenia ovzdušia,

7.3.5. podporovať rozvoj využívanie obnoviteľných zdrojov energie (biomasy, slnečnej, veternej a geotermálnej energie), ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike, s uprednostnením sídiel bez perspektívy zásobovania zemným plynom,

### 7.4. Pošta a telekomunikácie

7.4.3. v priestorovom usporiadaní rešpektovať určené ochranné pásma a bezpečnostné pásma jestvujúcich a navrhovaných telekomunikačných vedení v zmysle platnej legislatívy.

### 9. V oblasti ochrany a tvorby životného prostredia

9.3.9 rešpektovať platnú legislatívu ktorou sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu a podrobnosti o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

## II. Verejnoprospešné stavby

### 9. Zásobovanie plynom

9.13. plynifikácia obcí na území Banskobystrického samosprávneho kraja na základe rozhodnutia miestnej samosprávy, po preukázaní ekonomickej efektívnosti investičného zámeru v jednotlivých obciach,

- **Regionálny územný systém ekologickej stability** okresu Žiar nad Hronom hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhujú ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu. Aktuálne spracovanie je z roku 2014.
- **Územný plán obce** je z roku 2007. Komplexne rieši funkčné využívanie a priestorové usporiadanie územia obce, koncepciu verejnej dopravy, technickej infraštruktúry vrátane problematiky životného prostredia, ochrany prírody a krajiny a ekologickej stability územia obce.
- Stav vysporiadania vlastníckych vzťahov (situáciou v ROEP a pozemkových úpravách):  
**ROEP a Pozemkové úpravy** – ROEP bol ukončený v roku 2007, Projekt pozemkových úprav v roku 2014.

Tabuľka č. 42: **Situácia v Programoch hospodárskeho a sociálneho rozvoja**

Obec	Názov PHSR	Spracovateľ	Programovacie obdobie
Krahule	Stratégia sociálno – ekonomického rozvoja obce Krahule 2007 - 2014	obec	2007 - 2014

Tabuľka č. 43: **Územné plány obcí a ďalšie rozvojové dokumentácie**

Názov	Spracovateľ	Rok spracovania
Územný plán zóny Krahule – Blaufuss Zmeny a doplnky 2.	Ing. Arch. Nadežda Hrašková, PhD. Ing. Marcela Bukovinská Mgr. art. Katarína Dohnányová Ing. arch. Pavol Škorvánek Ing. Mojmír Kubík	2007

Tabuľka č.44: **Situácia v ďalších rozvojových dokumentáciách**

Obec	Názov a druh dokumentácie	Spracovateľ	Programovacie obdobie alebo rok spracovania
Krahule	PD parkovísk pre 500 áut-	Ing. Zimerman	2003
	Kanalizačný zberač –PD	INGPAK Banská Bystrica	2008
	Rozšírenie kamerového systému PD	TEKOZ s.r.o.,	2014
	Prístavba kuchyne – PD stavebné povolenie	Kremnica	
	Rozšírenie a skvalitnenie miestnych komunikácií-PD	Ing. Emil Kukla	2014
	UL č. 42	Dison, Ing. I. Ondruš	4/2011
	UL č. 43	Nitra	
	Rozšírenie kanalizácie a vodovodu	In. Pavol Ivan	2014
	UL č. 34	Ing. Malík, Nitra	2015
	Lesná cesta Zwinget 2	Ing. Eva Brázdová	
		Ing. Pavol Ivan	5/2014
	Krahule – rozšírenie vodovodu PD	Kr.Bane	9/2008
		Ing. Vladimír Rojík	
		Ban. Bystrica	

Zdroj: , obec 2014

#### **Majetok obce a investičné aktivity obce v posledných 5 rokoch, plánované investičné aktivity**

Tabuľka č. 45: **Majetok obce**

Obec	Celková nadobúdacia hodnota majetku obce v EUR	Celková posledná účtovná hodnota majetku v EUR k 31.12.2014
Krahule	4 443 944	5 198 585

Zdroj: obec 2014

Hodnotenie doterajšieho rozvoja hlavne zo zameraním na integrovaný prístup, vrátane popisu využitia vonkajších zdrojov, napr. EU fondov, štátneho rozpočtu, súkromné zdroje a ďalších nástrojov:

Obec realizovala viacero investičných aj neinvestičných projektov rozvoja. Štruktúra projektov je rôznorodá. Úspešnosť projektov pri pridelení dotácie bola za posledné obdobie cca 30%.

**Využitie EÚ zdrojov:** výborné, priemerné, slabé, žiadne

**Využitie štátnych zdrojov:** výborné, priemerné, slabé, žiadne

**Využitie iných zdrojov:** výborné, priemerné, slabé, žiadne

**Využitie regionálnych zdrojov (BBSK a pod.):** výborné, priemerné, slabé, žiadne



## 2.13. Realizovaný rozvoj

### **Realizované investície, projekty, aktivity hlavne zo zameraním na integrovaný prístup** (posledných 5 rokov).

Tabuľka č. 46: **Realizované projekty v obci za posledných 5 rokov**

<b>Projekt:</b>	<b>Detské ihrisko</b>
Podporil:	VÚC, Banská Bystrica sumou 2.000,-€, Orange Slov., a.s. – sumou 1.000,- €
Rok:	2010
Rozpočet:	5.738 €
<b>Projekt:</b>	<b>Splašková kanalizácia zberač „AA“</b>
Podporil:	Min. životného prostredia – Enviromentálny fond
Rok:	2010
Rozpočet:	127.200 €
<b>Projekt:</b>	<b>Rekonštrukcia a modernizácia miestnych komunikácií</b>
Podporil:	Enviromentálny poľn. fond rozvoja vidieka SR– suma 58.500 €
Rok:	2010
Rozpočet:	72.040 €
<b>Projekt:</b>	<b>Prevencia kriminality</b>
Podporil:	Ministerstvo vnútra SR – sumou 3.000 €
Rok:	2013
Rozpočet:	17.839 €
<b>Projekt:</b>	<b>Inžinierske siete – pre IBV UL 42, 43</b>
Podporil:	Obec
Rok:	2013
Rozpočet:	281.811 €
<b>Projekt:</b>	<b>Rozšírenie verejného osvetlenia</b>
Podporil:	Obec
Rok:	2013, 2014
Rozpočet:	24.985 €
<b>Projekt:</b>	<b>Propagácia regiónu Kremnické vrchy</b>
Podporil:	Min. pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR sumou 173.943
Rok:	2013, 2014
Rozpočet:	253.460 €
<b>Projekt:</b>	<b>Oporný múr pri futbalovom ihrisku</b>
Podporil:	Obec
Rok:	2014
Rozpočet:	10.920 €
<b>Projekt:</b>	<b>Chodníky v cintoríne</b>
Podporil:	Obec
Rok:	2014

Rozpočet:	10.737 €
<b>Projekt:</b>	
Podporil:	
Rok:	
Rozpočet:	
<b>Projekt:</b>	
Podporil:	
Rok:	
Rozpočet:	
<b>Projekt:</b>	
Podporil:	
Rok:	
Rozpočet:	

zdroj: obec 2014

## 2.14 Finančná analýza

DOMÁCE ZDROJE (V EURO)		
Názov obce		Krahule
Zdroje	Rok	Štátne zdroje (z Ministerstva financií)
Podielové dane z daní právnických osôb	2012	-
	2013	-
	2014	-
Podielové dane z daní fyzických osôb	2012	28.480
	2013	30.267
	2014	32.696
Cestná daň	2012	-
	2013	-
	2014	-
Dotácia na samosprávne funkcie obcí	2012	-
	2013	-
	2014	-
Iné štátne zdroje (Štátne fondy, Pro Slovakia, POD...)	2012	-
	2013	-
	2014	-
Štátne zdroje spolu:	2012	28 480
	2013	30 267
	2014	32 696
Zdroje	Rok	
Daň z nehnuteľností fyzických osôb	2012	-
	2013	-
	2014	-
Daň z nehnuteľností právnických osôb	2012	22.237
	2013	24.283
	2014	24.573
Miestne poplatky	2012	21.352
	2013	26.983
	2014	30.512
Správne poplatky	2012	1.682
	2013	445
	2014	370
Zdroje z predaja a prenájmu	2012	167.381
	2013	81.953
	2014	88.741
Zdroje z podnikateľskej činnosti obce	2012	-
	2013	-
	2014	-
Obecné zdroje spolu:	2012	212 652
	2013	133 664
	2014	144 196
Zdroje	Rok	
Dary a sponzorstvá	2012	315
	2013	1 100
	2014	1 550
DOMÁCE ZDROJE SPOLU:	2012	241 447
	2013	165 031
	2014	178 442

Zdroj: Obec 2014



ZAHRANIČNÉ ZDROJE (v Euro)	
<b>Obec</b>	<b>Krahule</b>
<b>Rok</b>	<b>Tendre a výzvy</b>
2012	-
2013	-
2014	-
<b>Rok</b>	<b>Fondy EÚ</b>
2012	-
2013	-
2014	155 633
<b>Rok</b>	<b>Bilaterálna spolupráca</b>
2012	-
2013	-
2014	-
<b>Rok</b>	<b>Iné zahraničné zdroje</b>
2012	-
2013	-
2014	-
<b>ZAHRANIČNÉ ZDROJE SPOLU:</b>	
2012	0
2013	0
2014	155 633

ZDROJE POUŽITÉ NA ROZVOJ / z domácich a zahraničných zdrojov spolu / :	
2012	<b>241 447</b>
2013	<b>165 031</b>
2014	<b>334 075</b>

Zdroj: Obec 2014

### 3. SWOT ANALÝZY

#### 3.1. VNÚTORNÁ SWOT ANALÝZA obec

##### Krahule

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lyžiarske stredisko - zjazd + bežky (stopa), 3 vleky a sedačka</li> <li>• Voľnočasové a športové aktivity - cykloturistika a pešia turistika – dobré podmienky, chodníky</li> <li>• Pokoj, ticho, neporušená príroda</li> <li>• Zdravé životné prostredie – dobrý vzduch, čistá voda</li> <li>• Optimálna nadmorská výška pre zdravie – klimatická liečba</li> <li>• Hríby + lesné plody</li> <li>• Poľovníctvo, rybárstvo</li> <li>• Veľa možností ubytovania + jedno stravovacie zariadenie</li> <li>• Aktívne matky s deťmi</li> <li>• Podujatia – dobrá spolupráca obce s podnikateľmi</li> <li>• Služby pre lyžovanie</li> <li>• Kultúrny dom</li> <li>• Karpatonemecký spolok (pôvodné obyvateľstvo)</li> <li>• Zokruhované cesty (Kremnica)</li> <li>• Parkoviská, dobré miestne komunikácie</li> <li>• Vlastný zdroj pitnej vody, kanalizácia + ČOV, plynofikácia – vybudovaná technická infraštruktúra</li> <li>• Kvalitná voda</li> <li>• Dobrá letná aj zimná údržba</li> <li>• Obhospodarované lúky + ovce + salaš (SHR)</li> <li>• Predaj produktov – syr, bryndza</li> <li>• Zázemie a blízkosť historických miest Kremnica a Banská Štiavnica (+ dostupné rekreačné lokality Skalka, Turčianske Teplice - kúpele, kúpalisko v Kremnici)</li> <li>• Pripravené lokality pre novú výstavbu</li> <li>• Chalupy, chaty a nové lokality na ich výstavbu</li> <li>• Dve pohostinstvá, jeden obchod</li> <li>• Charita - Dom otcov – katolícke združenie (lekár + dielňa na šitie)</li> <li>• Kroj + švábske nárečie</li> <li>• Kombinované vykurovanie</li> <li>• Banícka história (uhliarstvo + poľnohospodárstvo)</li> <li>• Železničná trať – Hronská Dúbrava – Horná Štubňa</li> <li>• Haverland (organizácia PD)</li> <li>• Ubytovne + ubytovanie na súkromí</li> <li>• Obecné ubytovanie (51 lôžok)</li> <li>• Turistické ubytovanie (18 lôžok)</li> <li>• P. Urblik – vlastníctvo a správa lyžiarskeho areálu</li> <li>• Cca. 25 % produktívneho obyvateľstva – práca v CR</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Chýba bankomat</li> <li>• Slabé autobusové spojenie, nevyužitie veľké autobusy – nahradiť ich menšími mikrobusedmi</li> <li>• Chýbajú služby a atrakcie mimo lyžiarskeho športu – relax, sauna, bazén, wellness a letné atrakcie</li> <li>• Nedostatočné hospodárenie na pozemkoch</li> <li>• Detská pohotovosť a lekárenská pohotovosť až v Žiari nad Hronom</li> <li>• Nevyužití ľudia v CR</li> <li>• Chýba vzdelávanie v cestovnom ruchu</li> <li>• Obyvatelia neovládajú cudzie jazyky – chýbajú jazykové kurzy</li> <li>• Prístupové cesty nevyhovujúcej kvality + nedostatočná zimná údržba prístupových ciest</li> <li>• Chýbajúce cyklotrasy</li> <li>• Nedostatočná kvalita kamerového systému</li> <li>• Slabá kultúra parkovania – vhodnejšie by boli vkusnejšie parkovacie plochy, prepĺňanie parkovísk v centre, nevyužívanie okrajových parkovísk</li> <li>• Slabé/pomalé pokrytie internetom, digitálnymi sieťami</li> <li>• Nedostavaný hotel – BASKA</li> <li>• Nízky interval zberu odpadov v lete (1 x 14 dní)</li> <li>• Spaľovanie odpadov niektorými obyvateľmi</li> <li>• Nedostatok centrálnych nádob na separačné zložky</li> <li>• Nižší komfort separácie</li> <li>• Deficit mimoškolských aktivít pre deti a mládež (to má mínusový dopad na udržiavanie kultúry a tradície)</li> <li>• Absentujú aktivity pre dôchodcov</li> <li>• Nedostatok celoročných stravovacích zariadení</li> <li>• Pracovné príležitosti v obci (služby)</li> <li>• Upadajúci folklór – zaniká ľud. súbor</li> <li>• Výbuchy zo Skleného</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Neporiadok po turistoch</li> <li>• Nezáujem ľudí o dianie v obci</li> <li>• Kapacita max. 2000 turistov za deň a sú problémy s parkovaním v obci – nie je všľa odstaviť vozidlá mimo zastavanú časť obce</li> <li>• Nedostatočné príjmy obce – len z ubytovania do obec.rozpočtu</li> <li>• Obyvateľstvo starne – 1/3 dôchodcovia</li> <li>• Neoznačené cyklotrasy</li> <li>• Rozšírenie poľovníctva</li> <li>• Sezónne práce, chýbajú celoročné</li> <li>• Málo detí v MŠ</li> <li>• Obsadenosť nízka</li> </ul> <p>Málo detí – len 25</p>

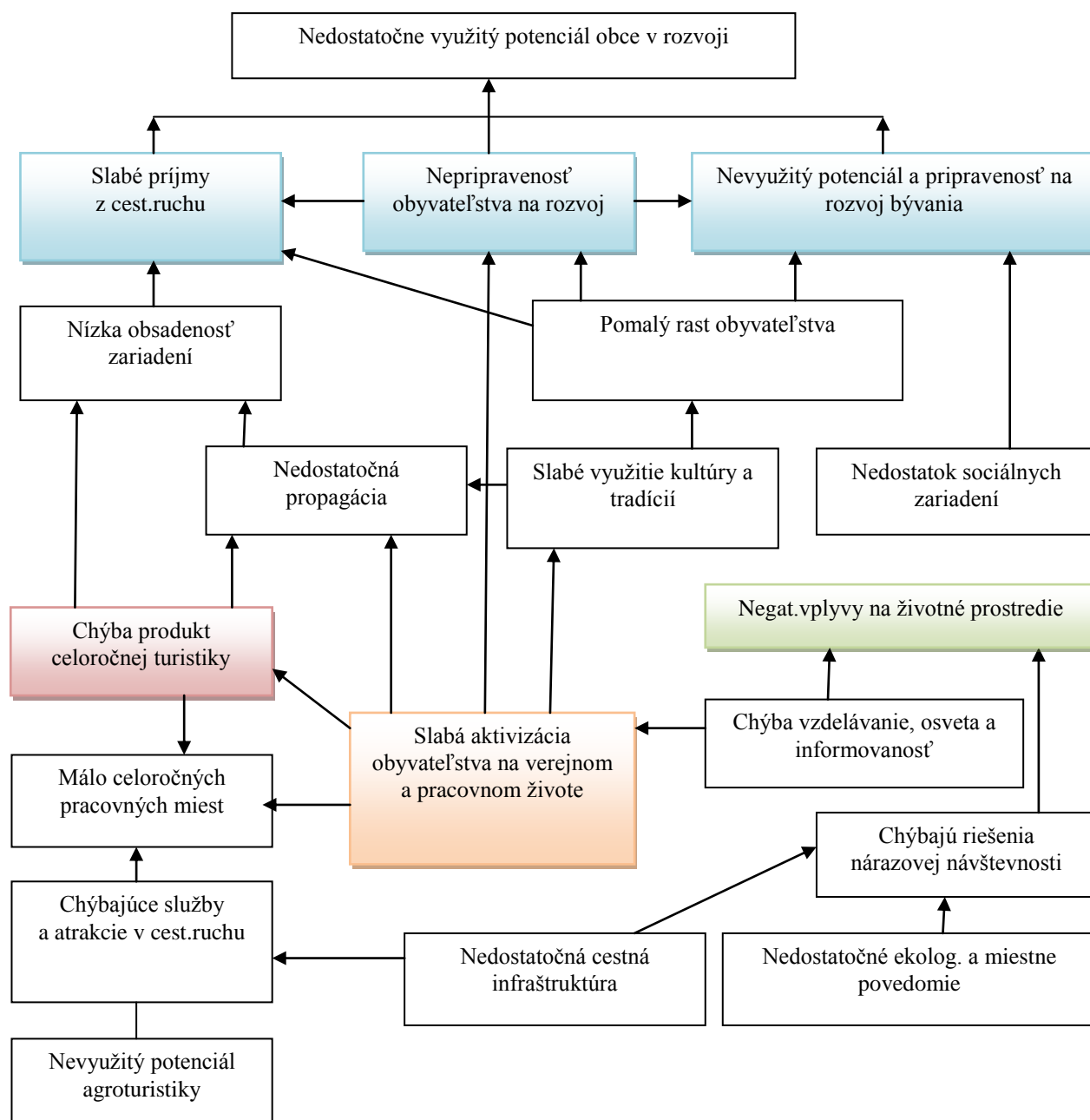
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kamerový systém- 13 kamier+ 6 plán</li> <li>• Dostatok parkovacích plôch</li> <li>• V intraviláne obce sa netvoria čierne skládky</li> <li>• Lyžiarsky klub – deti</li> <li>• Futbalový klub + stolný tenis</li> <li>• Dve detské ihriská + tenisový kurt + futbalové ihrisko</li> <li>• Cintorín s urnovým hájom a domom smútku</li> <li>• Novovytváraná vyhládka</li> <li>• Obec podporuje dôchodcov – stravné</li> <li>• Nie je tu žiadna neprispôsobivá komunita</li> <li>• Udržiavanie tradícií – stavenie mája, deň detí, Mikuláš, Jánska vatra, deň otcov, deň matiek</li> <li>• Dobré vzťahy medzi prisťahovalcami a pôvodným obyvateľstvom</li> <li>- Založený klaster CR – združenie Klaster Kremnické vrchy</li> <li>- Miestny klaster CR Krahule</li> <li>- Všetky verejné budovy sú po rekonštrukcii</li> <li>- Pripravené 3 nové rozvojové lokality IBV</li> <li>- Ekologické vykurovanie plynom,</li> <li>- Pripravené pozemky na bývanie</li> <li>- Bytovka – 37 bytov</li> <li>- Zamestnanosť 4-5 osôb celoročne a 10 osôb sezónne</li> <li>- Chov oviec</li> <li>- Salaš -Miestne produkty –žinčica, syry</li> </ul>	<p><b>Vízia 1:</b></p> <p>KRHULE - celoročne plné turistov, vybavené pre cestovný ruch, schopné uspokojiť pohodlie a potreby pre viacdenných návštevníkov.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- regionálny produkt CR prepojený s okolím</li> <li>- obyvateľstvo pripravené na CR</li> </ul> <p>Chceme, aby obec Krahule rozvíjala turizmus, ktorý prinesie obyvateľom zamestnanie a vyššie príjmy, vybavenosť tak, aby neohrozil bežný život domácich obyvateľov</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- uprednostniť kvalitu pred kvantitou</li> </ul> <p>KRAHULE – miesto pre rodinnú rekreáciu</p> <p><b>Vízia 2:</b></p> <p>Obec atraktívna pre rodiny s deťmi, architektonicky atraktívna so zachovaním pôvodného rázu obce (aby sa výzor obce neprznil), aj naďalej bezpečná, a aby mala v roku 2020 viac ako 200 obyvateľov.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•</li> </ul>
<p><b>PRÍLEŽITOSTI</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dobudovať celoročné služby turistom – najmä rozvoj letných aktivít</li> <li>• Záujmové aktivity pre deti</li> <li>• Turistická vlaková trasa (Turiec – Kremnicko)</li> <li>• Nové produktové balíky CR</li> <li>• Organizované pobyty – tábory, školy v prírode</li> <li>• Vzdelávanie pre CR</li> <li>• Rozvoj agroturistiky</li> <li>• Mladí farmári – príprava na hospodárenie</li> <li>•</li> <li>• Regulácia CR</li> <li>• Budovanie cyklotrás (tematické cyklotrasy)</li> <li>• Zvýšiť bezpečnosť obce</li> <li>• Doplnenie mechanizmov na údržbu obecných komunikácií – fréza</li> <li>• Človek, ktorý by sa venoval voľnočasovým aktivitám (animátor)</li> <li>• Podpora rodín</li> <li>• Byty pre dôchodcov penziónového typu (vyšší štandard)</li> <li>• Rozvoj remesiel a tvorivých dielní</li> <li>• Zintenzívnenie spolupráce s charitou</li> <li>• Rozvoj agroturistiky + golfu</li> </ul>	<p><b>RIZIKÁ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Odpad z cestovného ruchu – znečistenie životného prostredia</li> <li>• Kriminalita</li> <li>• Zaťaženie územia návštevníkmi</li> <li>• Ohrozenie klľudu a pokoja</li> <li>• Nekoordinovaná výstavba najmä chát</li> <li>• Ťažba zlata</li> </ul>

### 3.2. VONKAJŠIA SWOT ANALÝZA obec a okolie

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> <li>zachované a atraktívne prostredie nepoznačené priemyselnou výrobou</li> <li>prítomnosť chránených území prírody</li> <li>čistá a zdravá krajina (čistý vzduch, voda, pôda)</li> <li>bohatá fauna a flóra</li> <li>vysoká lesnatosť územia, dostatok drevnej suroviny- bohatstvo lovných zveri</li> <li>výdatné vodné zdroje</li> <li>dramatický a zaujímavý terén s množstvom vyhlíadok na krajinu mikroregiónu</li> <li>zachované tradičné horské poľnohospodárstvo a pastierstvo</li> <li>obec so zameraním na bývanie a rekreáciu s dobrou technickou infraštruktúrou</li> <li>organizácia kultúrno-spoločenských podujatí</li> <li>existencia dopravného spojenia obce verejnou hromadnou (autobusovou) dopravou</li> <li>existencia turistických trás, cyklotrás a lyžiarskych tratí</li> <li>mikroregionálne partnerstvo</li> <li>obec zapojená do partnerstva pre Leader (Žiarska kotlina)</li> <li>vysoká biodiverzita krajiny</li> <li>stavebný a územný potenciál pre rozvoj bývania</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>regresívny typ populácie-úbytok obyvateľstva v dôsledku nižšej pôrodnosti a nedostatčnými pracovnými príležitosťami</li> <li>rastúca časť obyvateľstva ekonomicky starne</li> <li>nízka miera využitia drevnej suroviny</li> <li>nedostatočné využitie miestnych zdrojov</li> <li>množstvo technických objektov a plôch znehodnocujúcich krajinný obraz (vzdušné vedenia VN, NN, a iné)</li> <li>nedostatočné ekologické a miestne povedomie obyvateľstva</li> <li>nedostatočne rozvinuté malé a stredné podnikanie</li> <li>nedostatočná propagácia územia, nerozvinutý informačný systém</li> <li>malá väzba na tradície a históriu obcí, absencia múzeí o tradíciách a histórii obcí</li> <li>nevyužitý domový fond</li> <li>nevhodné objemové a architektonické riešenia objektov občianskej vybavenosti a objektov IBV a verejných priestorov</li> <li>málo pracovných príležitostí, odchod za prácou</li> <li>rezervy v dobudovaní technickej infraštruktúry</li> </ul>
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
<ul style="list-style-type: none"> <li>budovanie komunitného života</li> <li>rozvoj bývania a služieb obyvateľstvu</li> <li>využitie existujúceho stavebného potenciálu</li> <li>rozvoj netradičného a extenzívneho poľnohospodárstva (pestovanie liečivých rastlín, včelárstvo, malé agrofarmy)</li> <li>využitie tradícií a znalostí predkov pri hospodárskom využití územia</li> <li>rozvoj lesného hospodárstva a poľovníctva</li> <li>zhodnocovanie drevnej suroviny na území MR</li> <li>možnosti bývania v atraktívnom prostredí</li> <li>obnova tradičných remesiel</li> <li>prepojenie hospodárskeho využitia územia s rozvojom rekreácie a turistiky (agroturizmus, malé zoologické záhrady hospodárskych zvierat, hipoturistika, výroba kulin. špecialít ...)</li> <li>zapojenie historických daností, tradícií a ľudových zvykov pri rozvoji rekreácie a turistiky</li> <li>možnosti zimnej rekreácie (zjazdové a bežkárске lyžovanie, korčuľovanie ...)</li> <li>možnosti tradičnej letnej rekreácie spojenej s prírodnými, krajinárskymi a kultúrnymi hodnotami územia (cykloturistika, horská turistika, poznávací turistika, zber lesných plodov)</li> <li>možnosti vidieckej rekreácie</li> <li>zvýšenie atraktívnosti a príťažlivosti územia (odstránením, prebudovaním, sanáciou,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>poškodenie prírodných hodnôt územia neuváženým rozvojom určitých aktivít v území</li> <li>strata identity a kultúrnych hodnôt</li> <li>nezáujem ľudí o veci verejné</li> <li>nedostatočná osвета a informovanosť</li> <li>nepripravenosť ľudí na podnikanie</li> <li>únik mladých a vzdelaných ľudí</li> <li>nevysporiadané vlastnícke vzťahy</li> <li>nedostatok peňazí</li> <li>uprednostnenie krátkodobých efektov</li> <li>problémy legislatívne, nedôsledná legislatívna podpora</li> </ul> <p><b>vyplývajúce z vonkajšieho prostredia obce</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>nárast chudoby</li> <li>nezamestnanosť</li> <li>znižovanie počtu zamestnávateľov</li> <li>rast spotrebiteľských cien, v oblasti rekreácie a kultúry rast cien ubytovacích služieb, stravovacích - pokles výdavkov na cestovný ruch</li> <li>rast cien dovolenky– môže sa prejavíť znížením počtu účastníkov CR</li> <li>neúnosný rozvoj motorovej dopravy a jeho tlak na prírodné a životné prostredie</li> <li>chýbajúca podpora štátu malého a stredného podnikania</li> <li>znižovanie financovania samosprávneho výkonu zo strany štátu</li> </ul>

zakrytím neestetických krajinných objektov) • zvýšenie informovanosti o území • zjednotenie identity obce a mikroregiónu • využívanie vnútorných vonkajších zdrojov vrátane podpory z EÚ a štátnych zdrojov	
--	--

### 3.3. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA



## 4. HODNOTENIE

### 4.1. Hlavné smery rozvoja obce

#### Popis potenciálu rozvoja obce z hľadiska územného plánovania:

Obec Krahule má vysoký potenciál pre rozvoj rekreácie a turizmu a pre jeho ekonomické a spoločenské využitie predovšetkým z hľadiska svojej polohy. Potenciálom medzinárodného významu je atraktívna a ekologicky čistá krajina, umožňujúca jej rekreačné využitie na báze sústredenej, ale aj rozptýlenej rekreácie a cestovného ruchu.

Uvedené podnety vytvárajú silné predpoklady pre rozvoj služieb v turizme, cestovnom ruchu a rekreácii na regionálnej úrovni. Následne je očakávaný rozvoj bývania a občianskeho vybavenia.

#### HLAVNÉ SMERY A PODMIENKY ROZVOJA PODĽA ÚZEMNÉHO PLÁNU

##### Zásady a regulatívy územného rozvoja z ÚPN obce Krahule – vybrané časti

Obec Krahule v zhode s ustanoveniami zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Z. z. o ÚPP a ÚPD, v súlade so záväznou časťou Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrického kraja – Zmeny a doplnky 2009 a v nej uvádzaných záväzných regulatívov funkčného a priestorového usporiadania územia, ktoré nadväzujú na zásady a regulatívy zmien a doplnkov záväznej časti Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 schválených Nariadením vlády SR č. 461/2011 zo dňa 26.11.2011, určuje tieto **z á s a d y a r e g u l a t í v y** priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce Krahule.

V ÚPN obce navrhnutá stratégia rozvoja obce predpokladá jeho postupný rozvoj zo 160 obyvateľov na 313 obyvateľov v závislostiach na predpokladaných – možných rozvojových trendoch.

##### Zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia

###### Funkčno-prevádzkové regulatívy

V ÚPN-Z Krahule - Blaufuss 2 navrhujeme využiť územie obce pre nasledovné prioritné funkcie:

- bývanie,
- individuálnu rekreáciu
- občiansku vybavenosť
- šport a organizovanú rekreáciu.

ÚPN-Z Krahule - Blaufuss 2 rieši:

- **v hraniciach zastavaného územia obce** - využiť disponibilné plochy prieluk a nadmerné záhrady, príp. „voľné“ neošetrované plochy, pre funkciu bývania, občianskej vybavenosti, športu a zelene,
- **v katastrálnom území obce** - využiť disponibilné plochy pre funkciu organizovanej verejnej rekreácie, športu, občianskej vybavenosti súvisiacej s rekreáciou a podnikateľských aktivít nevýrobného charakteru.

###### Priestorové a kompozičné regulatívy

V ÚPN-Z Krahule - Blaufuss 2 navrhujeme

###### **v katastrálnom území obce:**

- zachovávať prírodné hodnoty krajiny, typické pre sídlo,
- zachovať prírodné prvky v obraze sídla
- zachovať pohľady bez výraznejších deformácií
- zachovať jestvujúcu siluetu sídla;

###### **v zastavanom území obce:**

- rešpektovať vidiecky charakter prostredia,
- zachovať charakter pôvodnej časti sídla v koncepte navrhovaných obytných plôch
- zachovať existujúcu kompaktnosť a hmotovo-priestorovú štruktúru zástavby vymedzenú komunikačným systémom,



- zachovávať pôvodnú historicky vytvorenú urbanistickú štruktúru zástavby obce tak, aby sa dosiahla funkčná a priestorová previazanosť s novou zástavbou, pri akceptovaní jej tvaru, špecifickosti a identity, - novú výstavbu prispôbiť tvaroslovím pôvodnej štruktúry zástavby, výstavba v navrhovaných rozvojových plochách má zachovávať plynulý hmotovo-prevádzkový prechod medzi starými a novými časťami – s prispôbením sa mierke existujúcej okolitej zástavby,
- pri návrhu objektovej skladby výrobných území zohľadniť merítko vidieckej zástavby,
- zachovanie a dotvorenie výrazného kompozičného prvku - zelene – vytváraním parčíkov, kvalitných trávnatých priestranstiev (napr. športoviská) a založenie solitérov zelene
- dotvoriť jestvujúce ťažiskové priestory v obci:
- kompozične zvýrazniť hlavné a vedľajšie ťažiskové priestory v obci
  - o priestor pred Obecným úradom
  - o dotvoriť hlavnú a vedľajšiu kompozičnú os v obci verejnou zeleňou a drobnou architektúrou.

### **Verejnoprospešné stavby**

**V platnom ÚPN obce Krahule sú verejnoprospešné stavby definované nasledovne.**

mapa	objekt	poznámka
1.	rozšírenie siete miestnych obslužných a prístupových komunikácií	
2.	dom opatrovateľskej služby	
3.	parkoviská	
4.	rozšírenie siete verejnej kanalizácie	
5.	rozšírenie siete verejného vodovodu	
6.	rozšírenie siete plynovodu	
7.	rozšírenie siete elektrického vedenia	
8.	rozšírenie siete telefónneho vedenia	

## **VÝHODY A NEVÝHODY OBCE Z HĽADISKA POLOHY V REGIÓNE**

### **1.VÝHODY Z HĽADISKA POLOHY:**

- Obec sa nachádza v území s bohatými prírodnými hodnotami s územnými predpokladmi rozvoja bývania a cestovného ruchu
- Obec je členom Občianskeho združenia Mikroregión Kremnica a okolie
- Obec je členom novovznikajúcej **Miestnej akčnej skupiny Žiarska kotlina**
- Obec sa nachádza v blízkosti historického mesta Kremnica
- Obec sa nachádza v zaujímavom prírodnom prostredí s množstvom chránených území

### **Miestni obyvatelia vidia z hľadiska polohy a lokality obce:**

#### **VÝHODY:**

- Situovanie obce v prírode a krajine s možnosťami zimnej rekreácie a športu
- Obec je lyžiarskym strediskom s možnosťami ubytovania
- Dostupnosť za prácou do mesta a okolia je priaznivá
- Existencia prírodných zdrojov

#### **NEVÝHODY Z HĽADISKA POLOHY:**

- Ďaleká dochádzka do práce
- Údržba komunikácií v zime –sneh a dĺžka ciest
- Nedostačná nadmorská výška z ohľadom na dĺžku zimnej sezóny

## STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

### Strategická a Programová časť obsahuje :

1. zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
2. inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
3. finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
4. systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov,
5. časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

### Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2 zák. č. 539/2008 Z.z. a zákona č. 309/2014.

### Vízia (dlhodobá):

**Chceme, aby obec Krahule rozvíjala turizmus, ktorý prinesie obyvateľom zamestnanie a vyššie príjmy, vybavenosť tak, aby sa neohrozil bežný život domácich obyvateľov a uprednostniť kvalitu pred kvantitou.**  
**KRAHULE – miesto pre rodinnú rekreáciu.**  
**Obec atraktívna pre rodiny s deťmi,**  
**architektonicky atraktívna so zachovaním pôvodného rázu obce aj naďalej bezpečná,**  
**a aby mala v roku 2020 viac ako 300 obyvateľov.**

*Želanie obyvateľov 12.1.2015*

Vízia s dlhodobým časovým horizontom má v porovnaní s PHSR 2007 – 2013 obdobný charakter. Počas uplynulého obdobia v rozvoji obce nedošlo až k takým celospoločenským zmenám a lokálnym zmenám, ktoré by vyvolali tak závažný obrat v smerovaní rozvoja oproti roku 2007 aby vízia doznala zásadných zmien. Počas obdobia realizácie programu rozvoja do roku 2013 prešla obec čiastočnou zmenou, ktorá však neovplyvnila základné smerovanie rozvoja obce aj v budúcom období do roku 2020.

### Programovanie a tvorba strategických cieľov.



# **1. STRATEGICKÝ CIEĽ A OPATRENIA** (plánovacie obdobie 2015 – 2020)

## **Strategický cieľ 2015 – 2020**

**Zvýšením prítlačlivosti horského rekreačného strediska a zlepšením využitia existujúcich prírodných, fyzických a ľudských zdrojov dosiahnuť nárast počtu obyvateľov a ich ekonomických príjmov z cestovného ruchu a hospodárskej činnosti.**

### **Špecifické ciele a opatrenia**

číslo	Špecifický cieľ	
	č.	Opatrenie
1	<b>Zlepšenie príjmov z cestovného ruchu zvýšením návštevnosti obce, tvorbou celoročných produktov a služieb a zvýšenie počtu pracovných miest</b>	
	1	Zlepšiť pripravenosť obce pre rozvoj podnikania, zvýšenie atraktivity obce ako horského strediska cestovného ruchu a využitie kultúry a tradícií v službách cestovného ruchu
	2	Budovať moderné podnikateľské prostredie a pracovné miesta v službách cestovného ruchu, remeslách a iných hospodárskych činnostiach
2	<b>Zvýšenie kvality ľudského kapitálu a zlepšenie účasti ľudí na pracovnom trhu</b>	
	1	Zvýšiť schopnosť obyvateľov uplatniť sa na trhu práce v cestovnom ruchu a budovať miestny komunitný život
3	<b>Dobudovanie a modernizácia služieb obyvateľstvu a udržanie kvality životného prostredia</b>	
	1	Zlepšiť podmienky pre bývanie a služby obyvateľstvu
	2	Zvýšiť kvalitu životného prostredia obce a zlepšiť starostlivosť o krajinu

<b>STRATEGICKÝ CIEĽ</b>	<b>Zvýšením príťažlivosti horského rekreačného strediska a zlepšením využitia existujúcich prírodných, fyzických a ľudských zdrojov dosiahnuť nárast počtu obyvateľov a ich ekonomických príjmov z cestovného ruchu a hospodárskej činnosti</b>
<b>PRIORITA</b>	<b>EKONOMICKÝ ROZVOJ</b>
<b>ŠPECIFICKÝ CIEĽ</b>	<b>1. Zlepšenie príjmov z cestovného ruchu zvýšením návštevnosti obce, tvorbou celoročných produktov a služieb a zvýšenie počtu pracovných miest</b>
<b>OPATRENIE</b>	<b>1.1. Zlepšiť pripravenosť obce pre rozvoj podnikania, zvýšenie atraktivity obce ako horského strediska cestovného ruchu a využitie kultúry a tradícií v službách cestovného ruchu</b>
<b>AKTIVITY</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. zavádzanie informačných a komunikačných technológií a zvyšovanie úrovne elektronizácie cestovného ruchu (web portál, info kiosky apod. )</li> <li>2. vytváranie administratívnych a priestorových podmienok pre podporu zamestnanosti priamo v obci (rozvoj verej.investícií, pracovné príležitosti vo verejnom sektore, verej.službách, podpora neziskových združení, a pod.)</li> <li>3. rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) - aktivity na zlepšenie signálu mobilných operátorov a prístupu k internetu</li> <li>4. aktualizácia a modernizácia web stránky obce</li> <li>5. tvorba marketingových stratégií a koncepcií</li> <li>6. modernizácia a prevádzkovanie webovej stránky a zaradenie do regionálnych a národných portálov (cestovný ruch, trh práce, samospráva a iné)</li> <li>7. budovanie jednotného vnútorného a vonkajšieho informačného systému vo väzbe na región</li> <li>8. podpora marketingových aktivít pre investorov</li> <li>9. podpora získavania informácií a skúseností manažmentu obce a jej partnerov (aktívna účasť na výstavách, študijných cestách , workshopoch a pod.)</li> <li>10. podpora medzikomunitnej a medzinárodnej spolupráce (spoločné projekty, výmenné pobyty a pod.)</li> <li>11. vzdelávacie a informačné akcie, výmenné návštevy podnikov, poradenské služby, spolupráca – zameranie na zavádzanie inovácií, zlepšovanie výkonnosti podnikov, prenos vedomostí v oblasti vidieckeho cestovného ruchu</li> <li>12. podpora rozvoja cestovného ruchu a aktivity na podporu tvorby ponuky pre turistu (združenia, stretnutia, stratégie, koncepcia CR, tvorba produktov, ponuka služieb, spolupráca, propagácia,apod.)</li> <li>13. aktivity marketingu a propagácie strediska CR ale aj vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky, rekreačnej turistiky horského a podhorského typu aj okolitých obcí (propagačné materiály, web stránky o obci a mikroregióne, miestne príbehy a povesti a pod.),</li> <li>14. aktivity na záchranu architektonických hodnôt a obnovu ulice a verejných priestorov (projekt obnovy dediny, architektonické a urbanistické štúdie, design vidieckeho</li> </ol>

- priestoru apod.)
15. realizácia obnovy obce v duchu Programu obnovy dediny
  16. obnova stavebného potenciálu obce (požiarna zbrojnica a kultúrny dom, objekty verejného života a iné)
  17. obnova kultúrnych a prírodných pamiatok, obnova architektonických, technických pamiatok, pamätihodností obce a iných objektov s miestnou kultúrnou hodnotou (historické budovy, kaplnky, zvonice, sakrálne stavby, pamätníky, ľudová architektúra atď.)
  18. príprava architektonických riešení verejných priestranstiev, drobná architektúra oddychových zón
  19. zachovávanie tradičného obrazu dediny (význam horského turistického miesta, tradičný obraz typickej hniezdovitej zástavby, pôvodná architektúra, krajina, pôvodná zeleň apod.)
  20. obnova, rekonštrukcia, úprava, údržba a budovanie verejných priestranstiev (oporný múr, terénne úpravy, detské ihriská, oddychové zóny s lavičkami, zeleň, cintoríny, oplotenia, spoločenské a kultúrne priestory, pietne miesta a pod.)
  21. dobudovanie centrálnych častí obce ako miest pre budovanie malých služieb (reštaurácia, kaviareň, cukráreň, letné terasy, služby malých remesiel, darčeky a pod.)
  22. dobudovanie existujúcich obecných areálov športu a rekreácie (multifunkčné ihrisko a klzisko, šatne, telocvične, wellness atď.)
  23. budovanie a rekonštrukcie dopravnej a technickej infraštruktúry (cesty, chodníky v obci, verejné WC,)
  24. budovanie a rekonštrukcie odstavných priestorov pre dopravu turistov – záchytné parkoviská mimo obce a pod.
  25. aktivity na odstránenie objektov znehodnocujúcich prostredie
  26. obnova a rekonštrukcia zelených plôch a objektov v cestovnom ruchu (pramene, pomníky, kaplnky, ľudová architektúra, štôlne šachty a iné.)
  27. budovanie verejných investícií na zvyšovanie atraktivity územia obce a krajiny (prístupy k prírodným prameňom, gazdovské dvory a školy remesiel, amfiteáter, zábavno-náučné chodníky, atrakcie a pod.)
  28. vybudovanie a obnovenie existujúcich tratí a cyklotrás obecnej a mikroregionálnej siete pre zimnú a letnú prevádzku a chodníkov v prírode (turistické chodníky, bežecké trate, pre cyklistov a kolieskové korčule a bežecké lyžovanie, vlaková turistika)
  29. zapojenie sa do budovania miestnych a regionálnych náučných, kultúrno-poznávacích a tematických regionálnych produktov a trás (náučný chodník obcou, geograficko-historický náučný chodník, banícka história a osídľovanie karpatskými Nemcami v blízkych obciach mikroregiónu Kremnica a okolie, geologické a prírodné hodnoty, atď.)
  30. aktivity zamerané na údržbu a značenie všetkých obecných a nadobecných existujúcich a nových trás športu (bežkárske a zjazdové trate, turistické, cyklistické, ai.)
  31. budovanie oddychových miest s prístreškami na trasách turistických, náučných chodníkov a cyklotrás (zastávky v obci, odpočívadlá, studničky a pod.)

	<p>32. dobudovať kvalitný informačný a orientačný systém v obci a krajine pre turistov (informačná kancelária, interaktívne terminály, infokiosky, poradenské služby, orientácia v obci, informačné tabule, smerovníky a pod.),</p> <p>33. podpora organizácie výstav a kongresovej turistiky</p> <p>34. nadobecné aktivity spoločnej propagácie obce, mikroregiónu, a turistických lokalít (informačný systém regiónu, organizovanie súťaží, kongresov, výstav, podujatí, prezentácií apod.)</p> <p>35. aktivity na zlepšenie informovanosti pre návštevníka, prehliadky obce a sprievodcovstvo (letáky a informačné materiály, médiá a pod.)</p> <p>36. budovanie a organizovanie doplnkových podujatí blízkyh strediskám zdravotnej, kúpeľnej, mestskej a vidieckej turistiky (koncerty, bály, prezentácia zo života baníkov, uhliarov, drevorubačov, karpatských Nemcov, animácia historických procesov, divadlo a pod.)- v Turčianske Teplice, mesto Kremnica a i.</p> <p>37. komunikácia a spolupráca s podnikateľským prostredím a pomoc na začatie podnikania pre mladých podnikateľov a farmárov</p> <p>38. zriadenie informačného strediska, cestovnej a marketingovej kancelárie obce</p> <p>39. zriadenie múzea obce, pamätnej izby, expozícií (tradície, história obce, umelecké a tradičné remeslá, apod.)</p>
<b>OPRÁVNENOSŤ</b>	<i>obec, miestne iniciatívy v rozvoji a cestovnom ruchu, združenia podnikateľov</i>
<b>ODÔVODNENIE</b>	<p>Obec Krahule predstavuje z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu veľmi hodnotné územie montánneho charakteru. Jeho prevažná časť je rekreačným celkom horského funkčného typu národného významu. Vďaka výbornej polohe a klimatickým podmienkam sú Krahule celoročne vyhľadávané hlavne zimné turistické stredisko. V letnej sezóne a medziobdobí ponúka obec a jej kataster vhodné podmienky na veľké množstvo rozvoja ďalších aktivít v cestovnom ruchu s vidieckym charakterom napr. agroturistika, poľovníctvo a pod.. Územie obce leží v oblasti významne spojenej s banskou históriou a bohatej na geologické prírodné pamiatky. Tieto skutočnosti ju predurčujú na využitie tohoto potenciálu v cestovnom ruchu. Obec takmer nevyužíva svoje tradície, históriu ako aj prírodný potenciál v prospech vlastnej ekonomickej prosperity. Predpokladom pre miestny ekonomický rozvoj je existencia zručného a vzdelaného ľudského potenciálu, ktorý sa v neprospech územia do veľkej miery zamestnáva mimo obce. V súčasnosti obec neponúka žiadny komplexný balík služieb. Je potrebné dobudovať jednotný informačný systém, vytvoriť ponuku doplnkových služieb, atraktivít pre zážitkové pobyty a koordinovať aktivity subjektov cestovného ruchu napr. prostredníctvom turistickej informačnej kancelárie a marketingu územia. Dôležité je aj zapojenie obce do združení, informačných systémov a portálov v rámci širšieho regiónu v cestovnom ruchu. Aby bol rozvoj územia trvalo – udržateľný má veľký význam pre návštevníkov ako aj pre samotných občanov starostlivosť o vzhľad obcí, zachovávanie kvalitného životného prostredia a rešpektovanie limitov návštevnosti daného územia. Samostatné postavenie má komunita ako poskytovateľ služby v cestovnom ruchu. Jej úloha je nejasná. Absentuje záujem o tvorbu atraktivít a atrakcií pre</p>



	<p>cieľového hosťa. Je nutné vytváranie priaznivých podmienok pre vznik nových pracovných miest predovšetkým v službách s dôrazom na poskytovanie služieb domácim obyvateľstvom ako napr.: stravovanie, sprievodcovstvo, múzeá, prezentácie histórie, kultúry, podujatia, šport, wellnes, miestna gastronómia a iné. Chýba tu spoločenský dohľad nad zachovaním hodnôt a čistoty prostredia. Zaniká folklór, remeslá a zručnosti obyvateľov. Je potrebné budovať rekreačné miesto ako komplexnú ponuku nielen na území obce ale aj celého mikroregionu. Cykloturistika, pešia a náučná turistika, bežecké trate nie sú na dostačujúcej úrovni. Propagácia obce nepostačuje, chýbajú obecné a mikroregionálne propagačné materiály a médiá. Obec predovšetkým propaguje lyžiarske stredisko SKI Krahule Stred Európy ako cieľové miesto hlavne pre zimnú turistiku. Spolupráca na regionálnej úrovni je uspokojivá ale nepostačuje. Obec sa pripravuje na realizáciu ďalšieho rozvoja prostredníctvom programu LEADER a buduje spolu s okolitými obcami rozvojovú stratégiu, čím vytvára priestor pre miestnych rozvojových aktérov.</p>
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
<p><b>UKAZOVATEĽ</b> <b>MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- počet rozvojových plánov, štúdií a projektov</li> <li>- počet obnovených kultúrnych a prírodných pamiatok</li> <li>- počet obnovených architektonických a technických pamiatok</li> <li>- počet obnovených tradícií a zručností a remesiel</li> <li>- počet pripravených architektonických riešení verejných priestranstiev</li> <li>- počet m2 nových resp. obnovených plôch verejných priestranstiev</li> <li>- počet nových resp. obnovených stavieb, diel a úprav objektov</li> <li>- počet vybudovaných kultúrnych zariadení</li> <li>- počet asanovaných objektov</li> <li>- počet obnovených obytných objektov</li> <li>- počet nosičov informácií</li> <li>- počet nových produktov pre turistu v obci</li> <li>- počet sprievodcov v cestovnom ruchu</li> <li>- počet km siete poznávacích trás</li> <li>- počet zriadených náučných chodníkov</li> <li>- počet turistov prechádzajúcich náučnými chodníkmi a sieťou poznávacích trás</li> <li>- počet vybudovaných oddychových miest s prístreškami</li> <li>- počet informačných a orientačných objektov</li> <li>- počet vydaných propagačných materiálov</li> <li>- počet uplatnených marketingových nástrojov</li> <li>- www stránka /počet návštev na stránke/</li> <li>- počet zriadených pamätných izieb, obecných domov</li> <li>- počet návštevníkov obce</li> <li>- počet m vybudovaných resp. rekonštruovaných ciest a chodníkov</li> <li>- počet zrekonštruovaných obecných budov a budov s multifunkčným využitím</li> <li>- počet nových a zrekonštruovaných autobusových zastávok</li> <li>- počet m vybudovaných resp. rekonštruovaných inžinierskych sietí</li> <li>- počet m vybudovaných resp. rekonštruovaných lyžiarskych vlekov, tratí</li> <li>- počet zorganizovaných výstav a kongresov</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- počet obnovených stavieb, diel a úprav pre zvýšenie príjmov z podnikania (obnova verejných priestranstiev, objektov, zelených plôch, drobnej architektúry a uplatnenie vhodných prvkov architektúry do obnovy stavieb a do novostavieb)</li> <li>- počet atrakcií, podujatí a akcií pre návštevníka</li> <li>- počet prenocovaní a príjmy z ubytovania</li> <li>- počet návštevníkov web stránky</li> <li>- počet účastníkov vzdelávania a získavania skúseností v cestovnom ruchu a podnikaní (vzdelávanie, osвета, exkurzie a pod.)</li> <li>- počet projektov na podporu rozvoja CR</li> </ul>
<b>OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY</b>	Pripravené a dobudované stredisko cestovného ruchu s atrakciami a kvalitnou verejnou infraštruktúrou cestovného ruchu.
<b>ODHADOVANÉ DOPADY</b>	<b>Zvýšená a predĺžená celoročná obsadenosť kapacity lôžok v CR z 30% minimálne na 60%</b>
<b>ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2017 V EURO</b>	<b>1 775 000</b>

<b>STRATEGICKÝ CIEĽ</b>	<b>Zvýšením prítlačivosti horského rekreačného strediska a zlepšením využitia existujúcich prírodných, fyzických a ľudských zdrojov dosiahnuť nárast počtu obyvateľov a ich ekonomických príjmov z cestovného ruchu a hospodárskej činnosti</b>
<b>PRIORITA</b>	<b>EKONOMICKÝ ROZVOJ</b>
<b>ŠPECIFICKÝ CIEĽ</b>	<b>1. Zlepšenie príjmov z cestovného ruchu zvýšením návštevnosti obce, tvorbou produktov a služieb a tvorbou pracovných príležitostí</b>
<b>OPATRENIE</b>	<b>1.2. Budovať moderné podnikateľské prostredie a pracovné miesta v službách cestovného ruchu, remeslách a iných hospodárskych činnostiach</b>
<b>AKTIVITY</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. zakladanie malých podnikov a vytváranie pracovných miest</li> <li>2. zriadenie služieb turistom a budovanie doplnkových komerčných služieb, zariadení, služieb zábavy a prevádzok blízok stredisku zimnej a letnej turistiky a existujúcich zariadení cestovného ruchu (zábava, požičovne, ubytovanie, stravovanie, kolkárne, predaj miestnych výrobkov, predaj suvenírov a špeciálit, fitness, a iné)</li> <li>3. vypracovanie ponuky pre budovanie služieb v cestovnom ruchu s využitím starších objektov bývania a budov vhodných na prestavbu</li> <li>4. dobudovanie obecných komerčných zariadení cestovného ruchu (predaj suvenírov a špeciálit miestnych špecifik, obecná infokancelária s profesionálnym obsadením, bankomaty, obecná reštaurácia, zmenáreň, verejné toalety, bankomaty a pod.)</li> <li>5. dobudovanie a modernizácia ubytovacích zariadení (hotel Baska, penzióny, turistická ubytovňa iné)</li> </ol>

	<p>6. budovanie ubytovacích zariadení na súkromí s využitím existujúceho stavebného fondu v súlade s tradíciou a prostredím</p> <p>7. investície do využitia existujúceho stavebného fondu a existujúcich zariadení v cestovnom ruchu pre tvorbu nových atraktivít a vhodných atrakcií v turizme (zábavno-náučné chodníky, vodné, snežné atrakcie, icecamp, a pod.)</p> <p>8. vybudovanie centra služieb a zábavy v obci (požičovne, stravovacie, ubytovacie služby, kaviarničky, cukrárne, terasy, internet, služby malých remesiel apod.)</p> <p>9. budovanie centier voľného času, miest relaxácie a oddychu</p> <p>10. budovanie zariadení športu a rekreácie pre letný a zimný turizmus (športové a lyžiarske zariadenia, lyžiarska škola, kempingy, fitness, wellness centrá, bazény, vodné nádrže, doplnkové služby, požičovne, servisy a pod.)</p> <p>11. podpora rozvoja malých a stredných podnikov v cestovnom ruchu (jazdecká škola, hypoterapia, experimentálna archeológia, apod.)</p> <p>12. diverzifikácia poľnohospodárskych a lesohospodárskych činností v turizme (agroturistika, malé výrobné, prezentácia výroby apod.)</p> <p>13. budovanie agroturistických zariadení vidieckeho typu (rodinné farmy a agrofarmy, konská farma, salaše, ubytovacie zariadenia s tradičným hospodárením a pod.)</p> <p>14. modernizácia, zlepšenie a rozvoj poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva v súlade so zachovaním krajinného obrazu obce (pestovanie ovocia, liečivých rastlín, ľanu, včelích produktov a pod. a zariadenia na jeho výroby ako :pálenice, sušiarne, baliarne, a pod.</p> <p>15. podpora malých, mladých farmárov, podpora rozvoja malých, rodinných agrofariem s využitím aj v turizme</p> <p>16. investície do nepoľnohospodárskych činností, podpora živnostníkov, remeselníkov a pod.</p> <p>17. budovanie malého podnikania v oblasti služieb a obchodu (obecné vidiecke centrum obchodu a služieb pre malých podnikateľov a iné )</p> <p>18. zriadenie prevádzok na spracovanie dreva a miestnych surovín</p> <p>19. zriadenie malých výrobných prevádzok (hrnčiarstvo, práca s ovčou vlnou, tkanie kobercov, drevovýroba, kamenárska výroba, spracovanie využiteľných odpadov a pod.), budovanie zariadení pre rozvoj tradičných aj moderných remesiel</p> <p>20. aktivity zamerané na zakladanie podnikateľských a verejno-súkromných partnerstiev (združenie cestovného ruchu, odbytové združenie a pod.)</p> <p>21. tvorba a podpora rozvojových projektov zameraných na vznik nových pracovných príležitostí</p> <p>22. zavádzanie moderných technológií do existujúcej výroby a pre prácu „z domu“</p> <p>23. zavádzanie technológií „čistej“ a neškodnej (na životné prostredie) výroby do existujúcich prevádzok</p> <p>24. finalizácia produkcie výroby s uplatnením predaja v miestnom až regionálnom rozsahu</p> <p>25. investície do spracovania a marketingu a obchodu s predajom miestnej výroby - miestnych produktov</p>
<b>OPRÁVNENOSŤ</b>	<i>obec, podnikatelia</i>

<p><b>ODÔVODNENIE</b></p>	<p>Obec disponuje predovšetkým rekreačným potenciálom pre zabezpečenie ekonomickej prosperity a vytvorenie pracovných príležitostí pre obyvateľstvo. V území sa prelínajú hospodárske, ochranné, vodohospodárske, estetické a rekreačné funkcie lesa, preto je nutné hospodársku činnosť zamerať na udržiavanie estetickej hodnoty lesných porastov a ich dobrého zdravotného stavu. Aby bol rozvoj efektívny je dôležité podporovať využívanie a zhodnocovanie miestnych zdrojov, tradičné formy hospodárenia, remeselnú činnosť, rôzne doplnkové aktivity a služby v cestovnom ruchu a ďalšie, ktoré vedú k samozamestnávaniu občanov. Existujúce služby hosťom nepostačujú a množstvo existujúceho stavebného fondu zostáva nevyužitým. Súčasné využitie ubytovacích kapacít v obci sa sústreďuje hlavne na zariadenia vo vlastníctve súkromných osôb a podnikov, na čom sa obec ekonomicky nepodieľa. Chaty, hotely a koliby sú prevažnými zamestnávateľmi ako aj spoluorganizátormi kultúrneho a spoločenského života v obci. Aby aj obec mala ekonomický prínos z turistiky je nevyhnutné zlepšenie a zvýšenie využitia existujúcich vnútorných kapacít akými sú prírodné, ľudské a hmotné zdroje a postaviť svoj vnútorný rozvoj na existujúcich danostiach nielen samotnej obce ale celého mikroregiónu.</p> <p>Obce v mikroregióne Kremnica a okolie vrátane obce Krahule majú dostatočný potenciál pre rozvoj podnikania v oblasti remeselnej výroby, spracovania dreva, poľnohospodárstva, včelárstva, poľovníctva a agroturistiky. Kvalita a zloženie pôdneho fondu, prírodné, klimatické a terénne podmienky neumožňujú rozvoj intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Sú tu predpoklady obnovy fariem s chovom oviec zameraných na výrobu miestnych produktov. Obec má bohaté tradície a v jej katastri sa nachádza veľa možností pre doplnkové aktivity. Miestne zdroje nie sú dostatočne využívané, zanikajú pôvodné remeslá využiteľné napr. v cestovnom ruchu. Kultúrno-historický potenciál obce je v uspokojivom stave. V obci absentujú menšie ubytovacie zariadenia. Ubytovanie na súkromí prakticky neexistuje z dôvodu nepripravenosti obyvateľstva. Nielen v obci ale hlavne v jej okolí chýba ponuka služieb pre ubytovaných hostí ako doplnková forma zážitkovej turistiky aj pre hostí, ktorí po športových aktivitách vyhľadávajú pokojný relax, oddych, wellness atď.). Významná je predovšetkým zimná turistická sezóna. Vzhľadom na význam tohto strediska je dôležité dobudovanie lyžiarskych a športových zariadení. V letnej sezóne a medziobdobí ponúka obec a okolie vhodné podmienky turistiku, cykloturistiku a ďalšie aktivity. Bežecké trate sa s miznúcim snehom v lete menia na cyklistické trasy s nádhernými výhľadmi, popretkávané množstvom značených turistických chodníčkov. Súčasné využitie ubytovacích kapacít v obci neprekračuje v priemere za rok 30 %. Aby mala obec ale aj celý mikroregión ekonomický prínos z cestovného ruchu je nevyhnutné zlepšiť využitie existujúcej kapacity komplexnou propagáciou územia a ponukou takých aktivít, ktoré predlžia dobu pobytu návštevníka v obci. Z hľadiska miestnych požiadaviek nie je žiadúce navyšovanie lôžkovej kapacity zariadení a ďalšej výstavby rekreačných chat a chalúp pre občasné využitie. Smerovanie rozvoja je zamerané na skvalitňovanie služieb, zvýšenie obsadenosti súčasnej kapacity lôžok, rozšírenie služieb a predĺženie pobytu návštevníka.</p>
---------------------------	--

<b>MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA</b>	
<b>UKAZOVATEĽ</b> <b>MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- počet nových pracovných miest</li> <li>- počet podnikateľských projektov v rozvoji CR</li> <li>- počet nových podnikajúcich subjektov</li> <li>- počet novovzniknutých služieb a prevádzok</li> <li>- počet nových rodinných fariem</li> <li>- počet nových spoločných hospodárskych dvorov</li> <li>- počet zapojených subjektov do finalizácie produkcie</li> <li>- počet produktov miestnej výroby na trh</li> <li>- počet modernizácií podnikov</li> <li>- počet dobudovaných ubytovacích kapacít / počet lôžok</li> <li>- počet dobudovaných stravovacích kapacít / počet stoličiek</li> <li>- počet ubytovacích kapacít na súkromí / počet lôžok</li> <li>- počet m vybudovaných resp. rekonštruovaných lyžiarskych vlekov, tratí</li> <li>- počet zriadených nových prevádzok pre účely doplnkových služieb</li> <li>- počet novovzniknutých a obnovených remesiel</li> <li>- počet nových služieb turistom</li> <li>- počet novovzniknutých prevádzok výroby a služieb v cestovnom ruchu</li> <li>- počet zamestnaných s trvalým bydliskom v obci</li> <li>- počet malých podnikateľov</li> <li>- počet ubytovaných hostí sezónne aj celoročne</li> </ul>
<b>OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY</b>	Dostatočný rozsah a rôznorodosť kvalitných služieb a moderných podnikov vrátane nových pracovných príležitostí v obci a bezprostrednom okolí
<b>ODHADOVANÉ DOPADY</b>	<b>Vyššie príjmy z cestovného ruchu a hospodárskych činností obce pre minimálne 25% produktívneho obyvateľstva</b>
<b>ODHADOVANÉ ALOKÁCIE</b> <b>FINANČNÝCH ZDROJOV</b> <b>DO ROKU 2017    v EURO</b>	<b>6 520 000</b>

<b>STRATEGICKÝ CIEĽ</b>	<b>Zvýšením prítlačivosti horského rekreačného strediska a zlepšením využitia existujúcich prírodných, fyzických a ľudských zdrojov dosiahnuť nárast počtu obyvateľov a ich ekonomických príjmov z cestovného ruchu a hospodárskej činnosti</b>
<b>PRIORITA</b>	<b>ROZVOJ ĽUDÍ</b>
<b>ŠPECIFICKÝ CIEĽ</b>	<b>2. Zvýšenie kvality ľudského kapitálu a zlepšenie účasti ľudí na pracovnom trhu</b>
<b>OPATRENIE</b>	<b>2.1. Zvýšiť schopnosť obyvateľov uplatniť sa na trhu práce v cestovnom ruchu a budovať miestny komunitný život</b>
<b>AKTIVITY</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. aktivity na zvýšenie kvality kultúrneho a spoločenského života s dôrazom na zachovanie kultúrneho a historického dedičstva obce</li> <li>2. aktivity na posilnenie miestneho manažmentu územia obce (spolurozhodovanie, spolupráca, spoluzodpovednosť a pod.)</li> <li>3. podpora existujúcich a vznik nových verejnoprospešných iniciatív, združení a spolkov na podporu verejného života a rozvoja (občianske iniciatívy, záujmové združenia, kultúrne a športové kluby, zväzy, spolky apod.)</li> <li>4. podpora aktivít rozvoja činnosti spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení zameraných na podporu kultúrneho a spoločenského života a zachovania tradícií a kultúry vrátane pozitívneho rozvoja jednotlivých oblastí života v obci (priestory, vybavenie pre činnosť, organizovanie podujatí apod.),</li> <li>5. zavádzanie procesov participatívneho plánovania a rozhodovania o živote a rozvoji v obci</li> <li>6. aktivity na podporu koordinácie rozvoja a spoločné programy riadenia rozvoja (rozvojové dokumenty, územné plány, koncepcie, stratégie, projekty a iné),</li> <li>7. aktivity na podporu združovania zdrojov a zakladanie koordinačných združení zapájania sa aktívnych subjektov do činnosti obce a mikroregiónu (partnerstvá, spoločné produkty a projekty, zimná údržba, sociálna pomoc, apod.),</li> <li>8. aktivity zamerané na zvýšenie miestneho povedomia a lokalpatriotizmu obyvateľstva, zvyšovanie miestneho povedomia a osvetu v oblasti identity a obnovy duchovných tradícií (stretnutia, region.výchova, súťaže, osвета a pod.)</li> <li>9. zlepšenie informovanosti o dianí v obci (noviny, web, sociálne siete, interview a pod.)</li> <li>10.aktivity na podporu zlepšenia komunikácie a medziludských vzťahov v obci aj medzi obcami a miestnymi rozvojovými aktérmi (občania, inštitúcie, podniky, organizácie atď.) - stretnutia, facilitácia, web diskusia on-line, dotazníky, prieskumy apod.),</li> <li>11.aktivity na rozvoj športu, kultúry a záujmových činností (podujatia, súťaže, apod.)</li> <li>12.aktivity na podporu miestnych talentov (kultúra, remeslá, šport)</li> <li>13.obnova a podpora miestnych a regionálnych tradícií vo všetkých oblastiach života obce, obnova a zavádzanie nových zvykov a tradícií (kultúrno – spoločenské</li> </ol>



	<p>podujatia, koncerty, divadlo, súbory, umelecké remeslá, jarmoky a iné)</p> <p>14.aktivity na zapájanie detí a mládeže do komunitného života a budovanie vzťahu k prostrediu- budovanie genius loci (účasť na rozvoji obce, organizovanie a pod.)</p> <p>15.rekonštrukcie a vybudovanie kultúrnych zariadení, priestorov a plôch určených na stretávanie, kultúru a šport (komunitné centrum, kino, klubové miestnosti, kultúrne centrum, divadlo, amfiteáter a pod.)</p> <p>16.podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (galéria s kaviarňou, čajovne, tradičná kuchyňa, tvorivé dielne apod.)</p> <p>17.podpora aktivít zameraných na začlenenie obyvateľov do občianskeho a pracovného života</p> <p>18.aktivity pre stabilizáciu mladých a aktivity zamerané na motiváciu pre nárast obyvateľstva a dosiahnutie výstavby a obnovy objektov bývania (programy obnovy, súťaže, pozitívne príklady)</p> <p>19.aktivity zamerané na zvýšenie zručností obyvateľstva obce (vzdelávacie, rekvalifikačné a motivačné programy atď.),</p> <p>20.vzdelávacie programy pre obyvateľstvo pre zvyšovanie schopností pre realizáciu rozvoja</p> <p>21.podpora začínajúcich podnikateľov v malom a strednom podnikaní</p> <p>22.aktivity na podporu a zvyšovanie kvality pri poskytovaní služieb v turizme</p> <p>23.vzdelávanie sprievodcov a poskytovateľov služieb a pre oblasť podnikania v cestovnom ruchu</p> <p>24.vzdelávanie pre účely zvyšovania kvalifikácie v cestovnom ruchu a kvalifikácie pracovných síl pre lepšie uplatnenie sa na trhu práce (jazyková zdatnosť, ako poskytovať dobré služby, programy ako podnikateľ, aktuálne programy podpory podnikania, informatika, internet, legislatíva, účtovníctvo, daňové povinnosti, a pod.)</p> <p>25.uplatnenie aktívnej politiky trhu práce s cieľom podpory vlastných podnikateľov v obci (príprava a uplatnenie vlastnej kvalifikovanej pracovnej sily)</p> <p>26.aktivity zamerané na zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikáciu pracovnej sily</p> <p>27.aktivity na podporu spolupráce – ski centrum a obec, ski centrum - mikroregión (tvorba spoločných produktov, zvýhodnenie služieb, zamestnanosť obyvateľov a pod.)</p> <p>28.aktivity pre zvýšenie zamestnanosti a sociálnu inklúziu znevýhodnených a sociálne slabších skupín obyvateľstva</p> <p>29.aktivity na podporu zlepšenia informovanosti obyvateľstva o možnostiach samozamestnania, zamestnania a o daniach v obci a mikroregióne (web, obecné noviny, rozhlas obecné tabule, informačné kampane, vybavenie na tlač periodík apod...),</p> <p>30.organizovanie osvetových a vzdelávacích aktivít pre dospelých</p> <p>31.organizovanie obecných a mikroregionálnych podujatí (súťaže, futbalové turnaje, folklórne slávnosti, športové podujatia, koncerty, apod.)</p> <p>32.aktivity na podporu rozvoja kultúrno - spoločenského života obce,</p> <p>33.podpora programov proti kriminalite</p>
--	---

	<p>34.aktivity na podporu tvorby nových projektov rozvoja obce</p> <p>35.aktivity pre účely zapojenia občanov do vecí verejných, verejnej diskusie, komunikácie a informovanosti</p> <p>36.zlepšenie prístupu a informovanosti verejnosti o rozvoji obce (noviny, letáky, podujatia, miestne médiá a tlač, informačné kanály, ankety, podnety, články verejnosti, infokancelárie, technológie, internet a pod.)</p> <p>37.podpora získavania skúseností v oblasti marketingu obce (účasť na podujatiach, spolupráca, exkurzie, a i.),</p> <p>38.aktivity zamerané na marketing a propagáciu (publikácia, internet, webstránky atď.)</p> <p>39.organizovanie študijných ciest obyvateľov obce a osveta (spolupráca, exkurzie, výstavy, výmena skúseností, získavanie informácií a pod.)</p>
<b>OPRÁVNENOSŤ</b>	<i>obec, školy, inštitúcie a organizácie so zameraním na vzdelávanie a osvetu, záujmové združenia pre cestovný ruch a manažment</i>
<b>ODÔVODNENIE</b>	<p>Pre obyvateľov obce nie sú v obci v súčasnosti vytvorené dostatočné možnosti zamestnať sa. Obyvatelia sú zamestnaní v službách cestovného ruchu viac sezónne. Za prácou väčšinou dochádzajú mimo obce. S cieľom zapojiť obyvateľstvo obce do rozvojového a pracovného procesu, je potrebné vytvoriť podmienky a realizovať vzdelávacie a informačné aktivity za účelom pre zvyšovanie zručností, vzdelanostnej úrovne, jazykovej zdatnosti, informovanosti o možnostiach získavania finančných prostriedkov a následne zabezpečiť podporu pri začatí podnikania príp. samozamestnania hlavne v cestovnom ruchu. Všetky aktívne subjekty obce by mali viac navzájom spolupracovať a informovať sa. Prevádzkovateľ lyžiarskeho strediska a správca rekreačného územia-obec síce dobre spolupracujú v rámci obecných aktivít avšak menší podnikatelia, občianske iniciatívy a iní partneri rozvoja na území obce nekomunikujú dostatočne. Chýba im spoločná platforma spolupráce v prospech rozvoja obce. Jednou z príčin je aj nedostatočná informatizácia a modernizácia verejnej správy tak, aby bolo možné zabezpečiť intenzívnejšiu spoluprácu s miestnymi a regionálnymi zamestnávateľmi, SKI Krahule Stred Európy, štátnymi lesmi, pasienkármi a inými aktívnymi subjektmi pôsobiace v obci a zapájať ich do rozvoja. Spolková činnosť sa sústreďuje na vysoký podiel športových aktivít. Stále absentuje vyššia občianska participácia a angažovanosť na veciach verejných. Rozvojové možnosti sa sústreďujú na rozvoj ľudského potenciálu, na zvýšenie uvedomelosti a vedomia, vzdelávanie, prácu s deťmi a mládežou ako aj na zlepšovanie podmienok pre sociálne odkázaných spoluobčanov a kultúrno-spoločenský život. Obyvateľstvo je nedostatočne pripravené prevziať zodpovednosť za existenciu podmienok života v obci hlavne z hľadiska tvorby pracovných miest, samozamestnania a osobnostnej kvality pre poskytovanie služieb turistovi. Jeho schopnosti, zručnosti a iné osobné kvality sú priaznivé a dávajú vysoký predpoklad efektivity vynaložených investícií. Rovnakým predpokladom podpory komunity obce je existencia dochovaných kultúrohistorických hodnôt, tradícií a zachovaných zvykov z minulosti už i s ohľadom na budovanie imidžu obce vo vzťahu k prioritnému zameraniu obce na slovenský a nadnárodný turizmus.</p>

	Lokalpatriotizmus- vzťah k obci a jej prostrediu, v ktorom žijú je nedostatočný.. Do života obce preniká vplyv mestského spôsobu života. Pre zvýšenie atraktivity prostredia obce má veľký vplyv existencia miestnej komunity, ktorá v súčasnosti postráda kvalitu, ktorú si turizmus vyžaduje. Pre zvýšenie návštevnosti a podporu marketingu je mimoriadne dôležitá kvalita obyvateľa obce, jeho kultúrny a spoločenský život ako aj jeho kvalifikácia vykonávať služby v cestovnom ruchu, ktorý predstavuje hlavný zdroj pracovných príležitostí dnes ale aj v budúcnosti.
<b>MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA</b>	
<b>UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- počet verejných stretnutí</li> <li>- počet zapojených občanov do prieskumu verejnej mienky</li> <li>- počet programov práce s verejnosťou</li> <li>- počet zapojených aktívnych subjektov do činnosti na veciach verejných</li> <li>- počet uskutočnených vzdelávacích a osvetových programov pre obyvateľstvo</li> <li>- počet uskutočnených exkurzií, študijných ciest</li> <li>- počet organizovaných podujatí</li> <li>- počet obnovených tradícií</li> <li>- počet nových kultúrno spoločenských podujatí</li> <li>- počet návštevníkov podujatí obce a pod.</li> <li>- počet zapojených obyvateľov do verejného života a do rozhodovania o veciach verejných</li> <li>- počet osôb zapojených do sociálneho programu</li> <li>- počet vyškolených obyvateľov</li> <li>- počet obyvateľov zapojených do spolkového života</li> <li>- počet obnovených tradícií</li> <li>- počet výtlačkov obecných novín, periodík</li> <li>- počet zriadených obecných tabúl</li> <li>- počet facilitácií, prednášok</li> <li>- počet podporených spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení</li> <li>- počet účastníkov na podujatiach</li> <li>- počet rozvojových dokumentov, územných plánov, koncepcií, stratégií, projektov</li> <li>- počet založených partnerstiev verejno-súkromného sektora</li> <li>- počet partnerských projektov</li> <li>- počet podujatí, študijných ciest, exkurzií</li> </ul>
<b>OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY</b>	Vybudovaný komunitný život v obci, vyššie miestne povedomie, kvalifikovaná pracovná sila pre služby v cestovnom ruchu a hospodárenie s miestnymi zdrojmi a bohatý kultúrny a spoločenský život
<b>ODHADOVANÉ DOPADY</b>	<b>Kvalitný, angažovaný a konkurencieschopný ľudský potenciál</b>
<b>ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2017 V EURO</b>	<b>74 000</b>

<b>STRATEGICKÝ CIEĽ</b>	<b>Zvýšením prítlačivosti horského rekreačného strediska a zlepšením využitia existujúcich prírodných, fyzických a ľudských zdrojov dosiahnuť nárast počtu obyvateľov a ich ekonomických príjmov z cestovného ruchu a hospodárskej činnosti</b>
<b>PRIORITA</b>	<b>BÝVANIE A SLUŽBY OBYVATEĽSTVU</b>
<b>ŠPECIFICKÝ CIEĽ</b>	<b>3. Dobudovanie a modernizácia služieb obyvateľstvu a udržanie kvality životného prostredia</b>
<b>OPATRENIE</b>	<b>3.1. Zlepšiť podmienky pre bývanie a služby obyvateľstvu</b>
<b>AKTIVITY</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. zavádzanie inovatívneho prístupu rozvoja vidieckej obce s využitím miestneho potenciálu územia a endogénnych zdrojov „zdola nahor“</li> <li>2. územná príprava rozvojových lokalít pre bývanie a vybavenosť, príprava stavebných pozemkov pre bývanie a územnoplánovacia príprava (majetko-právne vysporiadanie, územnotechnické a územnoplánovacie podklady, územný plán, technická a dopravná infraštruktúra, a i.)</li> <li>3. zlepšenie základných služieb a malej infraštruktúry a prístupu k miestnym službám</li> <li>4. modernizácia infraštruktúry efektívnej verejnej správy a dovybavenie infraštruktúry pre poskytovanie služieb obyvateľstvu</li> <li>5. zavádzanie elektronizácie do verejného života obce (samospráva, škola, knižnica, archív atď.)</li> <li>6. budovanie efektívnej verejnej správy optimalizáciou procesov a organizácie, bojom proti korupcii a efektívnou správou daní</li> <li>7. rozvoj služieb verejnej správy (zriadenie a vybavenie spoločného technického parku pre techniku na zimnú údržbu ciest, úprava povrchov ciest a pod.)</li> <li>8. budovanie prístupovej a rekonštrukcie miestnej dopravnej infraštruktúry – (miestne komunikácie, chodníky pre peších, eliminácie zosuvov pôdy a premostenia)</li> <li>9. rekonštrukcia a dobudovanie prístupových miestnych komunikácií do nových obytných celkov (cesty, chodníky, oporné múry, odvodnenie, spevnenie a pod.),</li> <li>10. vybudovanie nových parkovacích miest a dobudovanie odstavňových plôch a zariadení pre vozidlá</li> <li>11. budovanie a rekonštrukcia rozvodov elektrického vedenia, miestneho rozhlasu a technických zariadení (zvýšenie kapacity, káblovanie do zeme, rekonštrukcie zdrojov dopravné značenie atď.)</li> <li>12. obnova a rekonštrukcie sietí a rozvodov a zariadení technickej vybavenosti (elektrorozvody, telekomunikácie, rozhlas a iné).</li> <li>13. rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) - aktivity na zlepšenie signálu mobilných operátorov a prístupu k internetu</li> <li>14. výstavba nových bytových domov pre mladé rodiny a nájomných bytov</li> <li>15. podpora zvyšovania štandardu bývania v porovnaní z EÚ štandardami</li> <li>16. zavádzanie alternatívnych foriem adaptability a</li> </ol>

	<p>starostlivosti o starších, sociálne slabších a neprispôsobivých obyvateľov</p> <p>17. aktivity na zlepšenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti s prioritným využitím existujúcich objektov (dobrovoľná sociálna a zdravotnícka pomoc, starostlivosť o deti a matky s deťmi, opatrovateľstvo, charita, rozvoz stravy, pomoc starším a imobilným obyvateľom, aktivity pre mobilnú pomoc lekára poradenstvo a iné)</p> <p>18. budovanie zariadení základnej a vyššej vybavenosti pre obyvateľov</p> <p>19. zlepšenie stavebného a technického stavu, zníženie energetickej náročnosti verejných budov a podpora multifunkčného využitia obecného nehnuteľného majetku (obecný úrad a kultúrny dom, objekty verejného života a iné)</p> <p>20. zavádzanie bezbariérových prístupov do verejných objektov a objektov verejných služieb</p> <p>21. budovanie zariadení pre deti školského a predškolského veku,</p> <p>22. budovanie zariadení pre verejnosť na podporu zachovania kvality verejného života (kultúrne stánky, knižnice, sakrálné stánky, cintoríny, domy smútku a pod s bezbariérovým prístupom)</p> <p>23. budovanie a rekonštrukcie objektov pre združovanie záujmových skupín, ( dom spolkov, klubovne, herne a pod.)</p> <p>24. budovanie a rekonštrukcie zariadení pre šport a oddych (nedobudovaný areál futbalového ihriska, telocvične, ihriská, tribúna, šatne, lavičky a i)</p> <p>25. modernizácia vybavenia kultúrnych zariadení (kult. dom, kultúrne centrum a pod.)</p> <p>26. podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb ( tradičná kuchyňa, zariadenie tvorivých dielní apod.)</p> <p>27. zlepšenie podmienok pre požiaru bezpečnosť, (výstavba vodnej nádrže, vybavenie pod.)</p> <p>28. zvyšovanie bezpečnosti a ochrana majetku obyvateľov (kamerový systém, hliadky, a iné)</p>
<b>OPRÁVNENOSŤ</b>	<i>obec, miestne iniciatívy v rozvoji,</i>
<b>ODÔVODNENIE</b>	<p>Počet obyvateľov v obci v posledných rokoch stagnuje resp len mierne narastá. Narastá aj počet obyvateľov poproduktívneho veku. Je potreba tvorby podmienok pre zvýšenie počtu obyvateľov a zlepšenie ekonomickej aktivity. Obec má dostatočný potenciál pre rozvoj nových lokalít bývania. O nové bývanie v obci je dostatočný záujem. Obec má pripravené lokality pre nové stavebné pozemky na IBV. V obci je stále niekoľko domov/ bytov, ktoré nie sú trvale obývané (rekreačné apod.) Vzhľadom k tomu, že obec má vybudovanú technickú a environmentálnu infraštruktúru má dobré podmienky pre rozvoj bývania. Je potrebné zvýšiť záujem o bývanie v obci predovšetkým obyvateľov z mesta, ktorí majú vzťah k prostrediu obce. Je potrebné sa orientovať aj na rekonštrukciu pôvodných domov za účelom bývania, ubytovania na súkromí, rekreáciu resp. služieb s cieľom využívať príjemné vidiecke prostredie pre život. K tomu je nevyhnutné dobudovanie základnej technickej a sociálnej infraštruktúry. Dobrý stav technickej a environmentálnej vybavenosti vytvára výborné predpoklady rozvoja bývania a služieb v obci. Obyvatelia obce zameriavajú svoju pozornosť aj na obnovu</p>

	<p>existujúceho potenciálu domov a bývanie v obci považujú za kvalitné zázemie relaxu ekonomicky aktívneho ako aj staršieho obyvateľstva. Blízka dostupnosť za prácou mimo obce ako aj prírodné prostredie predstavuje vhodný rozvojový potenciál obce s možnosťou využitia prírodných zdrojov nielen v bývaní ale aj v oddychových a relaxačných aktivitách. Sociálna a zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná opatrovateľskými službami v okolitých obciach podľa potreby a požiadaviek. Časť obyvateľov sa postupne vracia do obce za pokojnejším a bezpečnejším bývaním. Napriek starnutiu obyvateľov je podiel predproduktívneho a produktívneho veku obyvateľov priaznivý. V rámci zámerov zvyšovania počtu obyvateľov je nutné dobudovanie služieb obyvateľstvu na dostatočnú úroveň už i s ohľadom na turizmus v obci a bezprostredne pri nej. Stav technickej vybavenosti územia je dostatočný.</p>
<b>MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA</b>	
<p><b>UKAZOVATEĽ</b> <b>MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- počet pripravených lokalít pre rozvoj obce</li> <li>- počet vysporiadaných pozemkov</li> <li>- počet nových plôch a vybudovaných zariadení športu a rekreácie</li> <li>- počet vybudovaných sociálnych a kultúrnych zariadení</li> <li>- počet zariadení a aktivít sociálnej pomoci</li> <li>- počet modernizovaných obecných budov a objektov</li> <li>- počet pripravených stavebných pozemkov pre bývanie</li> <li>- počet nových bytových domov</li> <li>- počet nových bytových jednotiek</li> <li>- počet vybudovaných zariadení vybavenosti pre obyvateľov</li> <li>- počet dobrovoľníkov v dobrovoľnej sociálnej a zdravotníckej pomoci,</li> <li>- počet modernizovaných zariadení občianskej vybavenosti</li> <li>- počet nových verejných služieb obyvateľstvu (vrátane zdravotníckej pomoci a pomoci sociálne slabším)</li> <li>- počet nových verejných bezbariérových vstupov</li> <li>- počet km nových alt. obnovených prístup. komunikácií</li> <li>- počet km vybudovaných, obnovených chodníkov pre peších</li> <li>- počet m<sup>2</sup> vybudovaných odstavných plôch</li> <li>- počet rekonštruovaných premostení</li> <li>- počet m rekonštruovaných miestnych komunikácií</li> <li>- počet m podzemného elektrického vedenia</li> <li>- počet domácností pripojených na internet</li> <li>- počet bodov prístupných k verejnemu internetu</li> <li>- dĺžka obnovených , rekonštruovaných sietí technickej infraštruktúry</li> <li>- počet dobudovaných a obnovených techn. zariadení</li> <li>- počet dokumentov rozvoja obce</li> <li>- počet prisťahovaných mladých rodín</li> <li>- počet web stránok, obecných novín zameraných na informovanie obyvateľstva</li> <li>- počet verejne dostupných internetových bodov v obci</li> <li>- počet elektronických programov v obci</li> </ul>
<p><b>OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY</b></p>	<p>Zlepšené podmienky pre rozvoj bývania v obci, atraktívne bývanie, nárast obyvateľstva</p>
<p><b>ODHADOVANÉ DOPADY</b></p>	<p><b>Vyššia životná úroveň bývania v obci</b></p>
<p>ODHADOVANÉ ALOKÁCIE <b>FINANČNÝCH ZDROJOV</b> <b>DO ROKU 2017 V EURO</b></p>	<p><b>925 000</b></p>



<b>STRATEGICKÝ CIEĽ</b>	<b>Zvýšením príťažlivosti horského rekreačného strediska a zlepšením využitia existujúcich prírodných, fyzických a ľudských zdrojov dosiahnuť nárast počtu obyvateľov a ich ekonomických príjmov z cestovného ruchu a hospodárskej činnosti</b>
<b>PRIORITA</b>	<b>BÝVANIE A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE</b>
<b>ŠPECIFICKÝ CIEĽ</b>	<b>3. Dobudovanie a modernizácia služieb obyvateľstvu a udržanie kvality životného prostredia</b>
<b>OPATRENIE</b>	<b>3.2 Zvýšiť kvalitu životného prostredia obce a zlepšiť starostlivosť o krajinu</b>
<b>AKTIVITY</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ochrana prírodných zdrojov a hodnôt a budovanie ekologickej stability vrátane spodných vôd</li> <li>2. obnova a údržba krajiny a ekologickej stability, (eliminácie erózie a zosuvy pôdy, úpravy a regulácie v krajine, vodné toky, rekultivácie, odstraňovanie neregistrovaných skládok TKO, ozdravenie sídelnej a krajinnej zelene, pozemkové úpravy, revitalizácie krajiny, obnova lúčnych, obnova a údržba lesných komunikácií, obnova lesa prirodzeným omladením lesných plôch a pod.)</li> <li>3. obnova a následná starostlivosť o prírodné lokality, (ekosystémy, biotopy, korytá potokov, prameňov a minerál. prameňov, odpočívadlá, chodníky, apod.)</li> <li>4. obnova zelene a budovanie parkov</li> <li>5. zlepšenie vzhľadu a regulácie vodných tokov</li> <li>6. budovanie a zavádzanie technológií vykurovania a výroby elektrickej energie šetriacich životné prostredie (solárna energia, spaľovne drevných štiepkov, veterné elektrárne, stimuly, informácie, osвета a pod.)</li> <li>7. aktivity na podporu zavádzania „čistej“ a neškodnej (na životné prostredie) výroby (programy podpory a stimulácie, apod.)</li> <li>8. rekonštrukcia a modernizácia existujúcej technickej environmentálnej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, posilnenie alebo nové zdroje pitnej vody apod.)</li> <li>9. eliminácia dopadov na životné prostredie v dôsledku znečisťovania ovzdušia vykurovaním a spaľovaním odpadu lokálnymi zdrojmi</li> <li>10. aktivity zamerané na protipovodňové opatrenia, regulácie vodných tokov s efektom udržania vody v mieste (úpravy a regulácie potokov a vodných tokov, riešenie odvodnenia z miestnych spevnených komunikácií - rigoly, priekopy atď.)</li> <li>11. aktivity v teréne zamerané na ochranu prírody a krajiny (budovanie vzťahu k prírode, čistenie, kontrola a pod.)</li> <li>12. zlepšenie stavu a efektivity likvidácie tuhého komunálneho odpadu a separovaného zberu odpadu z domácností a verejných objektov (zberný dvor, kompostoviská, kompostárne recyklácia separovaného odpadu, spalovne a iné)</li> <li>13. aktivity zamerané na zamedzenie a likvidáciu „čiernych“ skládok (prevencia, kampaň, zberne, uskladňovanie a recyklácia triedeného odpadu a pod., atď.),</li> <li>14. zavádzanie využívania alternatívnych zdrojov energie (BIOMASA, BIOPLYN, solárna energia, atď.)</li> </ol>

	<p>15. aktivity monitoringu a verejnej kontroly životného prostredia a bezpečnosti</p> <p>16. aktivity zamerané na osvetu a výchovu obyvateľstva v oblasti starostlivosti o krajinu a životné prostredie (prednášky, semináre, letáky ...)</p> <p>17. aktivity zamerané na zvýšenie environmentálneho povedomia detí a mládeže (likvidácia odpadu a triedený zber v domácnostiach, vypaľovanie tráv, likvidácia odpadov v záhradách, údržba uličných fasád, oplatení a pod.)</p> <p>18. aktivity zamerané na budovanie vzťahu turistov a obyvateľstva k prírodným hodnotám a ochrane prírody (ekologická výchova, alternatívne zdroje energie, príroda, vzhľad a čistota obce, školy v prírode, letné školy a pod.)</p>
<b>OPRÁVNENOSŤ</b>	<p><i>obec, inštitúcie a organizácie, subjekty podnikajúce v službách verejnosti, miestne iniciatívy v životnom prostredí, vlastníci pozemkov a objektov, podnikatelia hospodáriaci s pôdou, užívatelia pôdy</i></p>
<b>ODÔVODNENIE</b>	<p>Stav environmentálnej infraštruktúry je uspokojivý. Obec je plynofikovaná a odkanalizovaná. Vplyvmi na životné prostredie sú: znečisťovanie obce dopravou a hlukom počas nárazovej turistickej návštevnosti, vykurovanie domácností tuhým palivom a spaľovanie odpadov, nižší komfort separácie odpadov, znečisťovanie obce a zaťaženie územia turizmom. Aby bol rozvoj obce trvalo – udržateľný má veľký význam pre návštevníkov ako aj pre samotných občanov starostlivosť o vzhľad obce, kvalitné životné prostredie a rešpektovanie únosných limitov zaťaženia návštevnosťou celého územia obce vrátane krajinného prostredia okolo nej. Podstatou skvalitnenia životného prostredia je skvalitnenie vzhľadu obce, verejných priestranstiev a súkromných priestorov, aby sa stali príťažlivými pre obyvateľov a návštevníkov obce. Prostredie obce potrebuje zvýšenú starostlivosť v oblasti úprav verejných priestranstiev, budovania oddychových zón, rekonštrukcií autobusových zástaviek a starostlivosti o zeleň. Významné postavenie má sídelná zeleň a prepojenie sídla s krajinným prírodným prostredím. Veľký význam má aj miestne povedomie o životnom prostredí obce. Obec sa nachádza v hodnotnom prírodnom prostredí s nádherným vzhľadom krajiny. Je potrebné zvýšiť starostlivosť nielen o zložky životného prostredia ale aj zabezpečiť komplexnú starostlivosť o krajinu ako celok. Obec má vysoký potenciál vo využívaní ďalších obnoviteľných zdrojov energie okrem biomasy ako napr. drevo, voda, pôda, bioplyn, slnečné systémy a pod., ktoré sú riešením aj pre problémy s neobhospodávanými TTP a drevným odpadom z lesných ekosystémov. Spôsob hospodárenia v záujmových územiach ochrany prírody a krajiny je problematický najmä z dvoch protichodných dôvodov – prílišná exploatácia a nevyužívanie krajinného prostredia. Oba spôsoby vedú k znižovaniu biodiverzity. Prílišná exploatácia sa v riešenom území týka viac lesných zdrojov, nakoľko podmienky pre poľnohospodárstvo sú značne obmedzené. Nevyužívanie horšie dostupných častí krajiny je predovšetkým problémom trvalých trávnatých porastov. Lesy mimo lesných pozemkov sa postupne formujú najmä na nevyužívaných trvalých trávnatých porastoch zarastaním drevinami. Udržaním trávnych porastov pre aktívne využívanie ako pasienkov je možné aj udržanie kvality krajiny.</p>

<b>MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA</b>	
<b>UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- počet domácností zapojených do separovaného zberu</li> <li>- počet zariadení na výrobu energie</li> <li>- dĺžka protipovodňovej ochrany</li> <li>- rozsah vybudovanej kanalizácie – dĺžky rozvodov</li> <li>- dĺžka obnovených vodných tokov</li> <li>- počet materiálov pre propagáciu a osvetu</li> <li>- rozsah zásahov ochrany v prírode</li> <li>- počet vybudovaných oddychových miest</li> <li>- počet aktivít zameraných na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva</li> <li>- zlepšenie hodnôt kvality zložiek životného prostredia</li> <li>- počet zapojených domácností do separovaného zberu</li> <li>- rozsah ušetrených zdrojov na zber tuhého komunálneho odpadu</li> <li>- počet zberných nádob</li> <li>- počet zlikvidovaných skládok TKO</li> <li>- počet zriadených plôch pre odpadové hospodárstvo</li> <li>- počet realizovaných zariadení čistenia odpadových vôd</li> <li>- počet zariadení na výrobu energie</li> <li>- počet realizovaných krajinnoekologických opatrení</li> <li>- počet jednotiek dĺžky protipovodňových úprav</li> <li>- hodnota zníženia negatívnych vplyvov na zložky životného prostredia</li> <li>- počet jednotiek plochy rekultivácií</li> <li>- počet km obnovenej kanalizácie</li> <li>- počet vybudovaných ČOV (obecné, domové a skupinové)</li> <li>- počet napojených domácností na ČOV</li> <li>- počet km zrekonštruovaného a novo - vybudovaného vodovodného potrubia</li> <li>- počet prednášok, seminárov a podujatí zameraných na životné prostredie a starostlivosť o krajinu</li> <li>- počet programov, súťaží a pozitívnych príkladov v obnove objektov</li> <li>-</li> </ul>
<b>OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY</b>	Obnovené krajinné prostredie obce a zlepšené životné prostredie obce. Kvalitná environmentálna infraštruktúra a vyššie environmentálne povedomie.
<b>ODHADOVANÉ DOPADY</b>	<b>Kvalitné životné prostredie</b>
<b>ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2017 V EURO</b>	<b>517 000</b>

## 2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu

Aktérmi programu sú:

- riadiace orgány
- koneční realizátori
- užívatelia jednotlivých opatrení

### 2.1. Riadiaci orgán Programu rozvoja obce

Pre zabezpečenie realizácie programu je ustanoveným riadiacim orgánom programu volená resp. zriadená tzv. „**Rada rozvoja obce**“. Týmto orgánom, zodpovedným za Program rozvoja obce je poverené **obecné zastupiteľstvo**.

Orgán navrhuje, riadi a zlepšuje procesy rozvoja s cieľom podporovať politiku a stratégiu definovanú v schválenom programovom dokumente tak, aby ním zabezpečované činnosti boli s ostatnými orgánmi koordinované a prispievali k efektívnosti a účinnosti podpory rozvoja aktivít na území obce.

Obec podľa zákona č. 539/2008:

- ☐ spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu obce
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácii programu VÚC v území regiónu
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave regionálnych operačných programov
- ☐ spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viacerých obcí
- ☐ zriaďuje s inými obcami združenie obcí k ekonom.-sociál. rozvoju obce a VÚC
- ☐ spracováva stanovisko k programom regionálneho rozvoja

**adresa a kontakty riadiaceho orgánu pre program**

**Obecný úrad Krahule**

Krahule 26

967 01 Krahule

Tel. č. 045 674 36 59,

Email: [ou@krahule.sk](mailto:ou@krahule.sk)

**zodpovedná osoba:** starosta obce Krahule: **Miroslav Schwarz**

(tel. kontakt : 045 674 36 59, mobil: 0908 930 478, email: [ou@krahule.sk](mailto:ou@krahule.sk))

**Aktérmi programu sú:**

- riadiaci a monitorovací orgán
- koneční realizátori (obec, občania, podnikatelia, združenia, spolky, kluby atď.)
- užívatelia jednotlivých opatrení

### 2.2. Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja obce

**Opatrenia na organizačné zabezpečenie efektívnej realizácie, monitorovania a hodnotenia**

Programu rozvoja je potrebné záväzne zabezpečiť v zmysle uznesenia „**Rady rozvoja obce**“ a uznesenia zastupiteľstva obce takto:

1. stanoviť spracovanie hodnotiacej správy Programu za príslušný rok každoročne v termíne do 15.2. nasledujúceho roka (napr. správu za rok 2014 v termíne do 15.2.2015)
2. zostaviť spôsob hodnotenia podľa ukazovateľov programu (zodpovednosť a metodika)
3. stanoviť zjednodušený spôsob zverejnenia príslušnej správy (letáky, médiá, tlač)
4. zabezpečiť spôsob monitoringu a koordinácie spoločných rozvojových projektov (zodpovednosť a harmonogram)
5. zabezpečiť spôsob financovania riadiacej, monitorovacej a administratívnej činnosti Programu
6. zabezpečiť súlad rozvojových zámerov z územia s Programom rozvoja
7. zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení
8. zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov a fundraising
9. každoročne zostaviť koncentráciu finančných zdrojov obce na prípravu kofinancovania rozvojových projektov (rezerva v rozpočte obce)
10. zabezpečiť profesionálne účtovníctvo pre projekty zo štrukturálnych fondov EÚ (vyškolenie a financovanie)
11. zabezpečiť mobilizáciu zdrojov z územia a vyškolenie vlastných resp. externých odborníkov pre projektovú činnosť.

### 3. Finančné zabezpečenie - Krahule

Odhad objemu potrebných finančných zdrojov a možnosti ich zabezpečenia pre roky 2014-2017 –tabuľka cieľov a opatrení z Akčného plánu - príloha č. 2

číslo	Špecifický cieľ (Priorita)		%	2014 -2015	EUR	%	2016 - 2017	EUR	SPOLU
	č.	Opatrenie							
									Eur
<b>1</b>	<b>Zlepšenie príjmov z cestovného ruchu zvýšením návštevnosti obce, tvorbou celoročných produktov a služieb a zvýšenie počtu pracovných miest</b>								
	1.1	Zlepšiť pripravenosť obce pre rozvoj podnikania, zvýšenie atraktivity obce ako horského strediska cestovného ruchu a využitie kultúry a tradícií v službách cestovného ruchu	1		26 500	99		1 748 500	1 775 000
	1.2	Budovať moderné podnikateľské prostredie a pracovné miesta v službách cestovného ruchu, remeslách a iných hospodárskych činnostiach	3		200 000	97		6 320 000	6 520 000
		<b>Opatrenie celkom</b>	<b>3</b>			<b>97</b>			
			<b>2,3</b>		226 500	<b>82,2</b>		8 068 500	8 295 000
			<b>1</b>			<b>4</b>			
<b>2</b>	<b>Zvýšenie kvality ľudského kapitálu a zlepšenie účasti ľudí na pracovnom trhu</b>								
	2.1	Zvýšiť schopnosť obyvateľov uplatniť sa na trhu práce v cestovnom ruchu a budovať miestny komunitný život	43		32 000	57		42 000	74 000
		<b>Opatrenie celkom</b>	<b>43</b>			<b>57</b>			
			<b>0,3</b>		32 000	<b>0,43</b>		42 000	74 000
			<b>3</b>						
<b>3</b>	<b>Dobudovanie a modernizácia služieb obyvateľstvu a udržanie kvality životného prostredia</b>								
	3.1	Zlepšiť podmienky pre bývanie a služby obyvateľstvu	28		257 500	72		667 500	925 000
	3.2	Zvýšiť kvalitu životného prostredia obce a zlepšiť starostlivosť o krajinu	37		192 000	63		325 000	517 000
		<b>Opatrenie celkom</b>	<b>31</b>			<b>69</b>			
			<b>4,5</b>		449 500	<b>10,1</b>		992 500	1 442 000
			<b>8</b>			<b>1</b>			
		<b>SPOLU (Opatrenia na rok)</b>			708 000			9 103 000	9 881 000
		<b>SPOLU (Priority) 100%</b>	<b>7</b>			<b>93</b>			

## 4. Monitoring

### 4.1. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu - Príloha č. 3 s ustanovením merateľných ukazovateľov

V záujme efektívneho a koordinovaného postupu činnosti pri realizácii Programu, jeho strategických cieľov a opatrení bude v termíne do 3 mesiacov od schválenia Programu v zastupiteľstve obce zriadený Monitorovací výbor, ktorého úlohou bude v pravidelných intervaloch hodnotiť zabezpečovanie programu v zmysle **tabuľky na doplnenie ukazovateľov vid'. príloha č. 3.**

### 4.2. Monitorovací orgán Programu rozvoja obce

Monitorovacím orgánom bude zvolený orgán združenia v zmysle organizačného zabezpečenia.  
**adresa a kontakty monitorovacieho orgánu pre program**

---

#### Obecný úrad Krahule

Krahule 26  
967 01 Krahule  
Tel. č. 045 674 36 59,  
Email: [ou@krahule.sk](mailto:ou@krahule.sk)

**zodpovedná osoba:** ..... (tel. kontakt : .....)  
*(meno zodpovednej osoby, schválenej zastupiteľstvom obce dopísať ručne)*

## 5. Časový harmonogram realizácie programu

### 5.1. Krátkodobé plánovanie do roku 2017

Plánovanie na 2-4 roky sa uskutočňuje za účelom plánovania a kumulácie vnútorných zdrojov (ľudských, materiálnych a finančných) a za účelom koordinácie a súladu s prijatými prioritami obce.

Ide o podrobný prieskum záujmov miestnych a regionálnych rozvojových aktérov a ich koordináciu v záujme skutočných potrieb a možností. Rovnako takéto plánovanie vytvára výborné predpoklady pre partnerskú spoluprácu a spoločné rozvojové projekty s vyššou uskutočniteľnosťou a trvalou udržateľnosťou. Kvalitným plánovaním je možno predchádzať nesprávnym rozhodnutiam ako aj možným stretom záujmov rôznych záujmových skupín v rozvoji obce.

Akčný plán obvykle zabezpečuje:

- Úlohy
- Personálna náročnosť
- Časová náročnosť
- Finančná náročnosť
- Zodpovednosť za realizáciu.

Akčné plánovanie sa v nasledujúcej etape vo väzbe na priority rozvoja obce bude zaoberať programovaním jednotlivých rozvojových oblastí v zmysle špecifických cieľov a opatrení na obdobie 2 – 4 roky.



VZOR PRACOVNÉHO LISTU IDENTIFIKÁCIE PROJEKTU  
Krátkodobé plánovanie aktivít rozvoja v časovom horizonte 2-4 roky.

Aktivita (presné pomenovanie):	
Zodpovedná osoba / organizácia	
Čas realizácie, doba trvania (od-do)	
Rozpis realizačných etáp (akcií) v rámci aktivity	
Rozpočet (celkový náklad, rozpis podľa etáp)	
Možné finančné zdroje (vlastné, národné a zahraničné zdroje)	

**Poznámka:** Akčný plán je krátkodobý plán a je nutné ho min. 1x dvojročne vyhodnotiť a aktualizovať. Jeho význam je v plánovaní krátkodobých investícií ako záväzný podklad pre plánovanie doplnkových finančných zdrojov (vlastných, obecných, úverových a pod.)

**5.2. Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2015 - 2017**  
príloha č. 2

## INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA

### Informovanosť a publicita Programu rozvoja obce Krahule 2015 - 2020

Program rozvoja obce bude po schválení jeho znenia zverejnený na web stránke obce [www.krahule.sk](http://www.krahule.sk), tlačenou formou letáka pre verejnosť a v miestnej tlači. Súčasťou zverejnenia informácie o Programe je nevyhnutné zabezpečiť formu diskusie s verejnosťou (tlač, televízia, rozhlas a pod.) za účelom zrozumiteľnosti o možnostiach širokého uplatnenia Programu, ktorý sa stáva programom každého obyvateľa a užívateľa územia aj vo vzťahu k žiadostiam o podporu z EÚ fondov.

Rovnako bude zverejňovaná každoročná Správa o monitoringu a hodnotení Programu.

„**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí pravidelnú komunikáciu s miestnymi aktérmi rozvoja o všetkých aspektoch uplatňovania programu.

„**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí slávnostné uvedenie Programu rozvoja „do života“ za účasti regionálnych partnerov, orgánov štátnej správy, regionálnej samosprávy a susedných obcí za účelom poskytnutia informácie o možných dopadoch resp. spolupráci v budúcom rozvoji.

#### Účastníkmi programovania sú:

- manažment obce
- akčná plánovacia skupina obce
- formálne štruktúry – mimovládne a neziskové organizácie a komunitné nadácie
- neformálne – miestne záujmové skupiny (spolky, kluby apod.)
- rôzne skupiny založené ako lokálne partnerstvá so spoločným záujmom
- podnikateľské siete, zväzy, únie, združenia výrobcov, spracovateľov
- regionálne profesné zväzy
- rôzne partnerstvá verejného a súkromného sektoru
- jednotlivci a výrazné osobnosti
- experti - odborníci
- podporné orgány (národné, regionálne aj medzinárodné organizácie)

## Prílohy k dokumentu

**Príloha č. 1 :** Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2015 - 2017

**Príloha č. 2 :** Monitorovacia tabuľka

**Príloha č. 3 :** Ako pracovať s Programom rozvoja obce

## Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu

- Kavčáková I.a kol.: Programovanie trvaloudržateľného rozvoja obcí, miest a vidieckych mikroregiónov – metodika ako spracovať strategický dokument Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, 2002
- Územnoplánovacia dokumentácia a územnoplánovacie podklady mesta Žiar nad Hronom,
- ÚPD a ÚPP, PHSK BBkraj
- Súpis pamiatok na Slovensku- KPÚ SR
- Ochrana prírody – OPaK SR
- Propagačné materiály o obci a web stránky obce a ubytovacích zariadení
- Brožúrky o obciach, poskytnuté obecnými úradmi
- Kolektív, 2002 : Atlas krajiny SR. MŽP SR Bratislava
- Kolektív, 1979 : Encyklopédia Slovenska. Veda Bratislava
- Kolektív, 1985 : Encyklopédia Zeme. 1.vyd. Bratislava
- Kolektív, 1985: Encyklopédia Zeme.1.vyd. Bratislava
- Kolektív: Klimatické pomery na Slovensku. Vybrané charakteristiky. Zborník prác SHMÚ. Zväzok 33/I. Bratislava
- Kolektív: Zborníky prác SHMÚ. Bratislava
- Machek P. a kol., 1990: Stredoslovenské vulkanity. Ostrava
- Mazúr, 1980 : Atlas SSR, SAV a SÚGK, Bratislava
- Michalko J. : Geobotanická mapa ČSSR
- Otruba J., 1964 : Veterné pomery na Slovensku. Bratislava
- SAŽP, 1995 : RÚSES okresu Banská Bystrica, Správy o stave životného prostredia 2012
- P.Bielek, B. Šurina, b. Ilavská, J.Vilček, Naše pôdy (poľnohospodárske), VÚPÚ Bratislava 1998
- Michal Džatko, Hodnotenie produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd a pôdno-ekologických regiónov Slovenska,VÚPOP 2002
- Milan Demo a kolektív, Usporiadanie a využívanie pôdy v poľnohospodárskej krajine, SPÚ Nitra 1998
- URKEA Banská Bystrica, VÚC Banskobystrického kraja
- Štatistický úrad SR k 31.12.2013
- Štátne registre a evidencie k 31.12.2013
- Žiarska kotlina – združenie na podporu vidieckeho rozvoja
- Foto –archív obce a web stránky